

Brüsszel, 2022.11.30.
SWD(2022) 686 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM

Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének elemzése

amely a következő dokumentumot kíséri

**Javaslat
A TANÁCS VÉGREHAJTÁSI HATÁROZATA**

Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról

{ COM(2022) 686 final }

Tartalomjegyzék

1. Vezetői összefoglaló.....	2
2. A helyreállítással és rezilienciával kapcsolatos kihívások: a háttér bemutatása	7
2.1. Makrogazdasági kilátások	7
2.2. A fenntartható növekedéssel, a kohézióval, a rezilienciával és a következő generációra vonatkozó szakpolitikákkal kapcsolatos kihívások.....	10
2.3. A zöld és digitális átállással kapcsolatos kihívások	17
3. A terv célkitűzései, felépítése és irányítása	26
3.1. A terv általános stratégiája	26
3.2. A terv végrehajtási szempontjai.....	29
4. A terv értékelésének összefoglalása	35
4.1. Átfogó és kellően kiegyensúlyozott válasz a gazdasági és társadalmi helyzetre	35
4.2. Kapcsolat az országspecifikus ajánlásokkal és az európai szemeszterrel	42
4.3. Növekedési potenciál, munkahelyteremtés, gazdasági, intézményi és társadalmi reziliencia, a szociális jogok európai pillére, a válság hatásainak enyhítése, valamint a társadalmi területi kohézió és konvergencia.....	53
4.4. A jelentős károkozás elkerülését célzó elv.....	61
4.5. Zöld átállás	63
4.6. Digitális átállás	70
4.7. A terv tartós hatása.....	73
4.8. Mérföldkövek, célok, monitoring és végrehajtás	74
4.9. Költségszámítás.....	77
4.10. Kontrollok és ellenőrzés.....	80
4.11. Koherencia	84

1. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési terve¹ 5,8 milliárd EUR összegű (a 2021. évi GDP 3,8 %-a), jelentős számú reformot és beruházást tartalmaz, amelyek fontosak a gazdaság számára. A Covid19-járványt megelőző években a költségvetési és monetáris politikai ösztönzők által is támogatott magyar gazdaság gyors ütemben, 2019-ben 4,6 %-kal nőtt. A jó gazdasági helyzettel összhangban a foglalkoztatási mutatók is javultak: a foglalkoztatási ráta 2019-ben elérte a 75,3 %-ot. A világjárvány miatt 2020 tavaszán a gazdasági tevékenység erőteljesen visszaesett, de az egészségügyi korlátozások enyhítését követően a gazdaság gyorsan fellendült. Bár a világjárvány törést hozott a foglalkoztatási mutatók pozitív tendenciájában, a foglalkoztatási ráta az uniós átlag felett maradt, és az alacsony munkanélküliségi ráta csak kismértékben nőtt. A válság gazdaságra gyakorolt hatását enyhítő intézkedések kiadásai miatt a költségvetési hiány 2020-ban jelentősen nőtt, mértéke elérte a GDP 8,1 %-át. A magas hiány és a forint leértékelődése hozzájárult a GDP-arányos államadósság jelentős növekedéséhez: mértéke a 2019. évi 65,5 %-ról 2020-ban 79,3 % fölé emelkedett.

Magyarország gazdasága és társadalma hosszú távú kihívásokkal néz szembe, amelyek az EU országspecifikus ajánlásaiban is tükröződnek. A gazdaság az évek során felzárkózott az uniós átlaghoz, de a termelékenység fenntartható növekedésének biztosításához tartós reformokra és beruházásokra lesz szükség az oktatás, a készségek, az egészségügy és a közintézmények minősége terén. Mindenekelőtt képzettebb munkaerőre és a szilárdabb intézményi keretre van szükség az alacsony munkaerőköltségre épülő modelltől a fejlettebb termékeket előállító, tudásalapú, fenntarthatóbb gazdaság felé való elmozduláshoz. A hazai vállalkozások kutatási és innovációs kapacitásának megerősítése ugyancsak kulcsfontosságú a hosszú távú növekedés és versenyképesség biztosításához. Bár az elmúlt években jelentősen javult az általános szegénységi helyzet, továbbra is sok a tennivaló az anyagi nélkülözésnek és a kapcsolódó kihívásoknak a szociális segítségnyújtás javítása, a hátrányos helyzetű csoportok munkaerőpiachoz való hozzáféréseinek megkönnyítése, valamint a minőségi oktatáshoz és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés mindenki számára történő biztosítása révén történő kezelése terén. Magyarország a zöld és digitális átállással kapcsolatban is jelentős kihívásokkal néz szembe például az energiahatékonyság, a fenntartható közlekedés, a víz- és hulladékgazdálkodás, valamint mind köz-, mind a magánszektor digitalizációja terén.

A terv a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköznek az Unió gazdasági, társadalmi és területi kohéziójának előmozdítására irányuló általános célkitűzését követi, és kiegyensúlyozott a rendelet 3. cikkében említett hat szakpolitikai pillérre adott válasz tekintetében². A terv reformok és beruházások széles körét tartalmazza, kiemelt hangsúlyt helyezve a zöld átállásra, a digitális transzformációra, a gazdasági, társadalmi és intézményi reziliencia kiépítésére, valamint a jövő generációit célzó szakpolitikákra. A terv a fenntartható és inkluzív növekedés, valamint a társadalmi és területi kohézió támogatására irányuló

---

¹ Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének tervezetét az alábbi internetcímen tette közzé: [Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz \(RRF\) | Széchenyi Terv Plusz \(gov.hu\)](#)

² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról.

intézkedéseket is tartalmaz. Emellett a zöld átállás kapcsán elsősorban az alacsony szén-dioxid-kibocsátású tömegközlekedést, az energiahálózatok fejlesztését, a megújulóenergia-termelést, a vízgazdálkodást és a körforgásos gazdaságot előmozdító intézkedéseket rögzít. A digitális transzformációhoz és az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedéshez kapcsolódó pillérekkel több komponens foglalkozik, és a terv számos intézkedést tartalmaz a közigazgatás, az oktatás, az egészségügy és a közlekedés digitalizációjának előmozdítására. A rezilienciára vonatkozó pillérhez számos intézkedés kapcsolódik, mindenekelőtt egy olyan átfogó reform- és beruházási csomag, amelynek célja az egészségügyi ágazat korszerűsítése, valamint az egészségügy hatékonyságának és általános hozzáférhetőségének javítása. A korrupció elleni küzdelem, a közbeszerzés terén folyó verseny és az igazságszolgáltatás függetlenségének megerősítése révén várhatóan az intézményi reformok is hozzájárulnak a gazdaság rezilienciájának javításához. A következő generációt célzó szakpolitikák különösen a demográfiára és a közoktatásra vonatkozó komponens intézkedéseiben, valamint a hátrányos helyzetű településekre vonatkozó komponens intézkedéseiben jelennek meg, nevezetesen a digitális oktatást, valamint a minőségi oktatáshoz és gyermekgondozáshoz való jobb hozzáférést előmozdító intézkedések formájában. A hosszú távú növekedés kihívásainak kezelésére főként az oktatás, az egészségügy, valamint a kutatás és fejlesztés területén hozott intézkedések szolgálnak. A képzett és versenyképes munkaerő fejlesztését előmozdító és a hátrányos helyzetű településeket támogató intézkedések jelentik a fő hozzájárulást a társadalmi és területi kohézió pilléréhez.

A terv várhatóan hozzájárul a 2019-ben, 2020-ban és 2022-ben Magyarországnak címzett országspecifikus ajánlásokban azonosított strukturális kihívások jelentős részének hatékony kezeléséhez. A terv fontos intézkedéseket tartalmaz a **zöld és a digitális átállás** gyors és zökkenőmentes megvalósításával kapcsolatos kihívások kezelésére. Mindenekelőtt számos intézkedés támogatja a tiszta és hatékony energiatermelést és -felhasználást, a fenntartható közlekedést és vízgazdálkodást, valamint a körforgásos gazdaságra való átállást. Emellett különböző intézkedések irányulnak a digitális infrastruktúra és készségek fejlesztésére, valamint a digitális közigazgatás megerősítésére. A terv számos olyan intézkedést tartalmaz az **oktatás** területén, amely fontos kihívások kezeléséhez járul hozzá. Elsősorban az oktatás digitalizációjára, a digitális készségek fejlesztésére, a szakképzési intézmények korszerűsítésére, valamint a tanári szakma vonzerejének növelésére helyezi a hangsúlyt a tanárok bérének folyamatos emelését előíró reform révén. A terv olyan intézkedéseket is tartalmaz, amelyek célja a felsőoktatásban a tanulási környezet minőségének emelése, valamint a **kutatás-fejlesztési** ökoszisztéma javítása. A tervben foglalt intézkedések azáltal járulnak hozzá a **szegénységgel és a társadalmi kirekesztéssel** kapcsolatos kihívások kezeléséhez, hogy megerősítik az alapvető szolgáltatásokat és átfogó támogatást nyújtanak a 300 leghátrányosabb helyzetű településen élőknek, beleértve a foglalkoztatást és a készségfejlesztést előmozdító intézkedéseket is. A gyermekgondozási helyek számának bővítése megkönnyíti a szülők **munkaerőpiaci részvételét**. A terv ambiciózus programot határoz meg az **egészségügyi rendszer** fő kihívásainak – például az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlőtlen hozzáférés, a hálapénz-fizetés magas előfordulási aránya, a kórházi szintű ellátás túlzott mértékű igénybevétele, valamint a munkaerőhiányból és az aktív egészségügyi személyzetnek az országon belüli egyenlőtlen eloszlásából eredő regionális különbségek – kezelése érdekében.

A magyar terv a jogállamisággal kapcsolatos számos területet érintően intézkedések széles körét tartalmazza, amelyek célja a meglévő gyakorlatok átalakítása és strukturális javulás elérése. Ezek az intézkedések hozzájárulnak az országspecifikus ajánlásokban azonosított strukturális kihívások jelentős részének kezeléséhez is. A terv számos intézkedést tartalmaz a **korruptióellenes keret** megerősítésére, valamint az uniós támogatások magyarországi felhasználásával kapcsolatos csalás, korrupció, összeférhetlenség és egyéb kockázatok hatékonyabb megelőzése, felderítése és korrekciója érdekében a jogalkotási, intézményi és gyakorlati keretek megerősítésére. Ezek közé tartozik többek között az Integritási Hatóság létrehozása, valamint annak lehetővé tétele, hogy a feljelentést elutasító vagy a büntetőeljárást megszüntető, az ügyészség vagy a nyomozó hatóság által hozott határozatok bírósági felülvizsgálat tárgyát képezzék. Számos reform irányul a **bírói függetlenség** megerősítésére, különösen a jogtalan befolyásolás megszüntetése, valamint annak biztosítása révén, hogy a bírák pozíciója a kinevezések, kirendelések és más döntések tekintetében ne lehessen önkényes döntések tárgya. E célból a terv intézkedéseket fogalmaz meg különösen az Országos Bírói Tanács szerepének és hatásköreinek jelentős megerősítésére, a Legfelsőbb Bíróság működésének reformjára, a jogerős bírósági határozatoknak az Alkotmánybíróság előtti, hatóságok általi megtámadhatóságának megszüntetésére, valamint az előzetes döntéshozatal céljából az Európai Unió Bíróságához fordulás előtt álló akadályok felszámolására. A terv ambiciózus intézkedéscsomagot tartalmaz arra irányulóan, hogy javuljon a verseny a **közbeszerzések** terén, célként megjelölve azt, hogy jelentősen csökkenjen az egyajánlatos közbeszerzési eljárások jelenlegi magas aránya. Ennek elérése érdekében Magyarország átfogó teljesítménymérési keretet kíván kialakítani, és fokozni kívánja a kis- és középvállalkozások részvételét a közbeszerzési eljárásokban. A terv emellett olyan reformokat is tartalmaz, amelyek célja a **döntéshozatali folyamat minőségének és átláthatóságának javítása**, valamint a szociális partnerek és az érdekelt felek szisztematikusabb bevonásának biztosítása. A terv az **agresszív adótervezés** kockázatának kezelésére és az adórendszer egyszerűsítésére irányuló reformokat is előír. Végezetül a terv a **nyugdíjrendszer** reformját is magában foglalja, amelynek célja az államháztartás fenntarthatóságával és a népesség elöregedésével kapcsolatos kihívások kezelése, és számos kiadási felülvizsgálatot irányoz elő az államháztartás minőségének javítása érdekében.

A zöld átállás a terv egyik kulcsfontosságú prioritása, ami abban is tükröződik, hogy a terv allokációjának 48,1 %-át fordítják éghajlatpolitikai intézkedésekre. A tervben foglalt intézkedések várhatóan hozzájárulnak a 2021–2030-as időszakra szóló nemzeti energia- és klímatervben meghatározott dekarbonizációs és energetikai célkitűzésekhez, és fontos lépést jelentenek az európai zöld megállapodással összefüggésben 2030-ra és 2050-re kitűzött éghajlatpolitikai célok felé vezető úton. A lakossági napenergia-rendszerekbe és a villamosenergia-hálózat megerősítésébe történő beruházások, valamint a megújuló energiaforrások – többek között a szélenergia-termelés – fejlesztésének és a rendszerbe történő bekapcsolásának megkönnyítését célzó átfogó reformok várhatóan hozzájárulnak Magyarország 2030-ra kitűzött megújulóenergia-termelési céljának eléréséhez. Az épületek felújítása révén csökken az üvegházhatásúgáz-kibocsátásuk és javul a levegőminőség. A közlekedés fenntarthatóbbá tételét célzó intézkedések – például a vasúti beruházások, az elektromos buszok beszerzése és a tarifarendszer reformja – várhatóan tisztábbá, intelligensebbé, biztonságosabbá és hatékonyabbá teszik a közlekedési ágazatot. A terv a vízgazdálkodási rendszerekkel kapcsolatos reformokat és beruházásokat,

valamint a körforgásos gazdaságra való átállást a másodlagos nyersanyagok hasznosításának támogatása révén támogató intézkedéseket is tartalmaz. Várhatóan egyik intézkedés sem okoz jelentős kárt a környezetben.

A terv átfogó intézkedéscsomagot tartalmaz a gazdaság és a társadalom digitális transzformációjának előmozdítására, és ehhez kapcsolódóan az allokációjának 29,8 %-át a digitális intézkedésekre fordítják. A legtöbb komponens tartalmaz a digitális átállással kapcsolatos intézkedéseket. Mindenekelőtt jelentős intézkedéseket terveznek az alapfokú oktatásban, a szakképzésben és a felsőoktatásban a digitális eszközök és készségek fejlesztésére. A terv a közigazgatás, valamint az egészségügyi, a közlekedési és az energiaágazat digitalizálásával kapcsolatos intézkedéseket is tartalmaz.

A terv számos intézményt és szakpolitikát érintő változásokat irányoz elő, amelyek várhatóan kezelik a meglévő kihívások kiváltó okait, és tartós hatást fejtenek ki. A terv célja strukturális változások és hatékonyságnövekedés elérése különösen az egészségügyi és az energiaágazatban, valamint a közbeszerzések területén. Az egészségügy területén végrehajtott mélyreható reform célja az ágazat korszerűsítése és a hálapénzek gyakorlatának felszámolása, mivel a hálapénz akadályozza az alacsony jövedelműek minőségi ellátáshoz való hozzáférést, és rontja a betegellátási folyamatok hatékonyságát. A hálapénzek megszüntetése várhatóan a hétköznapi korrupció visszaszorításához is hozzájárul. Ezeket a reformokat az e-egészségügybe történő beruházások támogatják. Az energiaágazatban megvalósítandó reformok célja, hogy hatékonyabb igazgatási és jogi keretet hozzanak létre a megújulóenergia-projektek megvalósításának és az új kapacitások villamosenergia-rendszerbe való bekapcsolásának támogatására, ami fontos a zöld átállás, valamint az ország energiafüggetlenségének javítása szempontjából. A közbeszerzési verseny fokozását és egyes közigazgatási eljárások digitalizálását célzó intézkedések várhatóan növelni fogják a közigazgatás hatékonyságát. A terv a korrupcióellenes keret javítása, a bírói függetlenség megerősítése, valamint a döntéshozatali folyamat minőségének és átláthatóságának fokozása révén várhatóan általában véve is jelentősen hozzájárul Magyarország intézményi rezilienciájának javulásához.

Magyarország megfelelő struktúrát alakított ki a terv végrehajtására, valamint az előrehaladás nyomon követésére és az arról való jelentéstételre. A központi koordináló szerv a Helyreállítási Terv Végrehajtásáért Felelős Helyettes Államtitkárság az uniós támogatás végrehajtásáért felelős minisztériumban (a továbbiakban: nemzeti hatóság). A nemzeti hatóság felel a terv végrehajtásának átfogó koordinálásáért, a mérföldkövek és célok terén elért haladás nyomon követéséért, a kifizetési kérelmek elkészítéséért és a kísérő vezetői nyilatkozatok aláírásáért. A nemzeti hatóság emellett koordinálja továbbá a mérföldkövekre és célokra, valamint a releváns mutatókra vonatkozó jelentéstételt, valamint a többek között a végső kedvezményezettekre vonatkozó adatszolgáltatást, amelynek a terv céljainak megfelelően kidolgozott monitoring információs rendszerben szereplő információk képezik az alapját. A terv mérföldkövei és céljai megfelelő rendszert alkotnak a terv végrehajtásának nyomon követéséhez. A javasolt mérföldkövek és célok egyértelműek és reálisnak tűnnek, a javasolt mutatók pedig relevánsak, elfogadhatók és megalapozottak, lehetővé téve a végrehajtás során a megfelelő nyomon követést. A monitoringmutatók általánosságban kellően egyértelműek és átfogóak ahhoz,

hogy a megvalósítás nyomon követhető és ellenőrizhető legyen. A választott mérföldkövek és célok az intézkedések kulcsfontosságú lépéseit, valamint a végrehajtásukhoz közvetlenül kapcsolódó konkrét eredményeket tükrözik, és azokat a magyar hatóságok ellenőrzik. A mérföldkövek és a célok összességében megfelelően tükrözik a terv általános ambícióját, és relevánsak a terv végrehajtása szempontjából.

Magyarország benyújtotta a beruházások és reformok egyedi költségbevételeinek részletes bontását, és a kapcsolódó költségek a tervben szerepelnek. A költségbontások és az igazoló dokumentumok azt mutatják, hogy a költségek többsége kellően indokolt, észszerű és valószerű, összhangban van a költséghatékonyság elvével, és arányos a várható nemzeti gazdasági és társadalmi hatással. Magyarország elegendő információt és bizonyítékot szolgáltatott arra vonatkozóan, hogy a becsült összköltségre nem nyújt fedezetet meglévő vagy tervezett uniós finanszírozás.

A terv végrehajtásának ellenőrzésére és kontrolljára vonatkozó intézkedések megfelelőek ahhoz, hogy hozzájáruljanak a korrupció, a csalás és az összeférhetlenség megelőzéséhez, feltárásához és korrigálásához, feltéve, hogy a tanácsi végrehajtási határozatra irányuló javaslatban konkrétan meghatározott intézkedések bevezetésre kerülnek. Figyelembe véve az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerről szóló (EU, Euratom) 2020/2092 rendelet (a továbbiakban: kondicionalitási rendelet) 6. cikke szerinti eljárás során Magyarország esetében feltárt rendszerszintű szabálytalanságokat, hiányosságokat és gyengeségeket, jelentős számú intézkedést azonosítottak, amelyeket a tervhez kapcsolódó első kifizetési kérelem benyújtása előtt teljesíteni kell az ellenőrzéssel és a kontrollal kapcsolatos intézkedések megerősítése érdekében. Ezek összhangban vannak azokkal a korrekciós intézkedésekkel, amelyeket Magyarország a kondicionalitási rendelet szerinti eljárás keretében vállalt. Figyelembe véve, hogy az igazságszolgáltatás tényleges függetlensége a belső kontrollrendszer működésének előfeltétele, az igazságszolgáltatás függetlenségének megerősítésére irányuló reformok is ezen intézkedések közé tartoznak. A szóban forgó intézkedések helyes, teljes körű és hatékony végrehajtása elengedhetetlen lesz annak biztosításához, hogy az Unió pénzügyi érdekei megfelelő védelemben részesüljenek a terv végrehajtása során. Ami a terv konkrét szabályait illeti, Magyarország vállalta, hogy kormányrendeletet fogad el, amely meghatározza a terv végrehajtásában, ellenőrzésében és kontrolljában részt vevő különböző szervek pontos jogi megbízatását, szerepét és felelősségi körét. A hatóságok által végzett célzott ellenőrzéseknek meg kell erősíteniük, hogy az Arachne rendszernek a csalás, a korrupció, az összeférhetlenség és a kettős finanszírozás hatékony megelőzése és felderítése érdekében történő használatára vonatkozó intézkedések megfelelőek, továbbá hogy a bármilyen szinten felmerülő összeférhetlenség megelőzésére, feltárására és korrekciójára irányuló intézkedések eredményesek, valamint hogy a monitoring információs rendszernek a terv szabályos végrehajtásához és ellenőrzéséhez elengedhetetlen funkciói teljes mértékben működőképesek és működnek, és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz követelményeihez igazodnak. Végezetül a magyar ellenőrző hatóságnak a tervben leírt megközelítéssel és a nemzetközileg elfogadott ellenőrzési standardokkal összhangban hatékony ellenőrzési stratégiát kell bevezetnie annak érdekében, hogy a tényleges ellenőrzéseket időben el lehessen végezni ahhoz, hogy az ellenőrzési összefoglalót az első kifizetési kérelemmel együtt be lehessen nyújtani.

Összességében a terv koherens és átfogó reform- és beruházáscsomagot tartalmaz, amelynek elemei kölcsönösen erősítik egymást. A szinergiák a tematikus komponenseken belül, valamint több komponens között horizontálisan is biztosítottak.

1. táblázat: A magyar helyreállítási és rezilienciaépítési terv értékelésének összefoglalása a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szemben meghatározott 11 kritérium tekintetében

(1) Kiegyensúlyozott válasz	(2) Országspecifikus ajánlások	(3) Növekedés és munkahelyek	(4) DNSH-elv	(5) Zöld cél	(6) Digitális cél	(7) Tartós hatás	(8) Mérőszámok és célok	(9) Költségszámítás	(10) Kontrollrendszerek	(11) Koherencia
A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A

2. A HELYREÁLLÍTÁSSAL ÉS REZILIENCIÁVAL KAPCSOLATOS KIHÍVÁSOK: A HÁTTÉR BEMUTATÁSA

2.1. Makrogazdasági kilátások

A világválság egy magas növekedés jellemezte időszakot szakított meg. A Covid19-et megelőző években a magyar gazdaság gyors ütemben nőtt, és ezt expanzív költségvetési és monetáris politikák is támogatták. A GDP 2019-ben 4,9 %-kal nőtt, miközben a kapacitási korlátokból és a munkaképes korú népesség zsugorodásából az elkövetkező években jelentkező lassulásra lehetett következtetni. A kínálati oldal szűk keresztmetszetei a magas bérnövekedésben, az emelkedő inflációban és a lakásárak gyors emelkedésében is megmutatkoztak.

A magyar gazdaság a Covid19-válság után ismét fellendült. A Covid19-világválság 2020-ban a GDP 4,5 %-os csökkenését eredményezte. A világválság 2020 tavaszán a gazdasági aktivitás erős visszaeséséhez vezetett, de a gazdaság az egészségügyi intézkedések enyhítése után gyorsan erőre kapott. A reál-GDP 2021-ben 7,1 %-kal nőtt, és 2,3 %-kal meghaladta a világválság előtti szintet. Míg a munkanélküliség a 2019. évi 3,3 %-ról 2021-ben 4,1 %-ra nőtt, növekedését különböző kormányzati programok enyhítették, amelyek a SURE programon keresztül uniós pénzügyi támogatásban is részesültek. A foglalkoztatás a gazdaság fellendülésével nőtt, és a 15–64 éves korosztály foglalkoztatási rátája 2021-ben elérte a 73,1 %-ot, meghaladva az uniós átlagot. A GDP növekedése 2022 első feléig erőteljes maradt, amit az expanzív gazdaságpolitikák is fokoztak. Sőt, a gazdaságban ismét a túlhevülés jelei mutatkoztak, ideértve a növekvő inflációt és a folyó fizetési mérleg hiányának növekedését.

A világválság erőteljes negatív hatást gyakorolt az államháztartásra. A válság gazdaságra gyakorolt hatását enyhítő intézkedésekre fordított kiadások miatt 2020-ban jelentősen nőtt a költségvetési hiány, és elérte a GDP 8,1 %-át. A magas hiány és a leértékelődő valuta hozzájárult az államadósság jelentős mértékű növekedéséhez: a GDP 2019. évi 65,5 %-áról 2020-ban 79,3 %-ra emelkedett, majd 2021-ben 76,8 %-ra mérséklődött.

Az Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúját és az ezután kibontakozó energiaválságot követő nehéz külső környezet új kihívásokat teremtett Magyarország számára. A külső környezet 2022 tavasza óta egyre nagyobb kihívást jelent a szigorúbb külső finanszírozási feltételek, a tartósan emelkedő energiaárak és az ellátási zavarok kockázata miatt. A magyar forint 2022 eleje óta az euróhoz képest mintegy 11 %-kal leértékelődött, míg a tízéves államkötvények hozama mintegy 300 bázisponttal 7,6 %-ra emelkedett (2022. november 22-i adatok).

Összességében a Bizottság 2022. őszi gazdasági előrejelzése szerint a gazdasági növekedés erőteljes lassulása várható, magas infláció mellett. A magasabb infláció és energiaárak, valamint a szigorúbb finanszírozási feltételek várhatóan visszafogják a gazdasági tevékenységet az elkövetkező években: a reál-GDP növekedése az előrejelzések szerint a 2022. évi 5,5 %-ról 2023-ban 0,1 %-ra lassul, majd 2024-ben csak 2,6 %-ra emelkedik. Az előrejelzések szerint az infláció továbbra is magas, 2022-ben 14,8 %-os, és 2023-ban pedig 15,7 %-os lesz, ami a vállalatok növekvő anyag-, energia- és bérköltségeinek tudható be. Miután a magasabb termelési költségek beépültek a fogyasztói árakba, az infláció az előrejelzések szerint 2024-ben 3,9 %-ra csökken.

A munkaerőpiac a gazdasági lassulás ellenére változatlanul szűk A munkaerőpiac 2022 első felében erőteljes volt: 2022 második negyedévében a munkanélküliség 3,3 %-ra csökkent, a nominális bérek pedig 14,9 %-kal emelkedtek. Az elkövetkező években a szakképzett munkaerő hiánya várhatóan mérsékelni fogja a munkanélküliség növekedését, és támogatni fogja a nominális bérnövekedést. A munkanélküliségi ráta csekély mértékű, a 2022. évi 3,6 %-tól 2023–2024-ben 4,2 %-ra történő növekedése várható.

Az államháztartás kihívásokkal teli időszakba lép. Az előrejelzések szerint 2022-ben a hiány az év első felében tapasztalt erőteljes bevételnövekedés ellenére továbbra is magas lesz, elérve a GDP 6,2 %-át. Az év elején bevezetett számos expanzív intézkedés és a magas energiaárak következtében megnövekedett kiadások az előrejelzések szerint 2022-ben és azt követően nyomást gyakorolnak az államháztartásra. A hiány 2023-ban várhatóan 4,4 %-ra csökken (különösen a további rendkívüli bevételek és ágazati adóbevételek miatt), majd 2024-ben ismét 5,2 %-ra emelkedik. Az államadósság várhatóan kissé csökken, a GDP 76,8 %-át kitevő 2021-es szintről 2024-ben 75,1 %-ra mérséklődik. Az államháztartás bruttó finanszírozási igénye magas, és a külföldi pénznemben denominált vagy külföldi illetőségű hitelezőkkel szembeni államadósság aránya jelentős. Az államkötvények hozamai valamennyi futamidő esetében emelkedtek, különösen az elmúlt év nyara óta. Az államháztartások fenntarthatóságáról szóló 2021. évi jelentés alapján a költségvetési fenntarthatósági kockázatok középtávon közepesek, hosszú távon pedig magasak, többek között a népesség elöregedése miatt.

A külső fenntarthatósági kockázatok növekedtek a romló külső pénzáramlások közepette. A folyó fizetési mérleg hiánya 2021-ben a GDP 4 %-ára nőtt, 2022-ben pedig egyértelműen tovább emelkedett. Magyarország nagy nettó energiaimportja miatt a külső egyenleg érzékenyen reagál a nemzetközi energiaárak alakulására.

A költség-versenyképességgel kapcsolatban már a Covid19-világjárvány előtt is tapasztalható aggályok továbbra is fennállnak. A forint folyamatos nominális leértékelődése részben ellensúlyozta a nominális fajlagos munkaerőköltség elmúlt években bekövetkezett jelentős növekedését. A fajlagos munkaköltség a feszes munkaerőpiaccal összefüggésben 2021-ben ismét nőtt, és az előrejelzések szerint 2022-ben és 2023-ban erőteljesen növekedni fog.

A lakásárak a közelmúltig gyorsan emelkedtek. A nominális lakásárak növekedése 4,9 %-ról 2021-ben 16,5 %-ra gyorsult, és az EU-ban az egyik legnagyobb ütemben nőtt. A nominális lakásárak éves növekedése 2022 második negyedévében 22,8 %-ra gyorsult. A becslések szerint a lakásárak 2021-ben 20 %-kal túlértékelték voltak. Ugyanakkor a lakóingatlan-beruházás szintje jóval elmaradt az uniós átlagtól: 2021-ben a GDP 3,9 %-át tette ki.

A bankszektor összességében továbbra is stabil, de kihívásokkal néz szembe. A jövedelmezőség a közelmúltban az EU-n belül az élvonalban volt, az alapvetőtőke-megfelelési mutató közel van az uniós átlaghoz, és a nemteljesítő hitelek aránya alacsony maradt. Mindazonáltal a közelmúltban 2022-re és 2023-ra vonatkozóan bevezetett rendkívüli adó, valamint a rugalmas kamatozású jelzáloghitelekre vonatkozó, 2023 közepéig érvényes kamatstop valószínűleg jelentősen csökkenti a bankok nyereségét. Az államadósság-állomány a banki eszközök közel egyötödét teszi ki. A magánszektor GDP-arányos adósságállománya alacsony, de a háztartások és a vállalatok hitelfelvétele 2020 óta erőteljesen nőtt, és a devizahitelek jelentősek, különösen a kereskedelmi ingatlanok esetében.

A Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési tervében foglalt makrogazdasági forgatókönyv 2022–2023-ra erőteljes gazdasági aktivitást jelez előre. Ez a forgatókönyv összhangban van a Magyarország által 2022 áprilisában közzétett, 2022. évi konvergenciaprogrammal, amely nem veszi figyelembe a 2022 tavasza óta bekövetkezett gazdasági fejleményeket. Az előrejelzés 2022-re magas, 4,3 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, amelyet a magánfogyasztás erőteljes élénkülése idéz elő, a 2023–2025-ös időszakra pedig 4 % körüli növekedést vár. E forgatókönyv szerint az infláció a 2022. évi 8,9 %-ról 2023-ra 5,2 %-ra csökken, majd 2024-re visszatér a központi bank 3 %-os célkitűzéséhez.

A tervet alátámasztó előrejelzés kedvezőbb a Bizottság előrejelzésénél, mivel nem veszi teljes mértékben figyelembe Oroszország Ukrajna elleni háborújának és az energiaválságnak a következményeit.

2. táblázat: A makrogazdasági fejlemények és előrejelzések összehasonlítása

	2019	2020	2021	2022		2023		2024		2025	2026
	BIZ	BIZ	BIZ	BIZ	TERV	BIZ	TERV	BIZ	TERV	TERV	TERV
Reál-GDP (%-os változás)	4,9	-4,5	7,1	5,5	4,3	0,1	4,1	2,6	4,2	4,3	4,3
Foglalkoztatás (%-os változás)	1,1	-1,0	1,0	1,9	0,7	0,0	0,3	0,4	0,2	0,1	0,1

Munkanélküliségi ráta (%)	3,3	4,1	4,1	3,6	3,6	4,2	3,3	4,2	3,1	2,9	2,8
HICP-infláció (%)	3,4	3,4	5,2	14,8	8,9	15,7	5,2	3,9	3,0	3,0	3,0
Államháztartási egyenleg (a GDP %-ában)	-2,0	-7,5	-7,1	-6,2		-4,4		-5,2			
Bruttó adósságráta (a GDP %-ában)	65,3	79,3	76,8	76,4		75,2		75,1			

Forrás: Az Európai Bizottság 2022. őszi gazdasági előrejelzése és Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési terve

2.2. A fenntartható növekedéssel, a kohézióval, a rezilienciával és a következő generációra vonatkozó szakpolitikákkal kapcsolatos kihívások

Intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés

A magyar növekedési modell nagymértékben támaszkodik a globális értékláncokban való részvételre. A gazdaságpolitika egy ideje arra összpontosít, hogy viszonylag alacsony munkaerőköltségek, rugalmas munkaerőpiaci szabályozás, jelentős beruházási támogatások és versenyképes társaságiadó-rendszer révén vonzza a kereskedelmképes szektorba irányuló közvetlen külföldi beruházásokat. Bár az elmúlt évtizedben a magyarországi jövedelmek bizonyos mértékben konvergáltak az uniós átlaghoz, a szakképzett munkaerő rendelkezésre állásának csökkenése, a humántőke-beruházások alacsony szintje és a romló intézményi színvonal a növekedést gátló korláttá vált. A Covid19-világjárvány előtti években a kormány arra törekedett, hogy adminisztratív béremelésekkel és prociklikus költségvetési és monetáris expanzióval gyorsítsa a jövedelemkonvergenciát. A növekedést támogató költségvetési és monetáris politikák kombinációja a Covid19-válság idején is folytatódott. A termelékenységet javító strukturális reformok híján azonban ez a politika magas inflációhoz, gyors lakásár-növekedéshez, leértékelődéshez és romló külső egyenleghez vezetett. Ez sebezhetőséget idézett elő, még mielőtt 2022-ben az energiaárak jelentős emelkedése sújtotta volna a gazdaságot.

Magyarországon a termelékenység jelentős felzárkóztatásra szorul. Bár a termelékenység növekedése 2016 óta a Covid19-világjárvány előtti erőteljes ciklikus fellendülésnek köszönhetően felgyorsult, 2010 óta nem csökkent a munkatermelékenység uniós átlaghoz viszonyított elmaradása. Egy magyar munkavállaló átlagosan 32 %-kal kevesebb hozzáadott értéket teremt egy átlagos uniós munkavállalónál, ha kiszűrjük a Magyarországra jellemző alacsonyabb árszint és hosszabb munkaidő hatását. Míg a keresleti oldali feltételek az elmúlt évtizedben elég kedvezőek voltak, a kínálati oldalon fennállnak a beruházás és a termelékenységnövekedés akadályai, különösen a kisebb vállalkozások tekintetében. A gazdaság fejlődése eddig a munkaerő-kínálat növekedésén és a globális értékláncok költségérzékenyebb közbenső tevékenységeibe való integráción alapult. Magyarország jövőbeli gazdasági fejlődése attól függ, hogy az ország mennyire képes olyan strukturális és intézményi reformokat végrehajtani, amelyek sikeresen felszámolják a termelékenység fenntartható növekedése előtt álló akadályokat. Az alacsony

munkaerőköltségeken alapuló modellről a fejlett termékeket előállító, tudásalapú, fenntartható gazdaságra való átálláshoz képzettebb munkaerőre és szilárdabb intézményi keretre van szükség.

Az egyetemi-vállalati együttműködések fokozása és a hazai vállalkozások kutatási és innovációs kapacitásának megerősítése kulcsfontosságú a hosszú távú növekedés és versenyképesség szempontjából. Magyarország feltörekvő innovátor, és a 2022. évi európai innovációs eredménytábla szerint az elmúlt években romlott az EU-hoz viszonyított teljesítménye. A K+F kiadások lassú növekedéssel a 2008-ban a GDP 0,98 %-át kitevő szintről 2020-ban a GDP 1,6 %-át érték el. Ez az érték a közép-kelet-európai országok körében magasnak számít, de alacsonyabb a 2,31 %-os uniós átlagnál. Az évek során tapasztalt növekedés a vállalkozói szektorban következett be, míg az állami szektorban csökkentek a K+F kiadások. A szakemberhiány és az elégtelen szakember-utánpótlás korlátozza a vállalkozások innovatív tevékenységét. A magyaroknak csak 49 %-a rendelkezik legalább alapvető digitális készségekkel, szemben a 2021. évi 54 %-os uniós átlaggal. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a legalacsonyabbak között van az EU-ban. Az egyetemi-vállalati együttműködés főként a nagyvállalatokra korlátozódik, mivel a kisebb vállalkozások részéről nincs erre igény vagy kapacitás.

A versenykorlátok – különösen a szolgáltatások terén – akadályozzák a termelékenység növekedését. A feldolgozóipar és a szolgáltatások eltérő üzleti környezetben működnek. A hatóságok jellemzően nagy feldolgozóipari vállalkozásokkal kötnek stratégiai megállapodásokat, és e vállalkozások beruházási projektjei jelentős kormányzati támogatásban részesülnek. A szolgáltatási tevékenységek terén viszont több akadály hátráltatja a versenyt. A kiskereskedelem üzleti környezetét instabillá tette az adminisztratív szabályok gyakori bevezetése, majd ezt követő hatályon kívül helyezése. A nagy méretű egységekre vonatkozó korlátozások visszafogják a hatékonyságnövekedést a kiskereskedelmi ágazatban, és növelik a fogyasztói árakat. A kormány mentesítheti az üzleti fúziókra és felvásárlásokra irányuló ügyleteket a Gazdasági Versenyhivatal vizsgálata alól, hogy ilyen vizsgálatra egyáltalán ne is kerüljön sor. E mentességek kritériumait a jogszabály nem határozza meg átlátható módon, és nincs hivatalos eljárás a kormány mentességre vonatkozó határozatának megtámadására. Ráadásul számos szolgáltatás nyújtását kifejezetten erre a célra létrehozott állami vagy magánvállalatokra bízta, amelyeknek nincsenek versenytársaik. Ezenfelül az EU-n belül Magyarországon a legmagasabb a szabályozott szakmák száma. Továbbá a lassú és költséges fizetésképtelenségi eljárások akadályozhatják a csődbe jutott vállalkozások szerkezetátalakítását.

A közbeszerzési piac továbbra is ki van téve a versenyellenes gyakorlatoknak. Az EU-n belül változatlanul a legmagasabbak között van az olyan eljárásokban odaítélt szerződések aránya, amelyekben csak egy ajánlattevő van. A verseny hiánya a közbeszerzésben mind a közbeszerzési piacról kiszoruló, mind pedig a helyzetből hasznot húzó vállalatok esetében csökkenti az innovációra való ösztönzést. A Bizottság által az uniós alapok kezelése terén elvégzett, és – különösen a keretmegállapodások alkalmazásával kapcsolatban – súlyos, rendszerszintű hiányosságokat és szabálytalanságokat feltáró, egymást követő korábbi ellenőrzések

megállapításai nyomán a hatóságok javították a közbeszerzés szabályszerűségének felügyeletét. 2021 februárjában a kormány ambíciózus célt tűzött ki maga elé, amely szerint az egyajánlatos közbeszerzési eljárások arányát 15 % alá kell csökkenteni. Azonban továbbra is aggodalomra ad okot, hogy úgy tűnik, nemrég mentesítették a közérdekű vagyongazdálkodó alapítványokat a közbeszerzési szabályok hatálya alól.

Társadalmi és területi kohézió

A Covid19-válság után helyreállt a foglalkoztatás, de a nők és a kiszolgáltatott csoportok, különösen az alacsony képzettségűek és a fiatalok helyzete még javítandó. A foglalkoztatási és szociális helyzet az elmúlt évtizedben a kedvező gazdasági helyzettel összhangban javult. A Covid19-világjárvány megállította ezt a pozitív tendenciát, de a válság csúcspontját követően a munkaerőpiac ismét erőre kapott. A 20–64 évesek foglalkoztatási rátája a 2010. évi 62 %-ról 2022. negyedévére 80,2 %-ra nőtt, amely jóval meghaladja a 74,9 %-os uniós átlagot. Ugyanakkor nem minden csoport számára mutatkoztak meg az előnyök egyenlő mértékben, és a különböző kiszolgáltatott csoportok esetében továbbra is alacsonyok a foglalkoztatási ráták. Mindenekelőtt a kisgyermekes anyák általában hosszú ideig nem dolgoznak, részben a bölcsődei és óvodai gyermekgondozási helyek szűkössége miatt. Néhány más csoport is nehezen tud a munkaerőpiacon maradni: az adó- és ellátási rendszer kialakításánál fogva korlátozott tartalékot biztosít a nehéz gazdasági időkben, és a munkanélküli-ellátási rendszer a legszűkmarkúbbak között van az EU-ban az ellátást és a támogatás időtartamát nézve.

Bár az általános szegénységi helyzet jelentősen javult, továbbra is vannak kihívások. 2021-ben a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya Magyarországon alacsonyabb volt az uniós átlagnál. Az anyagi és szociális nélkülözés aránya azonban továbbra is a legmagasabbak között van az EU-ban, különösen a gyermekek esetében, és a kockázatok meghatározott csoportokra és területekre koncentrálnak. A nemzeti adatok alapján a romák szegénységi rátája 3–4-szer magasabb, ami a munkaerőpiachoz és a minőségi közszolgáltatásokhoz való hozzáférés terén fennálló regionális különbségekre is visszavezethető.

Az elmúlt évtizedben nőtt a jövedelmi egyenlőtlenség, és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés terén továbbra is jelentősek az egyenlőtlenségek. 2021-ben a népesség leggazdagabb 20 %-ának jövedelme 4,4-szer magasabb volt, mint az alsó 20 %-é; 2008-ban ez a különbség 3,6-szeres volt. E növekedés a legmagasabbak közé tartozik az EU-ban, bár az arány még mindig az uniós átlag alatt van (2021-ben 5,2). Hasonlóképpen, az elmúlt években jelentősen nőtt a szegénységi rés. A közszolgáltatásokhoz való hozzáférést továbbra is egyenlőtlenség jellemzi, többek között olyan alapszolgáltatások tekintetében, mint a vízellátás és a szennyvízelvezetés, továbbá magas a nehéz életkörülmények között élők aránya. A szociális lakhatási lehetőségek alacsony és zsugorodó kínálata egyre nagyobb kihívást jelent a lakóingatlanok magas árai miatt. A hátrányos helyzetű csoportok korlátokkal szembesülnek a munkaerőpiacra való belépés, valamint a minőségi oktatáshoz és egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés terén. Az oktatási és egészségügyi rendszerek befogadóbbá tétele kulcsfontosságú a társadalmi kohézió javításához.

A népesség elöregedése és az államadósság Covid19-válság alatti növekedése fokozta a hosszú távú költségvetési fenntarthatósággal kapcsolatos kihívásokat. Az előrejelzések szerint a nyugdíjkiadások a GDP mintegy 8 %-ának megfelelő 2019-es értékről 2070-re jelentősen, a GDP 12 %-a fölé emelkednek. Az államháztartás fenntarthatóságával kapcsolatos mutatók középtávon közepes, hosszú távon pedig magas fenntarthatósági kockázatokat jeleznek. A közelmúltbeli szakpolitikai intézkedések – az állam hosszú távú nyugdíjkötelezettségeinek növelése miatt – súlyosbítják a fenntarthatósági kihívást. A 13. havi nyugdíj 2021-es és 2022-es újbóli bevezetése növeli a nyugdíjkiadásokat. A rendszer a méltányossággal kapcsolatban is kihívásokkal néz szembe: az adó- és nyugdíjrendszer elmúlt évtizedben bekövetkezett változásai az előrejelzések szerint növelni fogják a magas keresetűek nyugdíjára fordított kiadásokat, és fokozzák a nyugdíjasok közötti egyenlőtlenségeket. Ezen intézkedések közé tartozik a nyugdíjra jogosító jövedelem és a nyugdíjak felső határának eltörlése, valamint az egykulcsos személyi jövedelemadó bevezetése, amely növeli a magas keresetűek nyugdíjra jogosító jövedelmét. Ugyanakkor a nyugdíjminimum 2008 óta nominálisan változatlan maradt, ami azok helyzetét érinti, akiknek pályafutásuk alatt nem volt folyamatos munkaviszonyuk és akik alacsony átlagkeresettel rendelkeztek.

Jelentős regionális különbségek mutatkoznak a gazdasági fejlődés, a munkaerőpiac, az oktatási eredmények és a demográfiai tendenciák, valamint az infrastruktúrához és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében. 2008 óta az egy főre jutó GDP minden régióban közeledik az uniós átlaghoz. Ez a folyamat azonban egyenetlen volt a régiók és a megyék között, így továbbra is jelentős különbségek vannak a régiók között és azokon belül. A széles sávú hozzáféréssel rendelkező háztartások aránya jelentősen javult az elmúlt öt évben, de még mindig van különbség a legjobb (Budapest) és a legrosszabb (Dél-Alföld) hálózati összekapcsoltságú régiók között. A fejlettebb régiók számára előnyt jelent a szakképzett munkaerő koncentrációja, a jó közlekedési összeköttetés és a fő kereskedelmi partnerek közelsége, ami jelentős közvetlen külföldi befektetéseket vonzott és helyi agglomerációs hatásokat eredményezett. A vidéki jellegű területeket hátrányosan érinti az infrastruktúra és a közszolgáltatások – többek között a közoktatás és az egészségügyi ellátás – hiányossága és romló színvonala.

Egészségügyi, valamint gazdasági, társadalmi és intézményi reziliencia

Bár az egészségügyi eredmények javulóban vannak, még mindig rosszabbak, mint a legtöbb más uniós tagállamban; ez részben az egészségügyi kockázatokkal járó életmódot, részben az állami egészségügyi ellátás korlátozott hatékonyságát tükrözi. A magyarok várható élettartama elmarad a legtöbb más országbeli európai polgárétól, és jelentős eltéréseket mutat nemtől és iskolai végzettségtől függően. Magyarországon az egyik legmagasabb a megelőzhető okok miatti halálozási arány az EU-ban. Ez összefügg a kockázati tényezők átlagosnál magasabb előfordulásával, a megelőzésre fordított kiadások alacsony szintjével és az egészségügyi kiadások közkiadásokon belüli arányának az uniós átlagtól való elmaradásával, ami mind arra utal, hogy jelentős tér nyílik a népegészségügyi beavatkozások megerősítésére. Ezzel összefüggésben az emberek egyre inkább arra kényszerülnek, hogy magánszolgáltatásokat vegyenek igénybe az

egészségügyben – mindez negatívan hat a társadalmi igazságosságra és a lakosság egészségügyi állapotára. Ugyanakkor az egészségügyi rendszer továbbra is túlzott mértékben támaszkodik a kórházakra az ápolási-gondozási szolgáltatások nyújtása terén, és nem fordít kellő figyelmet az alapellátásra és a megelőzésre, továbbá a házi orvosok túl korlátozott mértékben töltik be a kapuőr szerepét a magasabb szintű ellátás tekintetében. A házi orvosok alacsony száma, korösszetétele, földrajzi eloszlása, hivatalos hatásköreik korlátozottsága és a szükségtelen beutalások elkerülését célzó teljesítményösztönzők hiánya akadályozza az alapellátás hatékonyságát, és csökkenti a szakma vonzerejét. A közelmúltbeli reformok arra ösztönözték a házi orvosokat, hogy szorosabban működjenek együtt, ami hatékonyabbá teheti az alapellátást. Az elavult kórházfinanszírozás, valamint az intézmények alacsony szintű döntéshozatali autonómiája hozzájárult a kórházak adósságának növekedéséhez, amely egyre halmozódik. Ráadásul a kórházi hálózat rendkívül széttagolt, ami gyengíti a betegellátás hatékonyságát és minőségét. 2020-ban megkezdődött a kórházi hálózat reformja: megyei szinten központosítottak több ellátási szolgáltatást és adminisztratív funkciót.

Bár a hatóságok elkezdték kezelni az egészségügyi munkaerőhiány problémáját, a regionális különbségek továbbra is fennállnak. Magyarországon az 1 000 lakosra jutó orvosok és ápolók száma elmarad az uniós átlagtól. Az állami egészségügyi ágazatban tapasztalható szakképzett munkaerőhiányt súlyosbítja, hogy az egészségügyi szakemberek közül sokan a jobb munkakörülmények miatt inkább külföldön vagy a gyorsan növekvő hazai magánszektorban vállalnak munkát. Az orvosok megtartása érdekében kormány lépéseket tett az állami és önkormányzati egészségügyi létesítményekben dolgozó orvosok fizetésének növelésére. A béremelésekkel párhuzamosan korlátozták az orvosok azon lehetőségét, hogy egyidejűleg állami és magánlétesítményekben is dolgozzanak, valamint szigorúbb szankciókat vezettek be a hálapénzt elfogadó egészségügyi dolgozókkal szemben. Bár a bérek uniós szempontból továbbra is alacsonyak, a béremelések hozzájárulhatnak az egészségügyi személyzet elvándorlásának visszafogásához vagy lassításához.

A rendezett államháztartás és a hatékony közkiadások elengedhetetlenek a jelenlegi és jövőbeli kihívások kezeléséhez. Míg az uniós források beáramlása idővel várhatóan csökkenni fog, mivel Magyarország felzárkózik az uniós átlagjövedelemhez, a beruházási igények továbbra is jelentősek maradnak. Magyarországnak különösen nagy kiadási nyomással kell szembenéznie a zöld átállás és a tudásalapúbb növekedési modell felé való elmozdulás támogatása érdekében. Rövid és középtávon ezért indokolt a költségvetés kiadási oldalának szisztematikus felülvizsgálata annak érdekében, hogy azonosítani lehessen a lehetséges megtakarításokat és hatékonyságnövekedést, valamint a költségvetésen belüli átcsoportosítás lehetőségét a növekedésbarát – többek között a zöld és digitális átállást célzó – kiadások előmozdítása érdekében.

Az adórendszer rendkívül versenyképes, de elősegítheti az agresszív adótervezést is. A magyar vállalatok az EU-ban a legalacsonyabb társaságiadó-kulcs előnyeit élvezhetik, és a munkát terhelő adóteher jelentősen csökkent (az alacsony jövedelműek esetében azonban továbbra is

magas). Ugyanakkor az ágazatspecifikus adók alkalmazása és a jelentős számú kis adónem bonyolulttá teszi az adórendszert, és – különösen a kisebb cégek esetében – növeli a megfelelési költségeket. Másfelől Magyarország azon két uniós tagállam egyike, amelyek nem alkalmaznak forrásadót a nem uniós joghatóságok részére történő jogdíj-, osztalék- vagy kamatkifizetésekre. Az Unió területét elhagyó jogdíjak és kamatok Magyarországon nem adókötelesek, annak ellenére, hogy levonhatók a vállalkozás adóalapjából. Ennek következtében a Magyarországról az offshore pénzügyi központokba kiáramló jogdíj-, kamat- és osztalékkifizetések aránya jóval meghaladja az uniós átlagot. Az agresszív adótervezés kockázatát kezelő és az adórendszer átláthatóságát növelő reformok várhatóan magasabb kormányzati bevételekhez és erőteljesebb munkahelyteremtéshez fognak vezetni, miközben biztosítják, hogy a vállalatok ne kerüljék el a méltányos arányú adófizetést az EU-ban. E célkitűzések eléréséhez várhatóan hozzájárul az olyan szabályok bevezetése, amelyek célja annak biztosítása, hogy az alacsony adómértéket alkalmazó vagy adót nem alkalmazó joghatóságok felé teljesített kifizetések ne legyenek levonhatók, valamint az adóügyi illetőségre vonatkozó feltételek szigorítása.

Az intézmények gyenge minősége – ezen belül a korrupcióellenes keret elégtelensége – visszafogja a termelékenység növekedését. Az elmúlt években az intézményi színvonal viszonylag alacsony szintű volt, és az uniós átlaghoz viszonyítva romlott. A független ellenőrzési mechanizmusok elégtelensége, valamint a politika és egyes vállalkozások szoros összefonódása elősegíti a korrupciót. Súlyos gyanú felmerülése esetén ismételten előfordul, hogy nem kerül sor határozott fellépésre a magas rangú tisztviselőket vagy azok közvetlen környezetét érintő korrupciós ügyek kivizsgálása és üldözése céljából. A vizsgálatok lezárására vonatkozó határozatok tekintetében az elszámoltathatóság nem biztosított, mivel nincs hatékony jogorvoslat az ügyészség azon határozatai ellen, amelyek arról rendelkeznek, hogy nem indul büntetőeljárás a vélelmezett bűncselekmények esetében. A tömegtájékoztatás szabadságának korlátozása, a civil társadalmi szervezeteket övező ellenséges környezet, valamint az átláthatóságra és a közérdekű információkhoz való hozzáférésre vonatkozó szabályok alkalmazásával kapcsolatos visszatérő kihívások is tovább gyengítették a korrupcióellenes keretet. 2021 decemberében a kormány a 2020–2022-es időszakra vonatkozó korrupcióellenes stratégiájában szereplő legtöbb intézkedés végrehajtásának elhalasztásáról döntött.

A szakpolitikai döntéshozatal csekély átláthatósága hatással lehet az üzleti környezetre. Magyarország a rosszabbul teljesítő tagállamok közé tartozik a szociális párbeszéd, az érdekelt feleknek az elsődleges jog kidolgozásába való bevonása, a szociális partnerekkel és a civil társadalommal folytatott konzultáció, valamint a tényeken alapuló eszközök alkalmazása terén. A jogszabálytervezetekre és azok hatásvizsgálataira vonatkozó kötelező nyilvános konzultációra alkalmazandó nemzeti szabályokat szisztematikusan figyelmen kívül hagyják. Az elmúlt években nagyon alacsony volt a konzultáció tárgyát képező jogszabályok száma³.

---

³ Lásd: az európai szemeszter 2022. évi országjelentésének 11. melléklete (SWD(2022) 614 final), valamint a 2022. évi jogállamisági jelentés (Országfejezet – A jogállamiság helyzete Magyarországon) (SWD(2022) 517 final).

Aggályok merültek fel az igazságszolgáltatás függetlenségével kapcsolatban is. Az Országos Bírói Tanács számára változatlanul nehézségeket okoz az Országos Bírói Hivatal elnöke hatásköreinek ellensúlyozása. A Kúria működése is aggodalomra ad okot. A Kúria elnökének megválasztására vonatkozó szabályok különösen azzal a kockázattal járnak, hogy politikai befolyásnak van kitéve az ország legfelsőbb bírósága, többek között azáltal, hogy az Alkotmánybíróság tagjait a Kúria bíráivá nevezhetik ki. Az ügyelosztási rendszer átláthatóságának hiánya nem teszi lehetővé a felek számára annak ellenőrzését, hogy alkalmaztak-e indokolatlan mérlegelési jogkört. Kérdések merültek fel azzal kapcsolatban is, hogy az Országgyűlés által a bírói kar bevonása nélkül választott tagokból álló Alkotmánybíróság milyen szerepet játszhat a rendes bíróságok ítéleteinek felülvizsgálatában. Aggályok merültek fel továbbá azon eljárási szabályok miatt, amelyek lehetővé teszik, hogy a Kúria előtt megtámadják az előzetes döntéshozatal iránti kérelem szükségességét.

A következő generációra, a gyermekekre és az ifjúságra vonatkozó szakpolitikák.

Az oktatás kulcsszerepet játszhat a gazdaság növekedési potenciáljának felszabadításában.

A szociális eredménytábla szerint az oktatási eredmények elmaradnak az uniós átlagtól, és a tanulók társadalmi-gazdasági háttérének az oktatási eredményeikre kifejtett hatása az egyik legerősebb az EU-ban. Az európai trendekkel ellentétben Magyarországon az elmúlt évtizedben nőtt a korai iskolaelhagyók aránya: 2021-ben 12,0 % volt, vagyis meghaladta a 9,7 %-os uniós átlagot. A korai iskolaelhagyás aránya magasabb a legkevésbé fejlett járásokban, és a nem romákhoz képest hatszor magasabb a roma népesség körében. A különböző oktatási pályákra történő teljesítményalapú kiválasztás 10 éves kortól kezdődik, ami ahhoz vezet, hogy az alulteljesítő tanulókat korán szétválasztják magasan teljesítő társaiktól. A hátrányos helyzetű gyermekeknek kevés esélyük van bejutni a felsőoktatásba. A hároméves szakképzési programok részvevőinek kevés lehetőségük van a már eleve alacsony szintű alapkészségeik fejlesztésére, mivel a tantervekben az alapkészségek korlátozott szerepet kapnak. A 2020–2021-es tanévtől kezdődően a szakképzési programokat bőkezű szakképzési ösztöndíj teszi vonzóvá a hátrányos helyzetű tanulók számára. A szakképzés 2019. évi reformja megszüntette annak lehetőségét, hogy a hároméves szakképző iskolák diákjai formális nappali oktatásban a felsőoktatásba való beiratkozáshoz szükséges érettségi bizonyítványt szerezzenek. Az iskolarendszer alacsony hatékonysága és méltányossága részben az iskolákon belüli társadalmi-gazdasági sokszínűség hiányával, a tantervi autonómia alacsony szintjével és a tanárok alacsony fizetésével függ össze. Ez utóbbi azt is jelenti, hogy a szakma vonzereje alacsony. Míg az összesített mutatók – például a tanár-tanuló arány – nem jeleznek akut hiányt, a részletesebb elemzés azt mutatja, hogy bizonyos területeken, például a matematika, a természettudományok és az idegen nyelvek esetében nincs elég tanár. A tanárhiány az iskolarendszer széttagoltságával is összefügg, mivel az általános iskolák felébe 150-nél kevesebb tanuló jár. Különösen súlyos problémát jelent a képzett tanárok hiánya azokban az iskolákban, amelyekben magas a hátrányos helyzetű tanulók aránya. A tanárképzésből kikerülő diplomások több mint fele más pályára kerül a magas munkateher és a tanárok – különösen a pályakezdő tanárok – alacsony fizetése miatt. Emellett az iskolák

központosított irányítása miatt az iskolavezetőknek korlátozottak a lehetőségeik és az eszközeik a tanítás minőségének javítására. Ami a felsőoktatást illeti, a felsőfokú diplomával rendelkező 25–34 évesek aránya 2010 óta nőtt, de továbbra is a legalacsonyabbak között van az EU-ban. A felsőoktatásba belépők száma az elmúlt évtizedben még csökkent is, ami a demográfiai tendenciákat, a közoktatás gyenge teljesítményét, és az államilag finanszírozott helyek számának csökkenését tükrözi. 2022 óta a 25 év alatti munkavállalók mentesülnek a személyi jövedelemadó alól, ami a foglalkoztatás szempontjából pozitív lehet, de tovább csökkentheti a felsőoktatásba jelentkezők számát. Mindezt tükrözi, hogy a magas és az alacsony végzettségű felnőttek alapképességeinek szintje közötti eltérés az EU-n belül a legnagyobbak között van. Ugyanakkor az egész életen át tartó tanulásban részt vevő felnőttek száma az uniós átlag mintegy felét teszi ki. Ez szakemberhiányhoz és alacsony innovációs potenciálhoz vezet.

2.3. A zöld és digitális átállással kapcsolatos kihívások

Zöld dimenzió

A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek hozzá kell járulnia a zöld átálláshoz, és a pénzügyi allokáció legalább 37 %-ának hozzá kell járulnia az éghajlat-politikai célkitűzésekhez. Az RRF-rendelet szerint a tervben szereplő intézkedéseknek hozzá kell járulniuk a 2050-re kitűzött klímasemlegességi célkitűzés, valamint a 2030-as energiaügyi és éghajlat-politikai célok eléréséhez, figyelembe véve Magyarország nemzeti energia- és klímatervét (NEKT), amelyet Magyarország 2020. január 22-én jelentett be a Bizottságnak. Az intézkedéseknek emellett hozzá kell járulniuk a hulladékgazdálkodásra, a környezetszennyezés csökkentésére, a fenntartható mobilitásra, a biológiai sokféleség védelmére és helyreállítására, valamint a vízkészletekre vonatkozó környezetvédelmi célok eléréséhez, továbbá támogatniuk kell a fenntartható élelmiszerrendszerekre és a körforgásos gazdaságra való átállást, ugyanakkor biztosítaniuk kell, hogy senki se maradjon ki.

Üvegházhatásúgáz-kibocsátás

A nemzeti energia- és klímatervben Magyarország az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 2030-ig történő szerény csökkentését tűzi ki célul. Magyarország célja, hogy a teljes nemzetgazdaság tekintetében 2030-ig az 1990-es szinthez képest legalább 40 %-kal csökkentse üvegházhatásúgáz-kibocsátását. E cél eléréséhez kiegészítő intézkedésekre van szükség. Magyarország nemzeti energia- és klímaterve 2030-ra az uniós célok elérésére irányulóan alacsony ambíciót tükröző célokat határoz meg a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság tekintetében, és nem ad információkat az éves kibocsátási szintek 2020–2030-as időszakra vonatkozó becsült pályájáról.

Nemzeti energia- és klímatervében Magyarország 2030-ra mérsékelni kívánja a kibocsátást a közlekedési ágazatban, de megjegyzi, hogy egy növekvő gazdaságban nem korlátozható a közlekedés és az ipar energiaigénye. Magyarország nemzeti energia- és klímaterve célul tűzi ki annak biztosítását, hogy az olajtermékek közlekedési célú fogyasztása 2030-ig legfeljebb 10 %-kal nőjön. Az elmúlt öt évben jelentősen nőtt a közlekedésből származó üvegházhatású gázok kibocsátása, és a jelenlegi politikákkal a kibocsátás várhatóan még tovább fog növekedni. A

kormány az elektromobilitás, a fenntartható tömegközlekedés és a vasúti árufuvarozás előmozdításával kívánja csökkenteni a közlekedésből származó kibocsátásokat. Ami az építőipart illeti, az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentését energiahatékonysági intézkedésekkel és a gázfűtés tisztaenergia-technológia alkalmazásával történő felváltásával érnék el.

Az európai zöld megállapodás új, ambiciózus célokat tűzött ki az EU számára a klímasemlegesség 2050-ig történő elérése érdekében, 2030-ig legalább 55 %-kal csökkentve a kibocsátásokat. E célok elérése érdekében az uniós jogalkotó fontos jogszabályokat hagyott jóvá vagy tervez jóváhagyni. A tagállamoknak 2023-ban aktualizált nemzeti energia- és klímaterveket kell benyújtaniuk.

Megújuló energiaforrások

A 2020. évi magyar nemzeti energia- és klímaterv célja, hogy a bruttó energiafogyasztásban a megújuló energiaforrások aránya 21 % legyen, amit a Bizottság nem tart ambiciózusnak ahhoz a 23 %-hoz képest, amelyet a Bizottság által az uniós célkitűzések fényében arányosnak minősülő erőfeszítések kiszámításához alkalmazott képlet⁴ eredményez. 2020-ban a megújuló energiaforrások bruttó végsőenergia-fogyasztáson belüli részaránya (13,9 %) némileg túlteljesítette Magyarország célkitűzését (13 %).

A 2020 januárjában előterjesztett legutóbbi nemzeti energiastratégia szerint Magyarország célja, hogy 2030-ra a villamos energia 90 %-át karbonszegény forrásokból állítsák elő. Az atomenergián kívül Magyarország nagyobb mértékben kíván támaszkodni a megújuló energiaforrásokra, főként a napenergiára, míg a szélenergia csak kis szerepet játszik a kormány terveiben. A megújuló energiaforrások fűtési aránya a 2020. évi 18,2 %-ról 2030-ra várhatóan 28,7 %-ra fog nőni.

Energhiatekonyság

Magyarországnak a 2020. évi nemzeti energia- és klímatervében foglalt energiatekonysági célkitűzése az EU 2030-ra vonatkozó célkitűzéséhez képest nem ambiciózus. A hozzájárulás mértékét legfeljebb 18,8 Mtoe végsőenergia-fogyasztásban határozták meg – ez 30,7 Mtoe primerenergia-fogyasztásnak felel meg. Emellett nem tüntetik fel egyértelműen az indikatív ütemterveket, valamint a hozzájárulások primerenergia-fogyasztásban kifejezett értékét. 2020-ban a primerenergia-fogyasztási mutató (23,9 Mtoe) a 2020. évi célérték (24,1 Mtoe) alatt volt, de a végsőenergia-fogyasztási mutató (18 Mtoe) meghaladta a 2020-as célt (14,4 Mtoe).

Továbbra is nagy lehetőségek rejlenek a meglévő lakásállomány, a középületek és a távfűtési hálózatok felújításában, valamint a kisvállalkozások energiatekonyságának növelésében. Az EU-n belül Magyarország azon országok közé tartozik, ahol a legnagyobb arányban állnak fenn elégtelen lakáskörülmények: a becslések szerint a lakosság 20,4 %-a beázó tetejű, nedves falú, padlójú vagy alapú, korhadó ablakkeretű vagy padlójú lakásban él⁵, ami felhívja a figyelmet arra, hogy az épületkorszerűsítés jelentős általánosabb előnyökkel is jár. A szabályozott energiaárak

⁴ Az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról szóló (EU) 2018/1999 rendelet II. melléklete.

⁵ Az Eurostat jövedelemre és életkörülményekre vonatkozó adatbázisának 2020-as adatai.

2022. nyári módosításáig az energia – többek között a gáz – ára évek óta a legalacsonyabbak között van az EU-ban, ami nem ösztönözte az energiamegtakarítást és az energiahatékonyság javítását.

A lakóépületek alacsony energiahatékonysága és szennyező fűtése egyaránt rontja a levegőminőséget, és a felújítási erőfeszítések fokozásából nagymértékű környezeti és egészségügyi előnyök származhatnának. A lakóépületek energiahatékonyságába történő beruházás – különösen a vidéki területeken – helyi munkahelyeket teremtene, csökkentené a légszennyezést, mérsékelné az elégtelen lakáskörülményeket és hozzájárulna a klímasemlegesség megvalósításához. Ugyanakkor úgy tűnik, hogy a háztartások számára az otthonuk energiahatékonyságának javításához és a fűtési rendszerek dekarbonizációhoz jelenleg nyújtott pénzügyi ösztönzők nem elégséges mértékűek a szélesebb körű igénybevételhez, figyelembe véve azt is, hogy sok érintett háztartás pénzügyi kapacitása alacsony.

Fenntartható közlekedés

Az elmúlt években Magyarországon jelentősen nőtt a közlekedési ágazat kibocsátása. Az uniós tagállamok körében továbbra is Magyarország közlekedése az egyik legszűfoltabb. A dugóban elvesztegetett órák egy autóvezetőre jutó éves száma – főként a városokban – egyre nő. A vonzóbb tömegközlekedési rendszer jobban elősegíthetné a munkavállalói mobilitást, és hozzájárulhatna a közlekedés környezeti hatásának enyhítéséhez. Bár Magyarországon az uniós átlagnál nagyobb arányban veszik igénybe a tömegközlekedést, ennek fő oka az alacsonyabb motorizációs szint. Mivel a jövedelmek növekedésével megfizethetőbbé válik a saját tulajdonú gépjárművek használata, és a növekvő igénybevétel várhatóan tovább fogja rontani a közlekedési infrastruktúra és szolgáltatások eleve gyenge színvonalát, vonzóbbá kell tenni a tömegközlekedést. Az előrelépések ellenére az elektromobilitás is jóval az uniós átlag alatt van.

Vízgazdálkodás

A vízgazdálkodás továbbra is aggodalomra ad okot. Magyarországon a vízellátás és a szennyvízelvezetés még mindig nem felel meg teljes mértékben az ivóvízről szóló uniós irányelvnek, és a víz megfizethetősége továbbra is problémát jelent a népesség legszegényebb csoportjai számára. A vízellátó hálózat nagy része rossz állapotban van. A szivárgások miatt a hálózatba belépő vízmennyiség negyede nem termel bevételt. A szabályozott díjak számos víz- és szennyvízszolgáltató vállalat karbantartási költségeit sem fedezik. A vállalatok hálózatára kivetett közműadó szintén gátolja a beruházásokat. Az emberi tevékenységek komolyan megterhelik a magyarországi víztesteket. Mivel az éghajlatváltozás várhatóan csökkenti az ország folyóinak vízhozamát, a tervek szerint jelentősen bővítik a szántóföldi öntözést, de ez aggályokat vet fel a vízmennyiséget, a vízminőséget és a biológiai sokféleséget érintő esetleges károk miatt. Ugyanakkor csak korlátozott figyelmet fordítanak olyan központi kérdésekre, mint a víztestek megtartása, a természetes vízviszonyok helyreállítása és a mezőgazdasági gyakorlatok megváltoztatása. Magyarország területének közel egynegyede van kitéve árvízveszélynek, és az ország árvízkezelési terve nem foglalkozik megfelelően ezzel a problémával.

Körforgásos gazdaság

A körforgásos gazdaságra való átállás korai szakaszában jár. Magyarország körforgásos anyagfelhasználási aránya 8,7 %, ami jelentősen elmarad az uniós átlagtól (12,8 %) (a 2020. évre vonatkozó legfrissebb adatok szerint). A 33 %-ot kitevő újrafeldolgozási arány (települési hulladék) jóval alacsonyabb a 2025-re kitűzött 55 %-os uniós célnál. Magyarország nemrég megkezdte a körforgásos gazdaságra vonatkozó nemzeti stratégia és az ahhoz kapcsolódó cselekvési terv kidolgozását. Az erőforrás-hatékonyság az uniós átlaghoz képest alacsony. A hulladékképződés Magyarország viszonylag alacsony jövedelmi szintjéből adódóan mérsékelt, de a hulladéklerakás továbbra is túlsúlyban van (az összes hulladék mintegy 50 %-át teszi ki), az újrafeldolgozás pedig korlátozott mértékű. A hulladékgazdálkodást a kormány az elmúlt években átszervezte, korlátozva a versenyt, ami a hatékonyság csökkenéséhez vezetett.

A levegő minősége

A lakóépületek alacsony energiahatékonysága és korszerűtlen fűtése rontja a levegőminőséget, akárcsak a közúti közlekedés. A nemzeti kibocsátási határértékekről szóló új irányelvben 2020–2029-re és 2030-tól kezdődően bármely évre vonatkozóan megállapított célok eléréséhez Magyarországnak további erőfeszítéseket kell tennie. Bár Magyarországon az elmúlt években csökkent a legfontosabb légszennyező anyagok kibocsátása, ez még mindig jóval az uniós átlag felett van. 2020-ban Magyarországon nem lépte túl a környezeti levegő minőségéről szóló irányelvben meghatározott uniós határértékeket. Az Európai Bizottság mindazonáltal nyomon követi a Magyarországgal szemben indított kötelezettségszegési eljárást, amelynek keretében megállapította, hogy Magyarország több levegőminőségi zóna tekintetében tartósan túllépte a levegőminőségi előírásoknak a finom szálló porra (PM10) és a nitrogén-dioxidra (NO₂) vonatkozóan előírt határértékeit.

Az alábbi táblázat áttekintést nyújt az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról szóló, 2018. december 11-i (EU) 2018/1999 európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti magyar célkitűzésekről, célokról és hozzájárulásokról.

3. táblázat Áttekintés az (EU) 2018/1999 rendelet szerinti magyar célkitűzésekről, célokról és hozzájárulásokról

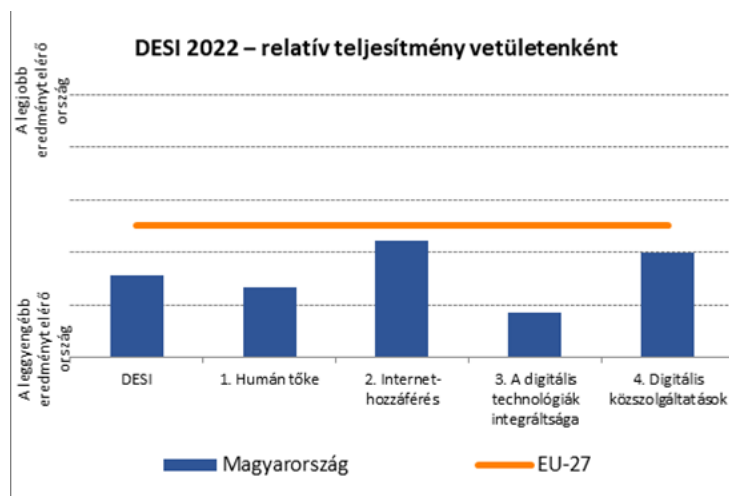
	Nemzeti célok és hozzájárulások	A legfrissebb adat	2020	2030	A 2030-ra vonatkozó ambíciószint értékelése
	Az üvegházhatású gázok kibocsátására vonatkozó, 2005-ös szinthez viszonyított kötelező célérték, a közös kötelezettségvállalási rendelet értelmében (%)	-10 %	+10 %	-7 %	A közös kötelezettségvállalási rendelet szerint
	Nemzeti cél/hozzájárulás megújuló forrásból előállított energiára vonatkozóan: A megújuló energiaforrásokból előállított energiának a bruttó végsőenergia-fogyasztásban képviselt részaránya (%)	12,5 %	13 %	21 %	Nem ambiciózus (a megújuló energiaforrásokra vonatkozó képlet eredménye 23 %)
	Nemzeti hozzájárulás az energiahatékonysághoz:				
	Primerenergia-fogyasztás (Mtoe)	24,5 Mtoe	24,1 Mtoe	Nincs kitűzött cél	Nagyon alacsony
	Végsőenergia-fogyasztás (Mtoe)	18,5 Mtoe	14,4 Mtoe	785 PJ (18,7 Mtoe)	Nagyon alacsony
	A villamosenergia-hálózatok összeköttetésének szintje (%)	50 %	55 %	60 %	n.a.

Forrás: Magyarország végleges nemzeti energia- és klímatervének értékelése, SWD (2020) 916 final.

Digitális dimenzió

Az RRF-rendelet szerint a helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek hozzá kell járulnia a digitális átálláshoz, és a pénzügyi allokáció legalább 20 %-ának hozzá kell járulnia a digitális célkitűzésekhez. A tervben szereplő intézkedéseknek többek között hozzá kell járulniuk a gazdasági és szociális ágazatok (többek között a közigazgatás, a közszolgáltatások, valamint az igazságszolgáltatás és az egészségügyi rendszerek) digitális átalakulásához. A tervben szereplő intézkedéseknek nem csupán a versenyképesség javítására, hanem a vállalatok és az állami szereplők rezilienciájának, agilitásának és biztonságának fejlesztésére is irányulniuk kell, biztosítva egyúttal az inkluzivitást.

1. ábra A digitális gazdaság és társadalom fejlettségét mérő mutató (összesített mutató)

Megjegyzés: Az EU összesített értéke az EU-27-re vonatkozik, a 2022. évi DESI-jelentés alapján

Magyarország a digitális gazdaság és társadalom fejlettségét mérő 2022. évi mutató (DESI) szerint a 22. helyen áll a tagállamok között, a teljesítménye számos dimenziót nézve elmarad az uniós átlagtól és céloktól. Az elmúlt években Magyarország némi haladást ért el a DESI által mért egyes dimenziók tekintetében. Magyarország a legjobb teljesítményt a széles sávú hozzáférés terén, a leggyengébbet pedig a digitális technológiák üzleti tevékenységekbe való integrálása terén nyújtja. A Covid19-világjárvány rávilágított a digitális készségek, az iskolák digitalizálása, a vállalkozások digitalizálása, valamint a digitális szolgáltatások terén fennálló hiányosságokra.

Magyarország 2021-ben elfogadta a 2021–2030-as időszakra szóló Nemzeti Digitalizációs Stratégiáját (NDS). A Nemzeti Digitalizációs Stratégia a DESI dimenzióinak megfelelő négy fő pillér köré szerveződik: digitális infrastruktúra, digitális készségek, digitális gazdaság és digitális állam. Átfogó célja, hogy azonosítsa és kiaknázza a digitalizációban rejlő lehetőségeket a gazdaság, az oktatás, a kutatás-fejlesztés és innováció, valamint a közigazgatás terén, ezáltal javítva az ország versenyképességét és polgárai jóllétét. Magyarország célja, hogy digitális teljesítménye 2025-re meghaladja az uniós átlagot a DESI mutatói alapján, és 2030-ra a digitalizáció terén a tíz vezető uniós gazdaság egyike legyen.

Konnektivitás

Magyarország a konnektivitás tekintetében a 13. helyen áll a 2022-es DESI szerint. A legfrissebb adatok (DESI 2022) szerint a háztartások 83 %-a rendelkezik vezetékes széles sávú kapcsolattal, és több mint fele (61 %) rendelkezik legalább 100 Mbps sebességű vezetékes széles sávú kapcsolattal. A nagyon gyors széles sávú internet (legalább 1 Gbps) aránya 22 %, ami jóval meghaladja az uniós átlagot (7,6 %). A nagyon nagy kapacitású hálózatok (VHCN) lefedettsége

folyamatosan növekszik, és jelenleg meghaladja az uniós átlagot. A 4G lefedettség közel 100 %-os, az 5G felkészültség előrehaladott, az 5G lefedettség azonban az uniós átlag alatt van.

Digitális készségek

A digitális készségek a készségmutatók szinte minden kategóriájában az uniós átlag alatt maradnak. A népesség fele rendelkezik legalább alapvető digitális készségekkel, és csak 22 %-a rendelkezik „az alapszintet meghaladó digitális készségekkel”. A munkaerő-állományon belül hiány van az IKT-szakemberekből, és a női IKT-szakemberek aránya alacsony, miközben az IKT-diplomások aránya szintén elmarad az uniós átlagtól. Egyértelmű és sürgős szükség van a lakosság általános digitális készségeinek fejlesztésére. A Nemzeti Digitalizációs Stratégia ezt elismerve kulcsfontosságú fejlesztésre szoruló területként határozza meg az oktatással kapcsolatos digitális készségeket és a lakosság digitális kompetenciáit.

A vállalkozások digitalizálása

Magyarország a 25. helyen áll a digitális technológiák üzleti tevékenységekbe való integrálása terén. Némi javulás ellenére a magyar vállalkozások továbbra is elmaradnak az uniós társaiktól. Az ország továbbra is gyengén teljesít a technológiaátvétellel kapcsolatos mutatók terén. A tervezési szoftverek, a közösségi média és az e-számlák használata jóval elmarad az uniós átlagtól. A magyar vállalkozások emellett lassan integrálják üzleti modelljükbe a fejlett digitális technológiákat. A nagy adathalmazokat 7 %-uk, a számítási felhőt 21 %-uk, a mesterséges intelligenciát pedig 3 %-uk alkalmazza, jóval elmaradva az uniós átlagtól. A helyreállítással kapcsolatban, valamint a gazdasági modell magas minőségi kategóriába tartozó termékek felé való elmozdulásának megvalósítása tekintetében különös aggodalomra ad okot, hogy kevés gyorsan növekvő vállalkozás határozza meg a digitalizációt kifejezetten növekedési stratégiájának részeként. A Nemzeti Digitalizációs Stratégia elismeri, hogy több támogatásra van szükség a vállalkozások, különösen a kis- és középvállalkozások digitális átalakulásához.

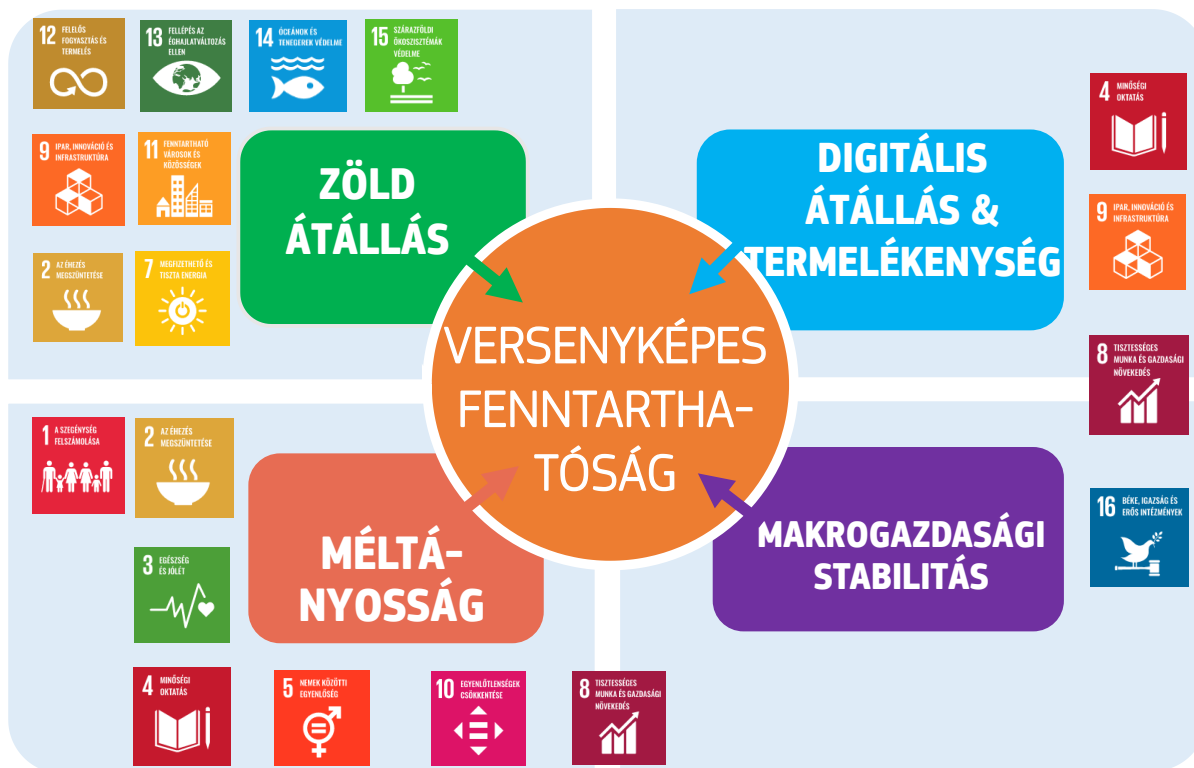
Digitális közigazgatás

A közszolgáltatások digitalizációja vegyes képet mutat. Gyakorlatilag minden releváns közszolgáltatás elérhető az interneten (több mint 3 000), és széles körben használják őket. A polgárok és a vállalkozások számára nyújtott szolgáltatások minősége és kiterjedtsége azonban továbbra is viszonylag alacsony, különösen a határokon átnyúló szolgáltatásnyújtás esetében. A nyílt adatok területe továbbra is problematikus, itt Magyarország az EU-n belül az egyik leggyengébb teljesítményt nyújtja. Magyarországnak könnyebben hozzáférhetővé kell tennie a közérdekű adatokat, és meg kell erősítenie a közigazgatás működésének átláthatóságát.

1. háttérmagyarázat: A fenntartható fejlődési célok felé tett előrehaladás

A fenntartható fejlődési célok és az éves fenntartható növekedési stratégiát alátámasztó négy dimenzió

A fenntartható fejlődési célok célkitűzései a 2020-as ciklus óta beépülnek az európai szemeszterbe. Ez a fenntarthatóság melletti szilárd elkötelezettséget biztosít az uniós gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák összehangolása során. Ehhez kapcsolódóan ez a keretes írás felvázolja Magyarországnak a fenntartható fejlődési célokkal kapcsolatos teljesítményét, és megvizsgálja a 2023. évi éves fenntartható növekedési stratégia négy dimenzióját, amelyek relevánsak a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szempontjából: zöld átállás, méltányosság, digitális átállás és termelékenység, valamint makrogazdasági stabilitás. Rámutat azokra a területekre, ahol a további intézkedések felgyorsíthatják a fenntartható fejlődési célokkal kapcsolatos előrehaladást.

Zöld átállás

Bár Magyarország számos, a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos szempont – például az éghajlat-politika és a szennyezés – tekintetében javulást mutat (2., 6., 11., 12. és 13. fenntartható fejlődési cél), más területeken, különösen a tiszta energia terén (7. és 9. fenntartható fejlődési cél) további előrelépésre van szükség. A zöld átálláshoz kapcsolódó legtöbb mutató továbbra is az uniós átlag alatt marad. A települési hulladék újrafeldolgozási aránya és a körforgásos anyagfelhasználás aránya ugyan javult, de még mindig elmarad az uniós átlagtól. A megújuló energiának a teljes energiafogyasztáson belüli részaránya a 2015. évi 14,5 %-ról 2020-ra 13,9 %-ra csökkent, ami meghaladta a Magyarország számára kitűzött célt, de messze elmarad az uniós átlagtól (2020-ban 22,09 %). Az ország energiatermelékenysége 2015 és 2020 között csak

kismértékben nőtt, ami az uniós átlagtól való eltérés növekedéséhez vezetett. A fenntartható közlekedési módok aránya az elmúlt években csökkent, bár még mindig az uniós átlag felett van. Az erdőterületek aránya 2015 és 2018 között 25,2 %-ról 26,1 %-ra nőtt, de továbbra is jelentősen elmarad az uniós átlagtól (2018-ban 43,4 %). A Natura 2000 hálózat keretében kijelölt szárazföldi élőhelyek területe 2014 és 2019 között változatlan maradt, és meghaladta az uniós átlagot.

Méltányosság

Magyarország nagyon jól teljesít a növekedéssel, a foglalkoztatással és a szegénység csökkentésével kapcsolatos egyes mutatók tekintetében (1. és 8. fenntartható fejlődési cél). Valamelyest javultak az egészségügyi mutatók (3. fenntartható fejlődési cél) is, de az országnak az oktatással és a nemek közötti egyenlőséggel (4., 5. és 10. fenntartható fejlődési cél) kapcsolatos számos területen fel kell zárkóznia. Különösen nagy mértékben javult a foglalkoztatási ráta (a 2016. évi 73,7 %-ról 2021-ben 78,8 %-ra), és csökkent a súlyos anyagi és szociális nélkülözésben élők aránya (a 2015. évi 24,1 %-ról 2020-ban 10,7 %-ra), valamint a lakáskörülmények tekintetében súlyosan depriváltak aránya (a 2015. évi 15,5 %-ról 2020-ban 7,6 %-ra). Ugyanakkor a lakosságon belül jelentősen csökkent azok aránya, akik nem képesek otthonaikat megfelelően fűteni: a 2014. évi 11,6 %-ról 2019-ben 5,4 %-ra esett vissza, ami jelenleg az uniós átlag alatt van (8,2 %). Az említett javulás ellenére a súlyos anyagi nélkülözésben élők arányára vonatkozó adat még mindig jelentősen elmarad az uniós átlagtól (amely mindössze 6,8 %) és rosszabb a lakáskörülmények tekintetében súlyosan depriváltak aránya is (az uniós átlag 4,0 %). Magyarország az oktatás (4. fenntartható fejlődési cél) terén is az uniós átlag alatt teljesít: a 2021. évi adatok szerint magas és növekszik a korai iskolaelhagyók aránya (Magyarországon 12,0 %, szemben az uniós 9,7 %-kal), a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya pedig alacsony és csökkenőben van (32,9 %, míg az EU-ban 41,2 %). Magyarország az uniós átlag alatt teljesít a nemek közötti egyenlőség terén is (5. fenntartható fejlődési cél), a nemek közötti foglalkoztatási különbség és a nemek közötti bérszakadék egyre nagyobb, és csekély a nők részvételi aránya az Országgyűlésben, a kormányban és a felső vezetésben.

Digitális átállás és termelékenység

Magyarország az uniós átlaggal összehasonlítva vegyes képet mutat a 8. fenntartható fejlődési célhoz (Fenntartható gazdasági növekedés, foglalkoztatás és tisztességes munka) és a 9. fenntartható fejlesztési célhoz (Ipar, innováció és infrastruktúra) tartozó, a digitális átállással és a termelékenységgel kapcsolatos dimenzióval kapcsolatos célok tekintetében. A nagy sebességű internetkapcsolattal rendelkező háztartások aránya (48,6 %) 2020-ban megközelítette az 59,3 %-os uniós átlagot, ami jelentős előrelépést jelent. Magyarország kutatás-fejlesztésre fordított bruttó hazai kiadásai jóval az uniós átlag alatt vannak (a GDP 1,61 %-a, szemben az uniós 2,32 %-kal), és az ország az elmúlt időszakban nem ért el jelentős előrelépést ezen a területen. A felnőttképzés igénybevétele és a digitális készségek megerősítése továbbra is kihívást jelent. Magyarországon a felnőtteknek csupán 5,9 %-a vesz részt képzési programokban, ami messze elmarad az uniós átlagtól (2021-ben 10,8 %). A magyaroknak csak 49 %-a rendelkezik legalább alapvető digitális készségekkel, szemben a 2021. évi 54 %-os uniós átlaggal.

Makrogazdasági stabilitás

A világvárvány előtti kedvező gazdasági helyzetnek köszönhetően Magyarország viszonylag jól teljesít a 8. fenntartható fejlesztési cél (Fenntartható gazdasági növekedés, foglalkoztatás és tisztességes munka) mutatói tekintetében. Magyarországon az egy főre jutó reál-GDP nőtt, 2021-ben elérte a 13 660 EUR-t, de még mindig jelentősen elmarad az uniós átlagtól (2021-ben 27 810 EUR), és lassul a gazdasági konvergencia az EU többi részével. A beruházások GDP-hez viszonyított aránya (26,8 %) 2015 óta nőtt, és meghaladja az uniós átlagot. Magyarország a foglalkoztatással kapcsolatos mutatók tekintetében is meghaladja az uniós átlagot (8. fenntartható fejlődési cél). A tartós munkanélküliségi ráta 2015 óta jelentősen csökkent (a 2016. évi 2,3 %-ról 2020-ban 1,3 %-ra). Az igazságszolgáltatáshoz való jog és az intézményekbe vetett bizalom tekintetében (16. fenntartható fejlődési cél) Magyarország azonban még mindig elmarad az uniós átlagtól, és teljesítménye romlik.

3. A TERV CÉLKITŰZÉSEI, FELEPÍTÉSE ÉS IRÁNYÍTÁSA

3.1. A terv általános stratégiája

Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési terve átfogó választ jelent a Covid19-válság következményeire, valamint a magyar gazdaság esetében azonosított fő strukturális kihívásokra. A terv három stratégiai célkitűzés köré szerveződik:

- Intelligens, fenntartható és inkluzív növekedési pálya kialakítása
- Munkahelyteremtés és a meglévő munkahelyek védelme
- A vállalkozások versenyképessége és a társadalmi felzárkózás, a gazdasági ökoszisztéma valamennyi elemére és a társadalom minden csoportjára kiterjedően.

A terv kilenc komponensből áll, amelyek a következő területeken jelentkező kihívásokra vonatkoznak: köznevelés, felsőoktatás és szakképzés, társadalmi befogadás a leghátrányosabb helyzetű településeken, vízgazdálkodás, fenntartható zöld közlekedés, zöld energia, körforgásos gazdaság, egészségügy, valamint kormányzás és közigazgatás. A terv a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szembe fordított eszközről szóló rendeletben előirányzott mind a hat pillérré kiterjed, és nagy hangsúlyt fektet a zöld és technológiavezérelt gazdasági fejlődési pálya előmozdítására. A kilenc komponens a következő:

1. **Demográfia és köznevelés**, amely komponens a következőkre összpontosít: a tanári hivatás vonzerejének növelése, beleértve a tanárok bérét is; jobb hozzáférés a minőségi és inkluzív közoktatáshoz, különös tekintettel a hátrányos helyzetű tanulóakra, a sajátos nevelési igényű tanulóakra és az alacsony teljesítő általános iskolák felső tagozatának tanulóira; a közoktatás digitalizálása és digitális eszközök a tanulók és a pedagógusok számára; a pedagógusok és az intézményvezetők készségeinek javítása; valamint a 3 év alatti gyermekek koragyermekkorai nevelési és gondozási létesítményei elérhetőségének növelése. A komponens magában foglalja a nyugdíjrendszer közép- és hosszú távú költségvetési fenntarthatóságának és megfélemlésének javítását célzó reformot is.
2. **Magasan képzett, versenyképes munkaerő**, amely komponens célja a felsőoktatási rendszer megerősítése a digitalizáció és az infrastruktúra fejlesztése révén; a szakképzett munkaerő rendelkezésre állásának növelése a szakképzési intézményekbe történő

beruházások révén; valamint a tudomány, a kutatás, az innováció és a képzés ökoszisztémájának támogatása.

3. **Felzárkózó települések**, amely komponens célja, hogy a 300 leghátrányosabb helyzetű településen biztosítsa az alapvető szolgáltatásokat, és további támogatást nyújtson lakosaiknak a foglalkoztatás, a készségfejlesztés, a lakhatás, az energetikai felújítások és a fűtés terén.
4. **Vízgazdálkodás**, amely komponens új vízgazdálkodási megoldások nyújtását célozza a mezőgazdaságban a meglévő vízvezeték-hálózatok és vízrendszerek felújítása és újak kialakítása, természet alapú vízmegtartási megoldások létrehozása, a nyomkövetési rendszer megerősítése és új, fenntartható vízgazdálkodási közösségek létrehozása révén.
5. **Fenntartható zöld közlekedés**, amely komponens célja a tömegközlekedés vonzóbbá és a közlekedési ágazat fenntarthatóbbá tétele egy integrált egységes tarifarendszer létrehozása, a vasúti hálózat fejlesztése – különösen a fővárosi régióban –, valamint a régi, fosszilis üzemanyaggal működő buszok elektromos buszokkal való felváltása révén.
6. **Energia – zöld átállás**, amely komponens célja a megújuló energiaforrásokon alapuló további energiatermelési kapacitások létrehozása, a villamosenergia-hálózat javítása, az időjárástól függő megújuló energiaforrásokból származó energiatermelési kapacitások biztonságos és rugalmas módon való integrálása a villamosenergia-hálózatba, valamint az épületek energiahatékonyságának javítása.
7. **A körforgásos gazdaságra való átállás**, amely komponens hozzájárul az olyan innovatív megoldások elterjedéséhez, mint a vegyi újrafeldolgozás.
8. **Egészségügy**, amely komponens célja a kórházi ellátás korszerűsítése, az alapellátás megerősítése, a digitális eszközök használatának kiterjesztése az egészségügyben és a tartós ápolás-gondozásban, valamint a hálópénz gyakorlatának felszámolása.
9. **Kormányzás és közigazgatás**, amely komponens célja a korrupcióellenes keret hiányosságainak és hibáinak kezelése, többek között a függetlenség felügyeletét biztosító új szervek létrehozása, valamint a fokozott ügyészi erőfeszítés és az ügyészi vagy nyomozó szervek tértelenségének megakadályozására irányuló eszközök révén; a verseny hiányának kezelése a közbeszerzésben; a bírói függetlenség megerősítése; a nyilvános felügyelet megerősítése a nyilvános adatok fokozott átláthatósága és az ilyen adatokhoz való hozzáférést szolgáló eszközök révén; a döntéshozatal minőségének és átláthatóságának javítása, többek között a szociális partnerek és az érdekelt felek szisztematikusabb és hatékonyabb bevonása révén; a közkiadások hatékonyságának javítása kiadási felülvizsgálatok révén; valamint az adórendszer egyszerűsítése és megerősítése az agresszív adótervezés kockázatával szemben.

4. táblázat: A komponensek és a kapcsolódó költségek összesítése

Komponens	Költségek (millió EUR)
1.: Demográfia és köznevelés	621
2.: Magasan képzett, versenyképes munkaerő	692
3.: Felzárkózó települések	225
4.: Vízgazdálkodás	145
5.: Fenntartható zöld közlekedés	1 414
6.: Energetika – zöld átállás	1 246
7.: Körforgásos gazdaság	109
8.: Egészségügy	1 306
9.: Kormányzás és közigazgatás	66
Összesen	5 824

3.2. A terv végrehajtási szempontjai

Összhang más programokkal

A terv vonatkozó szakasza általánosságban ismerteti, hogy intézkedései miként állnak összhangban a főbb európai stratégiai dokumentumokkal, különösen a **nemzeti energia- és klímatervvvel (NEKT)** és a vonatkozó ágazati stratégiákkal. Ez például igaz azokra az intézkedésekre, amelyek célja (az 1. és a 2. komponens esetében) többek között az iskolák, a felsőoktatási intézmények és a szociális bérlakások energiahatékonyságának és megújulóenergia-fogyasztásának növelése, valamint a lakóépületek fűtési rendszereinek korszerűsítése, a lakossági megújulóenergia-használat arányának napelemes rendszerek, továbbá a villamosenergia-hálózati rendszerek szükséges korszerűsítése útján való növelése (a 6. komponens esetében), továbbá naperőművek telepítése a hátrányos helyzetű települések háztartásai számára (a 3. komponens esetében). Az alacsony kibocsátású/kibocsátásmentes járművekbe, valamint a fenntartható tömegközlekedésbe (5. komponens) történő beruházások szintén pozitív hatással lesznek a nemzeti energia- és klímaterv célkitűzéseinek elérésére.

Az új uniós szintű programozási időszakban (2021–2027) az **Igazságos Átmenet Alap (IÁA)** kulcsfontosságú eszköz lesz a kiválasztott, leginkább érintett régiók dekarbonizációja negatív hatásainak enyhítésében a helyi gazdaság diverzifikációjának és korszerűsítésének finanszírozása révén. A terv röviden ismerteti az IÁA felhasználásával fennálló komplementaritást, valamint azt, hogy a tervben szereplő intézkedések hogyan egészítik ki az IÁA erőfeszítéseit a leginkább érintett régiókban a területi igazságos átmenet terveik megvalósítása során. Különös erőfeszítéseket kell tenni e komplementaritás és az érintett régiók közötti, egymást kölcsönösen erősítő szinergiák biztosítása érdekében, amikor a tervben szereplő kapcsolódó intézkedéseket a területi igazságos átmenet tervekkel párhuzamosan hajtják végre.

A terv elismeri az **ifjúsági garancia** programok folytatásának fontosságát, tekintettel a fiatalok helyzetére, amelyet a Covid19-világjárvány súlyosbított. Általában azt tükrözi, hogy biztosítani kell az ilyen intézkedésekkel való összhangot, amelyet elsősorban a kohéziós politikai programok keretében történő finanszírozással kell megvalósítani. A terv számos olyan releváns intézkedés végrehajtását fogja elősegíteni, amelyek segítik a társadalom fiatalabb rétegét, különösen az oktatással, a magasan képzett munkaerővel és a települések felzárkózásával kapcsolatos komponensek révén.

A terv elismeri a **kohéziós politikával** való fontos szinergiákat, és hangsúlyozza, hogy a komplementaritásokat és a lehetséges átfedéseket szisztematikusan és folyamatosan értékelni fogják a végrehajtás különböző szintjein (pl. stratégiai, program- és projektszinten). Ezt különösen szoros nyomon követés (többek között monitoringbizottságok és tematikus albizottságaik révén), közös informatikai rendszer, a szinergiák ellenőrzésére és a kettős finanszírozás elkerülésére szolgáló külön mechanizmus, valamint egy koordinációs bizottság révén kell megvalósítani, amelynek feladata e szempont kifejezett felülvizsgálata. Különös hangsúlyt kell fektetni a komplementaritás, a szinergiák és a kettős finanszírozás megelőzésére a végrehajtás különböző szakaszaiban és szintjein. A terv részletes táblázatokat tartalmaz, amelyek meghatározzák a szinergiák kialakítására és a 2021–2027-es partnerségi megállapodás és a kohéziós politikai programok keretében stratégiai szinten előirányzott finanszírozással való komplementaritás

biztosítására irányuló megközelítést. Bár ezek a dokumentumok még véglegesítés alatt állnak, a bemutatott megközelítés és a tervben leírt eljárások arra engednek következtetni, hogy intézkedések bevezetését tervezik. Ezek az intézkedések biztosíthatják a szükséges komplementaritást és a kettős finanszírozás elkerülését e programok és a tervben szereplő intézkedések végrehajtása során. A komplementaritások és a szinergiák biztosítása a folyamatban lévő kohéziós politikai programok (2014–2020) végrehajtása és a REACT-EU-ból kapott kiegészítő finanszírozás tekintetében is fontos.

A **Technikai Támogatási Eszköz** számos területen nyújt szakértelmet a terv végrehajtásához szükséges kapacitásépítéshez. Ezek a területek a zöld és digitális átalakulást, az állami bevételek kezelését és az államháztartási gazdálkodást, a kormányzást és a közigazgatást, a fenntartható növekedést és az üzleti környezetet, a munkaerőpiacot, az oktatást, az egészségügyet és a szociális szolgáltatásokat, a pénzügyi ágazatot és a finanszírozáshoz való hozzáférést érinthetik.

A helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtásának igazgatási szervezete

A terv bemutatja az abban foglalt intézkedések végrehajtásának igazgatási szervezetét. A magyar végrehajtási struktúra nagyrészt a kohéziós politika keretében nyújtott finanszírozás végrehajtására alkalmazott irányítási és ellenőrzési rendszerre épül. Ez hatékony módja annak, hogy az uniós alapok kezelése során szerzett tapasztalatokra lehessen építeni. Ez biztosítja a két finanszírozási ág közötti szoros koordinációt és komplementaritást, valamint elkerüli az átfedések és a kettős finanszírozás kockázatát.

A főbb stratégiai döntéseket a kormány hozza meg, amely a Fejlesztéspolitikai Koordinációs Bizottságra (a különböző típusú uniós támogatások végrehajtásáért felelős, magas szintű tisztviselőkből álló előkészítő bizottság) támaszkodva biztosítja az uniós finanszírozás programozásának és végrehajtásának megfelelő koordinációját, beleértve a helyreállítási és rezilienciaépítési terv szerinti finanszírozást is.

A helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtásával kapcsolatos általános felelősség az uniós támogatások végrehajtásáért felelős minisztert terheli, aki a kohéziós politika keretében nyújtott finanszírozás végrehajtásáért is felelős. A miniszter felelős a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egésze végrehajtásának koordinálásáért és nyomon követéséért, a kormány tájékoztatásáért a végrehajtás előrehaladásáról, valamint a kettős finanszírozás elkerülésének biztosításáért. A miniszter felelős a helyreállítási és rezilienciaépítési terv hatékony végrehajtásának biztosításáért, ideértve az Unió pénzügyi érdekeinek hatékony védelmét, valamint a csalás, a korrupció, az összeférhetlenség, a kettős finanszírozás és egyéb szabálytalanságok megelőzését, feltárását és korrekcióját célzó hatékony szakpolitikák kidolgozását és végrehajtását.

A helyreállítási és rezilienciaépítési terv napi szintű végrehajtásáért felelős nemzeti hatóság az uniós támogatások végrehajtásáért felelős minisztériumon belüli helyettes államtitkár 71 fős hivatala. A nemzeti hatóság a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egyedüli kapcsolattartója, amely kapcsolatot tart az Európai Bizottsággal. Az uniós támogatások végrehajtásáért felelős minisztert a fenti feladatai ellátásában a terv végrehajtásának – különösen a mérföldkövek és célok teljesítésének – nyomon követésével, a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás biztosításával, a végrehajtó szervek és a végső kedvezményezettek ellenőrzésének elvégzésével, valamint a súlyos szabálytalanságok, például a csalás, a korrupció, az összeférhetlenség és a kettős

finanszírozás megelőzésére, feltárására és korrekciójára irányuló hatékony szakpolitikák végrehajtásával támogatja. A nemzeti hatóság felel az Európai Bizottsággal a terv végrehajtásáról folytatott kommunikációért, valamint a kifizetési kérelmek és az azokat kísérő vezetői nyilatkozatok kidolgozásáért és benyújtásáért. A beruházási intézkedések végrehajtására általában pályázati felhívásokon alapuló támogatások formájában kerül sor, a kohéziós politikai alapokhoz hasonló módon. Ezeket a nemzeti hatóság nyújtja vagy közvetlenül, vagy végrehajtó szerveken keresztül (egy esetben pedig továbbadott támogatást kihelyező szerveken keresztül).

Az összeférhetlenség megelőzésének és felderítésének hatékonyabbá tétele érdekében megerősített szabályokat vezettek be, és alkalmazásukat az uniós támogatások végrehajtásáért felelős minisztériumon belül újonnan létrehozott Belső Ellenőrzési és Integritási Igazgatóság fogja rendszeresen ellenőrizni. Az igazgatóság munkáját egy új Integritás Hatóság fogja felügyelni, amelynek létrehozására Magyarország kötelezettséget vállalt, s ezt a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben megerősítette. Az igazgatóság munkája a belső kontrollrendszer részét fogja képezni, és így a helyreállítási és rezilienciaépítési terv ellenőrző hatósága által végzett ellenőrzések tárgyát fogja képezni (lásd alább).

A nemzeti hatóság végrehajtási feladatait az ágazati minisztériumok munkája fogja támogatni, amelyek biztosítják az intézkedések végrehajtásának az ágazati politikákkal való összhangját, valamint szakértelmet biztosítanak azok minőségének értékeléséhez. A szakminiszterek feladata továbbá annak biztosítása, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben szereplő intézkedések kiegészítsék a más forrásokból finanszírozott intézkedéseket, valamint hogy biztosítsák azok összhangját a vonatkozó uniós és nemzeti stratégiákkal. A miniszterek munkáját a felelősségi körükbe tartozó, összesen 50 főt számláló, a helyreállítási és rezilienciaépítési tervhez kapcsolódó ügyekkel foglalkozó külön személyzet fogja támogatni.

A nemzeti hatóságot a nemzeti hatóság felügyelete alatt és felelősségével működő végrehajtó szervek is támogatni fogják a terv végrehajtásában és nyomon követésében. E szervek közé tartozik például a Magyar Államkincstár és a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal. A nemzeti hatóság módszertani támogatást és iránymutatást nyújt a végrehajtó szervezeteknek. A végrehajtó szervezeteknek elegendő erőforrással és megfelelő szakértelemmel kell rendelkezniük ahhoz, hogy hatékonyan el tudják látni a rájuk bízott feladatokat, és hatékony belső kontrollrendszerrel kell rendelkezniük.

A helyreállítási és rezilienciaépítési terv ellenőrző hatósága az Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság (EUTAF). Az EUTAF a kohéziós politikai programok magyarországi ellenőrzéséből fakadó, releváns ellenőrzési tapasztalattal rendelkezik. Az EUTAF függetlenségét jogszabályi rendelkezések fogják megerősíteni annak biztosítása érdekében, hogy elegendő erőforrással rendelkezzen feladatai időben történő és hatékony ellátásához. Ezenkívül a terv már számos, az EUTAF által elvégzendő, célzott ellenőrzést irányoz elő bizonyos vonatkozó intézkedések megfelelő teljesítésének megerősítése érdekében. Emellett egy célzott intézkedés célja az Európai Csalás Elleni Hivatallal (OLAF) való együttműködés megerősítése, valamint annak biztosítása, hogy az OLAF-nak minden eszköz rendelkezésére álljon a magyarországi vizsgálatok hatékony lefolytatásához.

A terv végrehajtásának független felügyeletét egy monitoringbizottság létrehozásával tervezik, amelyben a tagok legalább felét olyan független civil társadalmi szervezetek biztosítják, amelyek elegendő és releváns szakértelemmel rendelkeznek a helyreállítási és rezilienciaépítési terv intézkedései szempontjából releváns fő területeken. A bizottság erős felügyeleti hatáskörrel fog rendelkezni, és a nemzeti hatóságot jogszabály kötelezi arra, hogy a feladatai ellátásához szükséges valamennyi adatot a rendelkezésére bocsássa.

A terv koordinálásában, végrehajtásában, nyomon követésében, kontrolljában és ellenőrzésében részt vevő különböző szervek részletes feladatait és felelősségi körét kormányrendelet határozza meg. A terv végrehajtásához szükséges adatok gyűjtését és az adatok megbízhatóságát biztosító monitoringrendszer szükséges funkciói várhatóan legkésőbb az első kifizetési kérelem benyújtása előtt teljesen működőképesek és működnek.

Nemek közötti egyenlőség és esélyegyenlőség mindenki számára

A terv olyan intézkedéseket tartalmaz, amelyek várhatóan elősegítik a nemek közötti egyenlőség és a mindenki számára biztosítandó esélyegyenlőség terén jelentkező kihívások kezelését. A terv tartalmaz egy rövid fejezetet, amely utal a szociális jogok európai pillérére és annak három pillérére (esélyegyenlőség, tisztességes munkafeltételek, szociális védelem és társadalmi befogadás). A 3. komponens kifejezetten a hátrányos helyzetű csoportok, például a romák szükségleteit célozza. Más intézkedések – például az oktatáshoz és a készségekhez való hozzáférés, valamint új gyermekgondozási férőhelyek létrehozása a 0–3 éves korcsoport (bölcsődék) számára – várhatóan hozzájárulnak a nemek közötti egyenlőséghez és az esélyegyenlőséghez mindenki számára. A közlekedési intézkedések várhatóan megkönnyítik a szolgáltatásokhoz való hozzáférést is, és az új közlekedési infrastruktúrák és járművek várhatóan hozzáférhetőek lesznek a fogyatékossgal élő személyek számára. A terv a nemek közötti foglalkoztatási különbségek esetét leszámítva nem tartalmaz számszerű bontást az egyenlőtlenségek okairól.

Az érdekelt felekkel folytatott konzultációk

Magyarország számos konzultációs tevékenységet leírt tervében. 2020 végén sajtótájékoztatókon ismertették a helyreállítási és rezilienciaépítési terv első vázlatát, és a dokumentum tervezetének összefoglalóját közzétették a kormány honlapján. 2021 januárjában célzott hirdetésekkel és szalaghirdetésekkel álló médiakampány indult, hogy a nyilvánosság figyelmét a kormány honlapjára irányítsa és felkérje a nagyközönséget észrevételei megtételére a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és a kohéziós politikai alapokból finanszírozandó magyarországi fejlesztési tervekkel kapcsolatban. 2021 márciusában közzétették a komponensek tervezetét észrevételezés céljából, a teljes helyreállítási és rezilienciaépítési terv tervezetét pedig 2021 áprilisában tették közzé ugyanilyen célból a kormány honlapján. A kormány emellett közvetlenül kapcsolatba lépett 461 szervezettel, például önkormányzatokkal, nem kormányzati szervezetekkel, felsőoktatási szervezetekkel, szakszervezetekkel vagy tudományos szervezetekkel, hogy ösztönözze őket véleményük és javaslaik kifejtésére. Of those, 88 submitted input, with over 1 260 different proposals. A legtöbb észrevétel a fenntartható közlekedésre, az energiára, az oktatásra, a körforgásos gazdaságra és az egészségügyre vonatkozott. Egyes észrevételek nyomán módosításokat eszközöltek a tervben, például a

háztartások fenntartható fűtési rendszereit támogató intézkedés hatókörének jobb összpontosítása érdekében. Egyes érdekelt felek azonban bírálták a folyamatot, azzal érvelve, hogy a terv részletes tartalmát nem közölték elég korán ahhoz, hogy érdemi észrevételeket lehessen tenni, és hogy észrevételeiket nem lehetett figyelembe venni. A hivatalos konzultáció mellett 2021-ben több regionális és nemzeti szintű konferenciát is rendeztek az érdekelt felek számára, különböző témákkal a középpontban. Magyarország 2021 augusztusában közzétette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv tervezetének új változatát, de azóta nem tett közzé módosított változatot, és nem indított további konzultációs folyamatokat a terv 2022-ben végrehajtott módosításainak tárgyalása érdekében.

Az érintett szereplők felelősségvállalásának, a sikeres helyi szintű végrehajtásnak és a tartós hatásnak a biztosítása érdekében alapvető fontosságú, hogy valamennyi hatóságot és érdekelt felet, köztük a szociális partnereket is bevonják a tervben foglalt intézkedések kialakításába és végrehajtásába. E célból a terv tartalmaz egy olyan stratégia kidolgozására irányuló intézkedést, amely biztosítja az érdekelt felek hatékony bevonását a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtásába, valamint egy független civil társadalmi szervezetek erőteljes részvételével működő monitoringbizottság létrehozását, amely szorosan nyomon követi a terv végrehajtását, és ajánlásokat fogalmaz meg a nemzeti hatóság számára. Magyarország a Technikai Támogatási Eszközből is kaphat támogatást a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása e központi aspektusának megerősítése érdekében.

Biztonsági önértékelés

A magyar terv a digitális kapacitásokba és konnektivitásba történő beruházások tekintetében nem tartalmaz biztonsági önértékelést. Magyarország elsősorban a kohéziós politikai alapokból kívánja finanszírozni a digitális konnektivitással kapcsolatos beruházásokat. Számos – különösen az egészségügy, a közigazgatás és az energiaágazat kritikus infrastruktúráinak digitalizálásával kapcsolatos – projekt azonban magas szintű adat- és infrastruktúrabiztonsági követelményeket fog támasztani. A terv biztonsággal kapcsolatos rendelkezéseit ezért annak végrehajtása során szorosan figyelemmel kell kísérni.

Határokon átnyúló és több országot átfogó projektek

A terv nem tartalmaz határokon átnyúló vagy több országot érintő projekteket. Az Almásfüzitő–Komárom és a Békéscsaba–Lőkösháza vasúti szakaszok felújítása (5. komponens – Fenntartható zöld közlekedés) határokon átnyúló dimenzióval fog bírni, mivel lehetővé teszi a szűk keresztmetszetek megszüntetését az érintett TEN-T folyosón, és javítja a távolsági áru- és személyszállítást a régióban.

Kommunikációs stratégia

A tervhez kapcsolódó közlemény célja, hogy felhívja a figyelmet a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz célkitűzéseire és hozzáadott értékére, a helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében végrehajtott reformok és beruházások ismertetése révén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv felvázolja a kommunikáció általános megközelítését, többek között a különböző intézkedések előkészítése és végrehajtása tekintetében. A terv a szélesebb nyilvánosság tájékoztatását irányozza elő a végrehajtás előrehaladásáról, a mérőföldkövek és célok

eléréséről és az eredményekről. A hatóságok a terv előkészítő szakaszában és bizonyos, már folyamatban lévő intézkedésekkel kapcsolatban már elindították a kommunikációs – főként a szemléletformálásra irányuló – tevékenységeket. Amellett, hogy tájékoztatják a nyilvánosságot a helyreállítási és rezilienciaépítési terv intézkedéseiről, rendelkezésre állnak olyan célzott eszközök is, amelyek a pályázókat gyakorlati információkkal látják el, például a pályázat megkönnyítését célzó oktatóvideók.

Az üzeneteket több csatornán közvetítik, hogy a kommunikációs tevékenységek kölcsönösen erősítsék egymást. Az uniós támogatásokhoz használt platformon külön weboldalt hoztak létre a terv számára: a palyazat.gov.hu oldalt. A honlap a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel kapcsolatos valamennyi kommunikáció alapvető platformjaként szolgál. Információkat tartalmaz a tervről, az intézkedésekről, a pályázatokról és a pályázati felhívásokról, valamint a kapcsolódó eredményekről. Várhatóan a közösségi médiát is felhasználják arra, hogy tájékoztassák a nyilvánosságot a végrehajtásról. Miközben egyre fontosabbá válnak az elektronikus kommunikációs csatornák, a hagyományos csatornákat és eszközöket, például a papíralapú kiadványokat vagy szórólapokat továbbra is használni fogják. Tájékoztató rendezvényeket, például tájékoztató napokat, műhelytalálkozókat és konferenciákat szerveznek. Várhatóan évente legalább egyszer nyilvános rendezvényeken mutatják be a terv eredményeit.

A helyreállítási és rezilienciaépítési terv meghatározza azokat az általános szabályokat, amelyek alapján a végső kedvezményezetteknek el kell ismerniük az uniós támogatás felhasználását, és biztosítaniuk kell az uniós finanszírozás láthatóságát. Magyarország arra törekszik, hogy kiaknázza a kohéziós politikával való közös kommunikációs erőfeszítéseket, ami az uniós támogatások előnyeinek hangsúlyozásával növelheti a láthatóságot. A finanszírozás egységes és megfelelő bemutatásának biztosítása érdekében kommunikációs kézikönyvet és a végső kedvezményezetteknek szóló Arculati Kézikönyvet adtak ki, amelyek elérhetők az uniós fejlesztési alapok honlapján. A kézikönyvek szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által finanszírozott projekteken meg kell jelennie az Unió logójának, valamint az „Európai Unió finanszírozásával” és a „NextGenerationEU” feliratot tartalmazó megfelelő finanszírozási nyilatkozatnak. A tájékoztatási kötelezettségek teljesítésének támogatása érdekében a honlapon „projekttábla-generátor” áll rendelkezésre, amely segíti a végső kedvezményezetteket az uniós finanszírozást megjelenítő táblák elkészítésében. Miközben Magyarország elismeri az uniós támogatások forrását, a „Széchenyi Terv Plusz” (a kormány által az összes magyarországi uniós támogatásra használt gyűjtőfogalom) arculati elemet használja a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és a kohéziós politikai alapokból származó finanszírozással kapcsolatos kommunikáció során. Ez az arculati elem kiemelt helyen szerepel a logón, amely a finanszírozási nyilatkozattal és a magyar címerrel együtt az uniós zászlót is feltünteti.

Magyarország várhatóan részletes kommunikációs stratégiát dolgoz ki a Technikai Támogatási Eszköz keretében nyújtott szakértői támogatás bevonásával.

Állami támogatás

Az állami támogatási és a versenyszabályok maradéktalanul érvényesek a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében támogatott intézkedésekre. A tagállami hatóságokon

keresztül rendelkezésre bocsátott uniós támogatás – a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó finanszírozáshoz hasonlóan – állami erőforrás, és az EUMSZ 107. cikkében szereplő valamennyi egyéb követelmény teljesülése esetén állami támogatásnak minősülhet. Amennyiben ez az eset áll fenn, és állami támogatásról van szó, ezeket az intézkedéseket be kell jelenteni a Bizottságnak, amelynek jóvá kell hagynia azokat, mielőtt a tagállamok támogatást nyújtanának, kivéve, ha ezek az intézkedések létező támogatási program hatálya alá tartoznak, vagy megfelelnek egy csoportmentességi rendelet alkalmazandó feltételeinek, különösen a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról szóló általános csoportmentességi rendeletnek⁶. Bejelentendő állami támogatás fennállása esetén a tagállam kötelessége, hogy az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdésével összhangban bejelentse a Bizottságnak az állami támogatási intézkedéseket azok nyújtása előtt. Ezzel összefüggésben a Magyarország által a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben bemutatott állami támogatási elemzés nem tekinthető állami támogatás bejelentésének. Ha Magyarország úgy ítéli meg, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési terv valamely konkrét intézkedése csekély összegű vagy a bejelentési kötelezettség alól mentesített támogatást foglal magában, Magyarország felelőssége az alkalmazandó szabályoknak való teljes körű megfelelés biztosítása. Az állami támogatásokra vonatkozó uniós szabályoknak való megfelelés mellett az e keret alapján hozott intézkedéseknek összeegyeztethetőnek kell lenniük az EU nemzetközi kötelezettségeivel, különösen a Kereskedelmi Világszervezet szabályai szerinti kötelezettségeivel.

4. A TERV ÉRTÉKELÉSÉNEK ÖSSZEFOGLALÁSA

4.1. Átfogó és kellően kiegyensúlyozott válasz a gazdasági és társadalmi helyzetre

A magyar helyreállítási és rezilienciaépítési terv célja, hogy átfogó és kiegyensúlyozott választ adjon a világjárvány okozta válság következményeire, egyúttal fontos strukturális jellegű társadalmi-gazdasági kihívásokat kezeljen. Kifejezetten hivatkozik a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköznek az RRF-rendelet 3. cikke szerinti hat pillérére, vagyis a következőkre: i. zöld átállás, ii. digitális transzformáció, iii. intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés, iv. társadalmi és területi kohézió, v. egészségügyi, valamint gazdasági, társadalmi és intézményi reziliencia és vi. a következő generációra vonatkozó szakpolitikák. A terv globális jövőképet vázol fel egy innovatív és versenyképes gazdaságról, amely a zöld átállás és a digitális transzformáció révén támogatja a gazdasági növekedést. Minden pillér legalább egy komponens hatálya alá tartozik, és minden komponens több pillérhez is hozzájárul. A terv intézkedéseinek köre lefedi az eszköz intézkedéseit, és megfelelő általános egyensúlyt biztosít a pillérek között. Az eszköz hat pillére és a komponensek közötti kapcsolatot az 5. táblázat foglalja össze.

5. táblázat: Az eszköz hat pillére és a magyar helyreállítási és rezilienciaépítési terv komponensei közötti kapcsolat

---

⁶651/2014/EU bizottsági rendelet (HL L 187., 2014.6.26., 1. o.).

	Zöld átállás	Digitális átállás	Intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés	Társadalmi és területi kohézió	Egészségügyi, valamint gazdasági, társadalmi és intézményi reziliencia	A következő generációra vonatkozó szakpolitikák
1. Demográfia és köznevelés	○	●	○	○	○	●
2. Magasan képzett, versenyképes munkaerő	○	○	●	●	○	○
3. Felzárkózó települések	○			●	○	○
4. Vízgazdálkodás	●	○				
5. Fenntartható zöld közlekedés	●	○		○		
6. Energetika – zöld átállás	●	○				
7. Átállás a körforgásos gazdaságra	●		○			
8. Egészségügy	○	○		○	●	
9. Kormányzás és közigazgatás		●	○		●	

Jelmagyarázat: „●” a komponens beruházásai és reformjai jelentősen hozzájárulnak a pillérhez
„○” a komponens részben hozzájárul a pillérhez

Zöld átállás

A magyar helyreállítási és rezilienciaépítési terv Magyarország fő éghajlati és környezeti kihívásainak kezelésére törekszik. A terv hangsúlyozza, hogy reformjai és beruházásai hozzájárulnak az EU karbonsemlegességi céljának 2050-ig történő eléréséhez. Ehhez a megújulóenergia-kapacitás növelését és az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentését célzó intézkedésekre van szükség. Magyarország kihívásokkal néz szembe a hálózati kapacitások szűk keresztmetszeteinek megszüntetése, a hálózatüzemeltetés intelligensebbé tétele és a megújulóenergia-kapacitások biztonságos integrálásának biztosítása terén. A szükséges hálózati kapacitások hiánya és adminisztratív akadályok miatt fennáll annak a kockázata, hogy a befektetők elhalasztják a megújuló villamosenergia-termelésbe történő beruházásokat.

A zöld átállással kapcsolatos magyarországi kihívások nagyságrendjére tekintettel helyénvalónak tűnik a terv azon célkitűzése, hogy a teljes keretösszeg 48,1 %-át éghajlatváltozással kapcsolatos intézkedésekre fordítsák.

A terv számos intézkedést irányoz elő az energiaágazatban. Magyarország célja, hogy növelje a szén-dioxid-mentes villamosenergia-termelés arányát, csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségét, valamint szabályozási és beruházási intézkedésekkel növelje az

ellátásbiztonságot. A terv – különösen a villamosenergia-ágazatra vonatkozó jogszabályok teljes körű felülvizsgálata révén – átfogó reform- és beruházáscsomaggal készül a zöld átállás előmozdítására és az energiaválság kihívásainak kezelésére annak biztosítása céljából, hogy Magyarország az RRF-időszak végére igen jelentős mértékben megnövelje megújulóenergia-termelési kapacitásait. A megújuló energiaforrásokat hasznosító erőművek létesítésének előmozdítása érdekében a terv intézkedéseket irányoz elő a szélenergia-felhasználás előtt álló akadályok felszámolására, a megújulóenergia-termelés engedélyezési eljárásainak javítására, a kis méretű megújulóenergia-erőművek hálózati csatlakozásának egyszerűsítésére, a hálózati csatlakozási eljárás átláthatóságának és kiszámíthatóságának növelésére, valamint a hálózatba betáplált és a hálózatról fogyasztott villamos energiára vonatkozó külön elszámolási szabályok bevezetésére. Ezeket az intézkedéseket a napenergia-kapacitás növelésére irányuló jelentős beruházások egészítik ki, főként a lakóépületek és a hátrányos helyzetű települések vonatkozásában. A villamosenergia-hálózatba és a villamosenergia-tároló létesítményekbe történő jelentős beruházások várhatóan biztosítják a megújuló energiaforrásokból előállított további villamos energia rugalmas és biztonságos integrálását. Az RRF-ből finanszírozott intelligens fogyasztásmérők várhatóan hozzájárulnak a villamosenergia-igény optimalizálásához. A hálózathoz csatlakoztatható megújulóenergia-termelés teljes kapacitása ezen intézkedések révén 2026-ig várhatóan legalább 10 000 MW-ra nő. A középületek, különösen az oktatási és egészségügyi létesítmények, valamint a lakóépületek felújítására irányuló reform és beruházások – különösen a nyílászárók cseréje és a lakossági fűtés korszerűsítése – várhatóan hozzájárul az energiahatékonyság növeléséhez és az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentéséhez.

A terv jelentős beruházásokat irányoz elő a közlekedési ágazat környezetbarátabbá tétele érdekében. A közlekedés Magyarországon az egyik olyan ágazat, ahol a legnagyobb az ÜHG-kibocsátás növekedése. A terv intézkedései várhatóan kibocsátáscsökkenéshez vezetnek azáltal, hogy ösztönzik a környezetbarát közlekedési módok használatát, és általánosságban erősítik az egyéni autós közlekedés és a közúti árufuvarozás alternatíváit. A közlekedési infrastruktúra-hálózatok fejlesztését leginkább a vasútvonalak korszerűsítésével és új elektromos buszok beszerzésével kell segíteni. Ezzel párhuzamosan az autóbusz- és vasútközlekedés egységes országos tarifa- és utastájékoztatói rendszerének létrehozásával elő kell mozdítani a tömegközlekedés használatát.

A terv a fenntartható vízgazdálkodás előmozdítására irányuló reformokat és beruházásokat is magában foglal. A javasolt intézkedések új vízhálózatok és vízrendszerek kifejlesztése, a régiók újjáépítése és természetalapú vízmegtartási megoldások révén várhatóan hozzájárulnak a vízhiányos területek vízpótlásához és vízmegtartásának javításához. A helyi és országos szinten működő, hatékony monitoringrendszer kifejlesztése várhatóan hozzájárul a túlzott – vagyis az érintett ökoszisztémákra nézve káros – vízhasználat és vízkészletcsökkenés kockázatának mérsékléséhez. Emellett a mezőgazdasági termelőket célzó szemléletformáló intézkedésekkel támogatni kívánják a mezőgazdasági ágazat áttérését a fenntarthatóbb vízhasználatra. Ezek a szemléletformáló intézkedések új fenntartható vízgazdálkodási közösségek létrehozását és 50 000

hektár szántóterület tekintetében víztakarékos mezőgazdasági gyakorlatok bevezetését célozzák; e célokat várhatóan uniós és nemzeti pénzügyi források – többek között a vidékfejlesztési program és a KAP stratégiai terv – ötvözésével valósítják meg. A terv védintézkedéseket határoz meg az érintett víztestekre gyakorolt jelentős hatás elkerüléséhez és az érintett felszíni és felszín alatti víztestek jó ökológiai állapotának biztosításához.

A terv a körforgásos gazdaságra való átállással külön komponens keretében foglalkozik. E komponens célja egy átfogó körforgásos gazdasági stratégia és hulladékgazdálkodási terv kidolgozása, a jogszabályi keret módosítása és egy modern hulladékgazdálkodási rendszer előkészítése. Mindezeket kiegészítik a kémiai újrafeldolgozásra irányuló beruházások, amelyek várhatóan hozzájárulnak az újrafeldolgozás fokozásához. A körforgásos gazdaságra való átállás várhatóan jelentős mértékben hozzájárul a hatékony hulladékgazdálkodáshoz, ami egyaránt szolgálja a fenntarthatósággal és a gazdasági versenyképességgel kapcsolatos célok elérését.

Digitális transzformáció

A terv jelentős intézkedéscsomagot irányoz elő a gazdaság digitális transzformációjának a támogatására: a digitális prioritásokra szánt általános hozzájárulás a teljes keretösszeg 29,8 %-át teszi ki. A terv a digitális készségek, a digitális tantervek és a közoktatási infrastruktúra fejlesztésére, valamint a közigazgatás, továbbá az egészségügy, a közlekedés, az energia- és a vízágazat digitalizációjának felgyorsítására összpontosít. Szinte minden komponens tartalmaz a digitalizáció szempontjából releváns intézkedéseket.

Jelentős intézkedésekkel kívánják fejleszteni a digitális készségeket az oktatás és a képzés területén. Előirányozzák többek között a diákok és a tanárok ilyen irányú képzését, valamint digitális eszközökkel való ellátását. A terv támogatja továbbá a digitális készségek fejlesztését a felsőoktatásban, a digitális tanterveket a szakképzésben, valamint a digitális és a zöld átállást a tudományos kutatásban.

Egy másik intézkedéscsomag a közigazgatás korszerűsítését szolgáló új IKT-megoldásokhoz és -szolgáltatásokhoz kapcsolódik. A terv az adózási eljárások digitális átalakítására vonatkozó intézkedésekkel könnyíteni akarja a vállalkozások adóügyi megfelelését. Intézkedéseket tartalmaz továbbá az elektronikus közbeszerzési rendszernek és az ügyészség iratkezelési rendszerének a továbbfejlesztésére.

A terv emellett az egészségügyi ágazat digitalizálására is kiterjed, nevezetesen új egészségügyi információs adatbázisok létrehozása és a meglévőkkel való összekapcsolása révén. Az így szerzett adatok elemzése hozzá fog járulni az egészségpolitikai intézkedések előkészítéséhez, és javítani fogja a betegségek megelőzését és korai felismerését, valamint a személyre szabott szolgáltatások fejlesztését. A terv beruházásokat irányoz elő az idősök ellátását célzó távorvoslási és távgondozási eszközök fejlesztésére is.

A közlekedési, az energia- és a vízügyi ágazatban is terveznek releváns intézkedéseket. A terv intézkedéseket irányoz elő a vasúti hálózat digitalizációjára. Ezek az intézkedések a központosított

forgalomszervezésbe és a vasúti járművek digitális vezérlő rendszereibe történő beruházásokból, valamint az autóbusz- és vasútközlekedés egységes országos tarifa- és utastájékoztatási rendszerének bevezetéséből állnak. Az energiaágazat tekintetében a terv intelligens hálózatok és intelligens fogyasztómérők fejlesztését is magában foglalja, hozzájárulva az ahhoz szükséges feltételek kialakításához, hogy az időjárásfüggő megújulóenergia-termelés jobban integrálható legyen a villamosenergia-rendszerbe. Végül a terv intézkedéseket tartalmaz a vízgazdálkodási monitoringrendszer javítására.

Intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés

A terv intézkedéseket irányoz elő az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedéshez kapcsolódó különböző szakpolitikai területeken. A terv vonatkozó intézkedései az innovációs teljesítmény javítása érdekében K+F-konzorciumok (nemzeti laboratóriumok) létrehozásának támogatására, valamint a K+F együttműködés ágazatokon belüli és ágazatközi fejlesztésre irányulnak. A gyermekgondozási létesítmények férőhelyszámának növelésére irányuló intézkedés célja, hogy javítsa a szülők munkaerőpiacra való visszatérésének lehetőségeit és csökkentse a nemek közötti foglalkoztatási különbséget.

A terv ambiciózus, kötelező érvényű célokat tűz ki továbbá a közbeszerzési verseny javítására és az egyajánlatos eljárások arányának jelentős csökkentésére, amit a pályázó mikro-, kis- és középvállalkozások számának növelésével és egy átfogó teljesítménymérési keret kidolgozásával kíván elérni. Ezek az intézkedések várhatóan hozzájárulnak a termelékenység növeléséhez.

A terv olyan intézkedéseket is javasol, amelyek megerősítik az intelligens, innovatív és fenntartható hulladékgazdálkodási ágazatot és a másodlagosnyersanyag-piacot. Ezek az intézkedések magukban foglalják egy kémiai újrafeldolgozó és zöldhidrogén-termelő üzem befejezését és üzembe helyezését.

Társadalmi és területi kohézió

A terv olyan intézkedéseket tartalmaz, amelyek hozzájárulnak a társadalmi és területi kohézióhoz, különösen a leghátrányosabb helyzetű települések integrált szociálpolitikai támogatása révén. A terv 3. komponense a szociális lakások építésére, a lakhatási feltételek javítására és a közösségorientált pedagógiára irányuló intézkedéseket tartalmaz a 300 leghátrányosabb helyzetű magyarországi település vonatkozásában. A további intézkedések előmozdítják a helyi sajátosságokon alapuló munkaerő-, szociális és készségfejlesztést, valamint erősítik a helyi gazdasági kultúrát, nevezetesen képzésen, személyes mentoráláson, személyre szabott szolgáltatásokon és foglalkoztatáson keresztül. Az ilyen intézkedések egyebek mellett várhatóan az említett településeken élő hátrányos helyzetű csoportok (köztük a romák) foglalkoztatásának javulását eredményezik.

A terv célja, hogy többek között a hátrányos helyzetű diákok és a kiszolgáltatott csoportok modern oktatáshoz és képzéshez való hozzáféréseinek javítása révén növelje a képzett munkaerő rendelkezésre állását. A terv számos intézkedést tartalmaz a felsőoktatás, a felnőttoktatás és a szakképzés megerősítése céljából. E cél érdekében olyan reformot irányoz elő

a felsőoktatási képzési területek felülvizsgálatára és javítására, amely több gyakorlatorientált elemet épít be a képzési követelményekbe. A felsőoktatásban várhatóan új, mikrotanúsítványokat adó képzéseket fognak kidolgozni. A terv olyan intézkedéseket tartalmaz, amelyek többek között jobb digitális eszközökkel, új képzésekkel, felújított épületekkel és új vagy korszerűsített tanulási terekkel javítják az egyetemi tanulási környezet minőségét. A szakképzett munkaerő rendelkezésre állásának növelése érdekében a szakképzés területén is terveznek intézkedéseket. A terv új digitális tananyagok kidolgozását, digitális eszközök beszerzését és tantermek felújítását irányozza elő a szakképzésben részt vevő diákok számára. A terv előírja egy (Budapesten elhelyezett) központi vizsgaközpont fejlesztését annak érdekében, hogy megteremtsék a magas színvonalú szakmai vizsgák feltételeit bizonyos szakmáknál, amelyek esetében a vizsgaközpontok hálózata regionális szinten nem biztosítja a megfelelő területi lefedettséget.

A terv részét képezi a nyugdíjrendszer fenntarthatóságának és megfelelőségének javítására irányuló reform is. E reform egy olyan, érdekelt felek és nemzetközi szakértők bevonásával zajló, átlátható folyamatot indít el, amely várhatóan segíteni fogja a hatóságokat a nyugdíjrendszer kihívásainak kezelésére irányuló hatékony intézkedések kidolgozásában. A javasolt intézkedés célja, hogy megfelelő nyugdíjakat biztosítson az alacsonyabb jövedelmű nyugdíjasok számára, és ezáltal javítsa a nyugdíjrendszer méltányosságát.

A terv az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítását célzó intézkedéseket is tartalmaz. Ezeknek az intézkedéseknek a házi orvosi praxisközösségek szerepének javításával átfogóbbá kell tenniük az alapellátási szolgáltatásokat, és a megelőzésre kell összpontosítaniuk. Emellett a kórházi hálózat átszervezésére és korszerűsítésére irányuló intézkedésekkel várhatóan megoldódnak az ellátáshoz való egyenlőtlen hozzáféréssel kapcsolatos kihívások is, különösen a hátrányos helyzetű csoportok és a hátrányos helyzetű területeken élők esetében.

A terv egyes intézkedései emellett a fenntartható városi, elővárosi és regionális mobilitás fejlesztése révén is hozzájárulnak a társadalmi és területi kohézió javításához.

Egészségügyi, valamint gazdasági, társadalmi és intézményi reziliencia

A terv várhatóan javítani fogja az egészségügyi ágazat rezilienciáját: vonatkozó intézkedései a kórházi ellátási infrastruktúra és hálózat korszerűsítésére, az alapellátási szolgáltatás javítására, a digitális egészségügyi eszközök használatának kiterjesztésére és az egészségügyi információs rendszerek megerősítésére irányulnak. Egy másik releváns intézkedés célja, hogy felszámolja az egészségügyi szolgáltatások terén a hálalpenz gyakorlatát, miközben jobb pénzügyi és munkakörülményeket teremt az orvosok számára, és ezáltal hozzájárul az egészségügyi ágazatban tapasztalható munkaerőhiány kezeléséhez is.

A terv várhatóan javítani fogja a társadalmi rezilienciát is. Magyarország 300 leghátrányosabb helyzetű települését érintően beruházásokat terveznek szociális lakások építésére és felújítására, a lakhatási körülmények javítására, valamint szociális naperőművek létesítésére. A társadalmi reziliencia fokozásához várhatóan hozzájárulnak az oktatási eszközök és módszerek digitalizálására irányuló beruházások is. A digitális készségek fejlesztése és a felnőttképzés korszerűsítése várhatóan megkönnyíti a továbbképzést és az átképzést, és javítja a munkavállalók alkalmazkodóképességét.

Az adórendszer egyszerűsítésére és az agresszív adótervezés kockázatának kezelésére irányuló intézkedések várhatóan hozzájárulnak a gazdaság rezilienciájához. Az adónemek számának csökkentése egyszerűsíteni fogja az adóhatóság munkáját, és várhatóan növelni fogja a vállalatok adózási fegyelmét. A terv az adókikerülés kockázatának kezelésére is tartalmaz intézkedéseket: szigorú minimumkövetelményeket vezet be a vállalkozások valós gazdasági jelenléte tekintetében, hogy azok megfelelő gazdasági tevékenység nélkül ne realizálhassanak nyereséget, valamint kiterjeszti a nulla vagy alacsony adókulcsú joghatóságokba kimenő jogdíj- és kamatkifizetések levonhatóságának tilalmára vonatkozó szabályokat. A kiadási oldalon a megtakarítások és a hatékonyság növelése érdekében számos kiadási felülvizsgálatot terveznek.

A terv emellett az intézményi reziliencia fokozása érdekében olyan intézkedéseket javasol, amelyek a döntéshozatal minőségének javítását, a közigazgatási döntéshozatal megalapozottságának fokozását és a közigazgatás hatékonyságának növelését célozzák. A bírói függetlenség megerősítését célzó reformok várhatóan növelik a bírói jogvédelem színvonalát, és a beruházási környezetet is javítják azáltal, hogy megszüntetik a jogtalan befolyásolás lehetőségét, és biztosítják, hogy a bírói pozíciók védettek legyenek az önkényes döntésekkel szemben. Az állami szervek nyilvános tájékoztatási kötelezettségeinek való megfelelés rendszeres ellenőrzése, az ügyészség és az egyéb korrupcióellenes szervek közötti együttműködés javítása, valamint a közbeszerzési verseny fokozását célzó intézkedések várhatóan szintén hozzájárulnak a kormányzás és az intézmények minőségének javításához.

A következő generációra, a gyermekekre és az ifjúságra vonatkozó szakpolitikák

A terv intézkedéseket tartalmaz a következő generáció megfelelő tudással és készségekkel való felvértezésére, a minőségi közoktatáshoz való hozzáférés javítására, valamint a 3 év alatti gyermekek kisgyermekkorai nevelését és gondozását szolgáló férőhelyek rendelkezésre állásának támogatására. A terv intézkedései növelik a tanári szakma vonzerejét, mivel növelik a közoktatási rendszerben dolgozó tanárok bérét, különös tekintettel a hátrányos helyzetű tanulókkal dolgozó és a pályakezdő tanárookra. A terv olyan jogszabályi változtatásokat irányoz elő, amelyek támogatják a hátrányos helyzetű tanulók többségi oktatásba való integrációját azáltal, hogy pénzügyi szankciókat vetnek ki azokra az iskolákra, ahol a hátrányos helyzetű tanulók aránya alacsonyabb az adott településre jellemző aránynál. A terv intézkedéseket irányoz elő a kis létszámú alulteljesítő általános iskolák felső tagozatos osztályainak a szomszédos települések nagyobb iskoláiba való integrálására annak érdekében, hogy javítsák a diákok hozzáférést a minőségi oktatáshoz az általános iskolák felső tagozatában, és ezáltal is kezeljék a tanárhiánnyal és az oktatás minőségével kapcsolatos kihívásokat. A terv egyes intézkedéseinek az is célja, hogy javítsák az olyan iskoláknak nyújtott speciális szolgáltatások minőségét, amelyekben sajátos nevelési igényű, illetve tartós ápolást-gondozást vagy speciális pedagógiai szolgáltatásokat igénylő gyermekek integrált oktatását végzik. A terv egyes intézkedései az iskolavezetők és helyetteseik vezetői készségeinek javítását, valamint a tanárok további szakterületeken való képezését is előirányozzák. Egy konkrét intézkedés pedig a koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatások és létesítmények bővítéséhez és korszerűsítéséhez kapcsolódik.

A terv nagy hangsúlyt fektet a digitális oktatáshoz való hozzáférés és a digitális készségek javítására. A terv keretében legalább 579 000 notebookot kell vásárolni és kiosztani, ebből legalább 55 000-et a tanároknak kell adni, legalább 10 000-et pedig az iskoláknak kell átadni az informatikatermek fejlesztéséhez. Ezenkívül 3 100 iskolát kell ellátni interaktív panelekkel, illetve a tanulói kreativitást, a problémamegoldó képességet és az algoritmikus/programozási készségeket fejlesztő eszközökkel (pl. robotikai eszközökkel, drónokkal, speciális számítógépekkel).

A terv az egyetemi és a szakképzés megerősítésére irányuló intézkedéseket is tartalmaz. A terv egyes felsőoktatási és szakképzési intézkedései mikrotanúsítványt adó képzések, valamint digitális tanulási tartalmak és infrastruktúra fejlesztésére irányulnak. A terv előirányozza továbbá a kutatás, a fejlesztés és az innováció támogatását, különösen a vállalkozásokkal együttműködő szervezetek javára.

A Magyarország által tervezett összes reform és beruházás figyelembevételével a magyar helyreállítási és rezilienciaépítési terv nagymértékben átfogó és kellően kiegyensúlyozott választ jelent a gazdasági és társadalmi helyzetre, ezáltal megfelelően hozzájárul az RRF-rendelet 3. cikkében említett hat pillér mindegyikéhez, figyelembe véve a Magyarország előtt álló konkrét kihívásokat és a Magyarországra vonatkozó pénzügyi allokációt. Mindez „A” minősítést indokolna az RRF-rendelet V. mellékletének 2.1. pontjában foglalt értékelési kritérium tekintetében.

4.2. Kapcsolat az országspecifikus ajánlásokkal és az európai szemeszterrel

A terv hozzájárul a 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlásokban azonosított strukturális kihívások jelentős részének hatékony kezeléséhez. A terv a gyors és gördülékeny zöld és digitális átállás biztosításával kapcsolatos kihívások kezelésére irányuló, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Mindenekelőtt számos intézkedés ösztönzi a tiszta és hatékony energiatermelést és -felhasználást, a fenntartható közlekedést, a víz- és a hulladékgazdálkodást, és a körforgásos gazdaságra való átállást. Emellett számos intézkedés irányul a digitális infrastruktúra és készségek javítására, valamint a közigazgatás korszerűsítésére és digitalizációjára. Jelentős intézkedéseket terveznek az egészségügy, az oktatás és a képzés területén régóta fennálló kihívások megválaszolására is. Fontos reformlépéseket és beruházásokat irányoznak elő a korrupció elleni küzdelem, a bírói függetlenség, a döntéshozatal minősége, a közbeszerzés, a nyugdíjrendszer, az adózás és az agresszív adótervezés terén. Ezek várhatóan nagymértékben hozzájárulnak majd a mögöttes kihívások kezeléséhez. A terv a pénzügyi hozzájárulás nagyságát figyelembe véve kielégítően kezeli a 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások többségét.

6. táblázat: A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások megfeleltetése a magyar terv komponenseinek

Az ország előtt álló kihívások	Az európai szemeszter során tett kapcsolódó országspecifikus ajánlások (2019, 2020, 2022)	1 – Demográfia és köznevelés	2 – Magasan képzett, versenyképes munkaerő	3 – Felzárkózó települések	4 – Vízgazdálkodás	5 – Fenntartható zöld közlekedés	6 – Energetika	7 – Átállás a körforgásos gazdaságra	8 – Egészségügy	9 – Kormányzás és közigazgatás
Megújuló energia, energetikai infrastruktúra és hálózatok	2019.3.2, 2020.3.4, 2022.6.1, 2022.6.2, 2022.6.3, 2022.6.4			○			●	○		
Energiahatékonyság	2019.3.5, 2020.3.4, 2022.6.5	○	○				●	○		
Környezetvédelmi politika és erőforrás-gazdálkodás	2019.3.4, 2019.3.5, 2020.3.6, 2022.5.1				●			●		
A közigazgatás és a közszolgáltatások digitalizációja	2020.3.8							○	●	
A vállalkozások digitalizációja	2022.5.2									
Közlekedés	2019.3.3, 2020.3.5, 2022.6.6					●				
Egységes piac, verseny és állami támogatás	2019.4.5, 2022.4.5									
Közbeszerzés és koncessziók	2019.3.6, 2020.4.3, 2022.4.6									●
Kutatás és innováció	2019.3.1, 2020.3.7, 2022.5.4		●							

Az ország előtt álló kihívások	Az európai szemeszter során tett kapcsolódó országspecifikus ajánlások (2019, 2020, 2022)	1 – Demográfia és köznevelés	2 – Magasan képzett, versenyképes munkaerő	3 – Felzárkózó települések	4 – Vízgazdálkodás	5 – Fenntartható zöld közlekedés	6 – Energetika	7 – Átállás a körforgásos gazdaságra	8 – Egészségügy	9 – Kormányzás és közigazgatás
Aktív munkaerőpiaci intézkedések, munkavállalási ösztönzők és munkaerőpiaci részvétel	2019.2.1, 2020.2.1, 2022.3.1	○		○						
Nyugdíjrendszerek és tevékeny időskor	2022.1.4	●								
Szegénység, társadalmi befogadás és szociális védelem	2019.2.2, 2020.2.2, 2022.3.2			○				○		
Egészségügy	2019.2.1, 2020.1.3, 2022.3.4							●		
Adópolitika	2019.4.4, 2022.4.4									●
Adóigazgatás, adócsalás és adókikerülés	2019.4.4, 2020.5.1									●
Korrupció	2019.4.1, 2022.4.1									●
Igazságszolgáltatási rendszer	2019.4.2, 2022.4.2									●
A jogalkotás minősége	2019.4.3, 2020.4.2, 2022.4.3									●
Oktatás	2019.2.3, 2020.2.3, 2022.3.3	●	○	○						

Jelmagyarázat: „●” a komponens beruházásai és reformjai jelentős mértékben kezelik a kihívást

„o” a komponens részben kezeli a kihívást

A magyar helyreállítási és rezilienciaépítési terv bemutatja, hogy a terv kilenc komponense miként kapcsolódik az országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívásokhoz. A terv komponenseinek és intézkedéseinek a 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlásokkal való kapcsolatát külön összefoglaló táblázat mutatja be. A táblázatból összességében megállapítható, hogy a magyar terv jelentős mértékben lefedi az országspecifikus ajánlásokat.

A terv jelentős intézkedéseket irányoz elő a zöld átállás kihívásaira válaszul, idetartozik különösen a tiszta és hatékony energiatermelés és -felhasználás, valamint az energia- és erőforrás-hatékonyság előmozdítása (2019. évi 3., 2020. évi 3. és 2022. évi 6. országspecifikus ajánlás). A zöld átállás előmozdítása érdekében a magyar villamosenergia-ágazat jogi keretének átfogó reformcsomagjával támogató szabályozási környezetet kíván teremteni a megújuló energiaforrásokon alapuló kapacitások jelentős bővítéséhez, tekintettel az Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja által kiváltott energiaválságra is. A terv jelentős reformokat tartalmaz különösen a szélenergiafejlesztésének ösztönzése, a megújulóenergia-termelés engedélyezési eljárásainak megkönnyítése, valamint a hálózati csatlakozási eljárások átláthatóságának és kiszámíthatóságának növelése érdekében. Támogatja továbbá a hálózatfejlesztésre és a tárolók létesítésére irányuló beruházásokat annak érdekében, hogy a megújulóenergia-termelési kapacitásokat biztonságos és rugalmas módon lehessen integrálni a villamosenergia-hálózatba. A terv ezenkívül a lakossági napelemes rendszerek telepítésének támogatásával pénzügyileg is előmozdítja a megújulóenergia-termelési kapacitás bővítését. Ezzel párhuzamosan a 300 leghátrányosabb helyzetű település közül néhányban megvalósuló napelempark-építés várhatóan hozzájárul a tiszta és hatékony energiatermeléshez. Végül számos intézkedés az épületek energiahatékonyságának javítását célozza. Egy reform várhatóan olyan minimumkövetelményeket vezet be, amelyek az energiafogyasztás legalább 30 %-os csökkentését írják elő az uniós forrásokból finanszírozott épületfelújítási támogatási programok esetében. Beruházásokat irányoznak elő továbbá az elektromos fűtési rendszereket és tárolóegységeket telepítő, illetve nyílászárókat cserélő háztartások támogatására. Ezeket az épületek energiahatékonysági célú felújítására és építésére irányuló beruházásokkal egészítik ki az oktatás (korai gyermekgondozás, iskolák, egyetemek), a szakképzés, valamint az egészségügy területén.

A terv jelentős intézkedéseket tartalmaz a közlekedési infrastruktúrával és a fenntartható közlekedéssel kapcsolatos kihívások kezelésére (2019. évi 3., 2020. évi 3. és 2022. évi 6. országspecifikus ajánlás). Ezen intézkedések közé tartozik Budapest régió elővárosi vasútjának a korszerűsítése, egy TEN-T vasúti szakasz korszerűsítése, kibocsátásmentes autóbuszok vásárlása a tömegközlekedés számára, a vasúti forgalomirányítási rendszer korszerűsítése, valamint a tömegközlekedés egységes tarifa- és utastájékoztatói rendszerének bevezetése. Ezen intézkedések várhatóan a közlekedésből eredő kibocsátások csökkenéséhez vezetnek azáltal, hogy ösztönzik a környezetbarát városi és elővárosi közlekedési módok használatát, és általánosságban erősítik az egyéni autós közlekedés és a közúti áru fuvarozás alternatíváit.

A terv külön komponenseket szentel a vízgazdálkodással és a hulladékgazdálkodással kapcsolatos kihívások kezelésének (2019. évi 3., 2020. évi 3. és 2022. évi 5. országspecifikus ajánlás). Az egyik komponens célja a fenntartható vízgazdálkodás javítása, többek között a természet alapú vízmegtartás előmozdítása révén. A másik komponens stratégiai célkitűzése

Magyarország körforgásos gazdaságra való átállásának elősegítése, különösen a hulladékgazdálkodás és -újrafeldolgozás terén végrehajtott reformok és beruházások révén. A terv célja a hulladékgazdálkodás jogi keretének reformja és a kémiai újrafeldolgozásra irányuló beruházások végrehajtásának támogatása.

A terv különböző intézkedéseket irányoz elő a digitális átalakulás támogatására (2020. évi 3. és 2022. évi 5. országspecifikus ajánlás). Ezek az intézkedések az e-kormányzati megoldások több területet érintő javítására, az oktatásban és képzésben használt digitális készségekre és a digitális konnektivitásra irányulnak. A terv keretében digitális beruházásokat irányoznak elő a közoktatás, a vízgazdálkodás, a fenntartható közlekedés és energetika, az egészségügy, valamint a közigazgatás területén.

A terv ambiciózus intézkedéscsomagot irányoz elő a közbeszerzési verseny javítására (2019. évi 3., 2020. évi 4. és 2022. évi 4. országspecifikus ajánlás). Magyarország vállalta, hogy jelentősen, 15 % alá csökkenti és e szint alatt tartja az egyajánlatos közbeszerzések arányát mind a részben vagy egészben uniós támogatásból finanszírozott eljárások, mind a kizárólag nemzeti forrásokból finanszírozott eljárások esetében. Ez jóval alacsonyabb a 2020. évi uniós átlagnál⁷. A terv e vállalás teljesítésére éves célokat ad meg. Az éves célok teljesülését ellenőrizni fogják annak biztosítása érdekében, hogy a bejelentett szintek pontosak legyenek. A célok elérése érdekében Magyarország vállalta, hogy ki fogja alakítani és folyamatosan használni fogja az egyajánlatos közbeszerzési eljárások arányát és okait feltáró monitoringeszközt; ki fog dolgozni egy olyan teljesítménymérési keretet, amely rendszeresen értékelni fogja a közbeszerzések hatékonyságát és költséghatékonyságát, valamint a korlátozott verseny okait és következményeit a leginkább érintett ágazatokban; a közbeszerzési verseny szintjének növelése érdekében a bevált nemzetközi gyakorlatok alapján ki fog dolgozni és végre fog hajtani egy cselekvési tervet. A mikro- és kisvállalkozások közbeszerzési eljárásokban való részvételének megkönnyítése érdekében Magyarország olyan e-tanulási és képzési anyagok kidolgozását tervezi, amelyek révén a mikro- és kisvállalkozások megszerezhetik a közbeszerzési pályázatokon való sikeres részvételhez szükséges legfontosabb elméleti és gyakorlati információkat. Magyarország várhatóan létre fog hozni egy olyan utalványrendszert, amely – objektív, megkülönböztetésmentes és átlátható kiválasztási kritériumok alapján – általánosalapú költségtérítést biztosít a mikro- és kisvállalkozások közbeszerzési eljárásokban való részvételéhez. Magyarország tovább kívánja fejleszteni elektronikus közbeszerzési platformját is: a közbeszerzések átláthatóságának növelése és a független felügyelet megkönnyítése érdekében lehetővé kívánja tenni a szerződés odaitéléséről szóló, 2014 óta készült hirdetmények géppel olvasható formátumban történő csoportos letöltését. Összességében mindezen intézkedések várhatóan javítják a közbeszerzési eljárásokhoz való hozzáférést és a közbeszerzési versenyt.

A terv kutatásra és fejlesztésre vonatkozó intézkedései az ország innovációs ökoszisztémájának megerősítését célozzák (2019. évi 3., 2020. évi 3. és 2022. évi 5. országspecifikus ajánlás). Ez magában foglalja nemzeti laboratóriumok létrehozását öt kutatási

---

⁷Belső piaci eredménytábla: Közbeszerzés https://single-market-scoreboard.ec.europa.eu/policy_areas/public-procurement_en

tématerületen, valamint a teljesítményükről szóló jelentés elkészítését. A nemzeti laboratóriumok kutatási konzorciumként jönnek létre, többek között egyetemek, kutatóintézetek és más közszereplők (mint például a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal és az Országos Meteorológiai Szolgálat) részvételével, az érintett kutatási területeken végzett kutatás és publikáció céljával.

A legkiszolgáltatottabb csoportok munkaerőpiaci integrációjával kapcsolatos kérdéseket elsősorban a hátrányos helyzetű települések foglalkoztatási és készségfejlesztési támogatásával, az oktatási és készségfejlesztő intézkedések széles körével, valamint a kisgyermekkorai nevelési és gondozási rendszer kapacitásainak bővítésével kezelik (2019. évi 2. , 2020. évi 2. és 2022. évi 3. országspecifikus ajánlás). Egy külön komponens Magyarország 300 leghátrányosabb helyzetű településének gazdasági fejlesztésére összpontosít. Az egyik intézkedés azt irányozza elő, legalább 10 000 fő vegyen részt a munkaerő-szocializációs – képzést, személyes mentorálást, személyre szabott szolgáltatásokat és foglalkoztatási lehetőségeket tartalmazó – programokban. Más komponensek a minőségi oktatáshoz és készségfejlesztéshez való hozzáférés javítására összpontosítanak, különösen a digitális készségek terén. Idetartoznak például a szakképzési infrastruktúra fejlesztésére irányuló intézkedések. A terv 3 593 új gyermekgondozási férőhely létrehozását is előírja, amivel várhatóan hozzájárul a kisgyermekes szülők foglalkoztatásának növeléséhez és ezáltal a nemek közötti foglalkoztatási különbség csökkentéséhez.

A terv intézkedéseket tartalmaz a szegénységgel kapcsolatos kihívások kezelésére (2019. évi 2., 2020. évi 2. és 2022. évi 3. országspecifikus ajánlás). A terv integrált szociálpolitikai beavatkozás révén biztosítani kívánja az alapvető szolgáltatásokat Magyarország 300 leghátrányosabb helyzetű településén. Idetartozik különösen az említett településeken a lakhatási körülmények javítása, amit a szociális lakáshálózat bővítésével – meglévő lakások megvásárlásával és felújításával, valamint új lakások építésével – kíván elérni. Emellett szociális naperőműveket építenének és üzemeltetnének e települések lakosai számára. A terv szerint Magyarország a hátrányos helyzetű településeken a szegénységgel kapcsolatos kihívásokat a kohéziós politika keretében finanszírozott olyan kiegészítő beruházásokkal is kezelni fogja, amelyek a szociális munkások folyamatos jelenlétének, a koragyermekkorai fejlesztés támogatásának és a mobil egészségügyi alapellátásnak a biztosítására irányulnak. Az oktatási és egészségügyi ágazat számos intézkedése várhatóan szintén a legkiszolgáltatottabb csoportok (köztük a romák) javát szolgálja majd.

Külön reform irányul a nyugdíjrendszer hosszú távú fenntarthatóságával és megfelelőségével kapcsolatos ajánlás kezelésére (2022. évi 1. országspecifikus ajánlás). E reform egy olyan, érdekelt felek és nemzetközi szakértők bevonásával zajló, átlátható folyamatot indít el, amely segíteni fogja a hatóságokat a nyugdíjrendszer kihívásainak kezelésére irányuló hatékony intézkedések kidolgozásában. Ezek az intézkedések várhatóan visszafogják a GDP-arányos nyugdíjkiadások jelenleg előre jelzett növekedését, vagyis javítják a nyugdíjrendszer közép- és hosszú távú fenntarthatóságát. Az országspecifikus ajánlással összhangban az intézkedések várhatóan megőrzik a megfelelőséget és csökkentik a nyugdíjrendszeren belüli egyenlőtlenségeket.

A terv ambiciózus menetrendet határoz meg az egészségügyi rendszer fő kihívásainak kezelésére (2019. évi 2., 2020. évi 1. és 2022. évi 3. országspecifikus ajánlás). Ilyen kihívás például az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlőtlen hozzáférés, a hálapénz elterjedtsége, az ellátórendszer túlzott mértékű kórházcentrikussága, továbbá a személyzet hiányából és az aktív egészségügyi munkaerő országon belüli egyenlőtlen eloszlásából eredő regionális különbségek. A vonatkozó komponens számos olyan jelentős reformot és beruházást foglal magában, amelyek javíthatják az egészségügyi rendszer minőségét, hozzáférhetőségét és költséghatékonyságát. A széles körű reformcsomag az egyik intézkedésével a hálapénz felszámolását célozza, és ezért büntethetővé teszi az ilyen célú kifizetések elfogadását, ugyanakkor – kizárólag a nemzeti költségvetésből – jelentősen növeli az orvosok fizetését annak érdekében, hogy kevésbé legyenek érdekeltek a betegektől származó hálapénz elfogadásában. Ez várhatóan hatékonyabb és méltányosabb betegutak kialakításához vezet az egészségügyi ágazatban. A terv emellett intézkedéseket irányoz elő a praxisközösségekben dolgozó házi orvosok arányának növelésére, az egészségfejlesztési és betegségmegelőzési programokban részt vevők számának növelésére, a kórházi hálózat felülvizsgálatára és optimalizálására, valamint egészségügyi digitalizációs projektek (többek között az idősgondozási távfelügyelet) kidolgozására – ezen intézkedések potenciálisan jelentős megtakarításokat eredményezhetnek. A költséghatékonyság e javulása ugyanakkor várhatóan segíti enyhíteni az egészségügyre és a tartós ápolás-gondozásra fordított közkiadásokból eredő hosszú távú költségvetési fenntarthatósági kockázatokat.

A terv reformokat irányoz elő az adózással és az agresszív adótervezéssel kapcsolatos kihívások kezelésére (2019. évi 4., 2020. évi 5. és 2022. évi 4. országspecifikus ajánlás). Vonatkozó reformjainak célja az agresszív adótervezés hatékonyabb kezelése; ilyen reform például a transzferárazásra vonatkozó adatszolgáltatás fokozása, a fedőcégek társasági adózása kapcsán valós gazdasági jelenlétet előíró minimumkövetelmények bevezetése, valamint a levonhatósági tilalom hatályának kiterjesztése a nulla vagy alacsony adókulcsú joghatóságokba átutalt összegekre. Ezek az intézkedések együttesen várhatóan hozzájárulnak az agresszív adótervezési gyakorlatok alkalmazásának visszaszorításához, mivel megszüntetik azokat a kiskapukat, amelyek megkönnyítették a nyereség magyarországi gazdasági tevékenységgel nem igazolható módon történő kivitelét alacsony vagy nulla adómértéket kivető joghatóságokba. Ekképpen várhatóan ugyanolyan szerepet töltenek be, mint az adókikerülés ellen hozott hasonló intézkedések, például a forrásadó. Ami az adózás egyszerűsítését illeti, a terv intézkedéseket irányoz elő az adózási eljárások digitális átalakítására, az adónemek számának csökkentésére, valamint a torzító hatású közművezeték-adó hatályon kívül helyezésére vagy módosítására.

A terv számos reformot irányoz elő a korrupcióellenes keret megerősítésére (2019. évi 4. és 2022. évi 4. országspecifikus ajánlás). Ezek közé tartozik az Integritás Hatóság létrehozása az uniós támogatások magyarországi végrehajtásával – és különösen a közbeszerzésekkel – kapcsolatos csalás, összeférhetetlenség és korrupció, valamint egyéb jogsértések és szabálytalanságok megelőzésének, felderítésének és korrekciójának megerősítése érdekében. A független nem kormányzati szervezetek szoros bevonásával működő Korrupcióellenes Munkacsoport létrehozásának célja a meglévő korrupcióellenes intézkedések vizsgálata, valamint javaslatok kidolgozása a korrupció és más hasonló jelenségek, például a nepotizmus, a favoritizmus vagy az állami és a magánszektor közötti „forgóajtó-jelenség” felderítésének,

kivizsgálásának, büntetőeljárás alá vonásának és szankcionálásának javítására vonatkozóan. Emellett a jogszabály-módosítások várhatóan kiterjesztik a vagyonyilatkozatok személyi és tárgyi hatályát, valamint megerősítik az Európai Csalás Elleni Hivatallal (OLAF) folytatott együttműködést: a nemzeti hatóságoknak segíteniük kell a vizsgálatok hatékony lefolytatását és az együttműködést elmulasztó gazdasági szereplőkkel szembeni pénzügyi szankciók kiszabását. A további jogszabályi változások várhatóan megerősítik az azzal kapcsolatos felügyeletet és átláthatóságot, hogy a közfeladatot ellátó közérdekű vagyongazdálkodó alapítványok és az általuk létrehozott vagy fenntartott jogi személyek hogyan használhatnak fel uniós támogatást, továbbá szigorúbb szabályokat vezetnek be az uniós támogatások magyarországi végrehajtásával kapcsolatos csalás, korrupció, összeférhetetlenség és egyéb szabálytalanságok hatékony megelőzése, felderítése és korrekciója érdekében. A korrupcióellenes keretet az is megerősíti, hogy lehetővé válik az ügyészség vagy a nyomozó hatóság feljelentés elutasítására vagy büntetőeljárás megszüntetésére irányuló határozatainak bírói felülvizsgálata. A terv egy intézkedése előírja továbbá Magyarország jelenlegi nemzeti korrupcióellenes stratégiájának és cselekvési tervének teljes körű végrehajtását, valamint egy új nemzeti korrupcióellenes stratégia és cselekvési terv kidolgozását. A terv több intézkedése hozzájárul a közérdekű adatok átláthatóságának és hozzáférhetőségének növeléséhez, ami a független felügyelet megkönnyítése révén a korrupcióellenes keretet is erősíti. Ezen intézkedések közé tartozik a közpénzek felhasználására vonatkozó lekérhető információk központi nyilvántartásának létrehozása és működtetése, a közérdekű információk iránti kérelmekkel kapcsolatos költségek megszüntetése vagy mérséklése, a közérdekű információkhoz való hozzáféréssel kapcsolatos ügyekben folytatott bírósági eljárások lerövidítése, valamint az összes közzogi szerv rendszeres ellenőrzése annak értékelése céljából, hogy megfelelnek-e a közérdekű adatokhoz való hozzáférés biztosítására vonatkozó követelményeknek. Ezen ellenőrzések eredményeit közzé kell tenni.

A bírói függetlenség megerősítésére vonatkozó ajánlással a bírói rendszer különböző szintjeit érintő számos reform foglalkozik (2019. évi 4. és 2022. évi 4. országospecifikus ajánlás). E reformok várhatóan megerősítik a bíróságoknak és a bírácoknak az EUSZ 19. cikkével és a vonatkozó uniós vívmányokkal összhangban törvényben megállapított függetlenségét és pártatlanságát, ezáltal növelik a bírói jogvédelem színvonalát, és javítják a beruházási környezetet. A terv intézkedései biztosítják, hogy a bírák pozíciója és szakmai előmenetele – a bíróságok vezetése, a kinevezések, a kirendelések és más határozatok tekintetében – védve legyen az önkényes döntésekkel és a jogtalan befolyásgyakorlással szemben. Ezt a fékek és ellensúlyok rendszerének megerősítésével, a kulcsfontosságú bírósági vezetői pozíciókba történő kinevezések követelményeinek szigorításával, valamint egyértelmű és objektív, megkülönböztetésmentes szabályok megállapításával kell elérni.

- Először is, ami a bírósági igazgatást illeti, az intézkedések megerősítik a bírák által vezetett és megválasztott **Országos Bírói Tanács** szerepét és hatásköreit, hogy ellensúlyozzák az Országos Bírói Hivatal elnökének hatásköreit az egyedi ügyekben hozott diszkrecionális határozatok, valamint a bírói rendszer egészére vonatkozó szabályozás tekintetében. Konkrétan, Magyarország vállalta, hogy bevezeti az Országos Bírói Tanács indokolással ellátott *kötelező érvényű* vélemény formájában kinyilvánított egyetértésére vonatkozó követelményt az olyan ügyek tekintetében, mint például az Országos Bírói Hivatal elnöki

és alelnöki tisztségére pályázó jelöltek alkalmassága az alkalmassági kritériumok alapján; a bírói és a bírósági vezetői pozíciókra vonatkozó kinevezési eljárások megsemmisítésére vonatkozó határozatok; a bírák áthelyezése; valamint bírák eltávolítása a különleges – többek között közigazgatási – ügyeket tárgyaló bírák köréből. Az Országos Bírói Tanácsnak indokolással ellátott, *kötelező érvényű* véleményt kell adnia a bírói rendszer kulcsszabályairól, például a bírói állások betöltésénél alkalmazott pontrendszerrel, a jutalmak odaítélésének feltételeiről, a bírák képzéséről, az országos munkateherről (beleértve az alapul szolgáló adatokat is), valamint a bírói álláshelyek számáról, amely jelenleg a bírák képviselőinek beleegyezése nélkül változtatható. Az Országos Bírói Tanács várhatóan saját működését tekintve is megerősödik: bírói tagjai számára lehetővé válik a következő hivatali időre történő újráválasztás, jogképessé válik, költségvetési autonómiát fog élvezni, hozzáférési jogot kap minden releváns dokumentumhoz, továbbá előjogainak védelme és jogainak érvényesítése érdekében jogosult lesz az illetékes bírósághoz és az Alkotmánybírósághoz fordulni. Továbbá megkülönböztetésmentes szabályokat kell bevezetni az ideiglenes bírósági elnökök kinevezése kapcsán, valamint megbízásukat követően a bírákat tilos lesz felsőbb szintű bíróságokhoz beosztani, ami tovább csökkenti a jogtalan befolyásolás lehetőségét.

- Egy másik reform várhatóan meg fogja erősíteni a **Legfelsőbb Bíróság (Kúria)** bírói függetlenségét és csökkenti a politikai befolyásolás kockázatait, mivel módosítani fogja a *Kúria* elnökének megválasztására vonatkozó szabályokat: legalább öt éves bírói tapasztalatot fog előírni, és meg fogja szüntetni az újráválasztás lehetőségét. Az Országos Bírói Tanácsnak ezzel az üggyel összefüggésben indokolással ellátott, *kötelező érvényű* véleményt kell nyilvánítania a *Kúria* elnök- és alelnökjelöltjeinek alkalmasságáról. A reform várhatóan korlátozza a jogtalan befolyásolás lehetőségét is: megszünteti azt az opciót, hogy az Alkotmánybíróság tagjait – akiket az Országgyűlés nevez ki – a rendes pályázati eljárásán kívül a *Kúria* bírójává nevezzék ki, javítja az ügyelosztási rendszert és fokozza annak felügyeletét, továbbá erősebb hatásköröket biztosít a *Kúria* bírói tanácsának és – azon ügyekben, amelyekben a *Kúria* elnöke jár el kinevezésre jogosult hatóságként – az Országos Bírói Tanácsnak.
- A további reformok az Európai Unió Bírósága (EUB) ítéletével összhangban várhatóan megakadályozzák, hogy a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálja a magyar bírák által az **EUB-hoz benyújtani kívánt előzetes döntéshozatal iránti kérelmeket**.
- Továbbá a hatósági határozatok bírósági felülvizsgálatára gyakorolt esetleges jogtalan befolyásolás korlátozása érdekében Magyarország várhatóan megszünteti azt a 2019-ben bevezetett és azóta többször is igénybe vett lehetőséget, hogy a hatóságok a politikailag kinevezett **Alkotmánybíróság** előtt támadjanak meg jogerős bírósági határozatokat.

A terv egyes reformjai hatékony szociális párbeszéd, az egyéb érdekelt felek bevonása, valamint rendszeres hatásvizsgálatok révén a döntéshozatali folyamat minőségének és átláthatóságának javítására irányulnak (2019. évi 4., 2020. évi 4. és 2022. évi 4. országspecifikus ajánlás). A kapcsolódó intézkedések közé tartoznak azon célzott jogszabályi változtatások, amelyek célja, hogy a jogszabálytervezetek véglegesítését vagy a Parlamentnek történő benyújtását megelőző minimális nyilvános konzultációs időszakokat állapítsanak meg,

valamint hogy a nyilvános konzultáció nélkül elfogadott jogalkotási aktusok arányát a szükséges minimumra korlátozzák, a kivételes eljárások alkalmazásának szisztematikus indokolásával. A terv kötelező célokat állapít meg e tekintetben. Várhatóan szisztematikusan, minden jogszabálytervezet kapcsán hatásvizsgálatot kell készíteni, és azt nyilvánosan közzé kell tenni, nemzetközi intézmények és érdekelt felek bevonásával készült új hatásvizsgálati módszertan alapján. A terv számos intézkedése előfeltételül szabja a szociális partnerek és az érdekelt felek döntéshozatalba való érdemi bevonását, és a terv konkrét mérföldköveket határoz meg e tekintetben. A terv a saját nyilvános felügyeletét is előíranyozza: a külön erre a célra létrehozott monitoringbizottság tagjainak legalább felét a hatóságoktól teljes mértékben független civil társadalmi szervezeteknek kell delegálnia.

A terv több olyan intézkedést tartalmaz az oktatás területén, amely hozzájárul a fő kihívások kezeléséhez (a 2019. évi 2. országspecifikus ajánlás, a 2020. évi 2. országspecifikus ajánlás és a 2022. évi 3. országspecifikus ajánlás). A gyenge oktatási eredmények jelentősen korlátozzák a társadalmi befogadást és magyar gazdaság hosszú távú növekedési kilátásait. A terv reformokat irányoz elő a tanári szakma vonzerejének növelésére, az iskolai szegregáció csökkentésére, valamint a minőségi iskolai oktatáshoz való hozzáférés biztosítására, amit különösen a tanulók és a tanárok modern digitális oktatási eszközökkel való ellátásával, valamint digitális készségeik fejlesztésével kíván megvalósítani. A tanári szakma alacsony vonzerejét kezelő intézkedések arra irányulnak, hogy a közoktatási rendszerben dolgozó tanárok bére fokozatosan közelítse, majd 2025-re el is érje a felsőfokú végzettségűek átlagbérenek legalább 80 %-át, és legalább 2030-ig ne menjen ezen szint alá, különös hangsúlyt fektetve a hátrányos helyzetű területeken és az olyan iskolákban dolgozó tanárookra, ahol magas a hátrányos helyzetű diákok aránya, valamint a pályakezdő tanárookra. A tervek szerint a közoktatási intézményekben 579 000 notebookot bocsátanak az 5. és a 9. évfolyam rendelkezésére, ebből legalább 55 000-et pedig a tanárok, 10 000-et pedig az iskolák kapnak. A diákok kreativitásának és problémamegoldó képességének fejlesztése érdekében várhatóan legalább 3 100 iskolát szerelnek fel interaktív panelekkel és eszközökkel, elsőbbséget biztosítva azon iskoláknak, ahol magas a hátrányos helyzetű diákok aránya. A terv támogatja továbbá az alulteljesítő általános iskolák felső tagozatos osztályainak a szomszédos települések nagyobb iskoláiba való integrálását, kiigazítja az iskolák pénzügyi támogatási mechanizmusát az iskolai szegregáció csökkentésére irányuló erőfeszítések ösztönzése érdekében, javítja a speciális nevelési igényű tanulóknak nyújtott speciális oktatási szolgáltatások minőségét, javítja az iskolavezetők és helyetteseik vezetői készségeit, valamint előíranyozza a tanárok további szakterületeken való képesítését és az oktatási személyzet pedagógiai készségeinek fejlesztését. A magasan képzett, versenyképes munkaerő fejlesztését támogató komponens beruházásai a szakképzési intézmények fizikai és digitális infrastruktúrájának korszerűsítésére, digitális tantervek kidolgozására és az épületek energiahatékonysági célú felújítására irányulnak. Egy másik komponens intézkedései legalább 100 közoktatási intézmény inkluzív pedagógiai fejlesztésére irányulnak a Felzárkózó települések program keretében kiválasztott leghátrányosabb helyzetű településeken. Ezt kiterjesztett iskolai programokkal és érettségihez vezető középfokú oktatáshoz kapcsolódó ösztöndíjakkal kívánják elérni, ami várhatóan hozzájárul a szegregáció megelőzéséhez és csökkentéséhez is.

Az országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások közül néhányat nem kezelnek megfelelően. A terv csak részben foglalkozik a munkaerőpiaci kihívásokkal (2022. évi 4. országspecifikus ajánlás), mivel intézkedései nem terjednek ki az álláskeresési járadékok időtartamának meghosszabbítására. Ez a helyzet a szociális segélyek megfelelőségével kapcsolatos kihívások esetében is (2022. évi 3. országspecifikus ajánlás), mivel a terv beavatkozásai a leghátrányosabb helyzetű települések lakosait célozzák, akik a szegénység vagy kirekesztés kockázatának kitett népességnek csak egy részét teszik ki. A terv nem tartalmaz intézkedéseket sem a szolgáltatási versennyel és az üzleti tranzakciók szisztematikus versenyellenőrzésével (2022. évi 5. országspecifikus ajánlás), sem a vállalkozások digitalizációjával kapcsolatban (2022. évi 5. országspecifikus ajánlás), amellyel azonban az uniós kohéziós politika keretében megfelelően foglalkoznak.

A Magyarország által tervezett reformok és beruházások figyelembevételével a magyar helyreállítási és rezilienciaépítési terv várhatóan hozzájárul az országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások, illetve a Bizottság által az európai szemeszter keretében hivatalosan elfogadott más releváns dokumentumokban azonosított kihívások mindegyikének vagy jelentős részének eredményes kezeléséhez, a helyreállítási és rezilienciaépítési terv pedig megfelelő választ jelent Magyarország gazdasági és társadalmi helyzetére. Mindez „A” minősítést indokolna az RRF-rendelet V. mellékletének 2.2. pontjában foglalt értékelési kritérium tekintetében.

4.3. Növekedési potenciál, munkahelyteremtés, gazdasági, intézményi és társadalmi reziliencia, a szociális jogok európai pillére, a válság hatásainak enyhítése, valamint a társadalmi területi kohézió és konvergencia

A gazdasági növekedés és a munkahelyteremtés előmozdítása

A terv célja, hogy egy sor beruházással és reformmal előmozdítsa Magyarország fellendülését, és javítsa a hosszú távú növekedési kilátásokat. A terv fő célkitűzése Magyarország növekedési potenciáljának, munkahelyteremtésének, valamint gazdasági, társadalmi és intézményi rezilienciájának javítása, és így végső soron az ország sokkhatásokkal szembeni sebezhetőségének a csökkentése. A terv intézkedései várhatóan támogatni fogják a humántőke-felhalmozást és a munkaerőpiaci részvételt, valamint a zöld és digitális technológiák bevezetését és a termelékenység növekedését.

A szakképzett munkaerő rendelkezésre állása hosszú távon kulcsfontosságú kihívás Magyarország számára. A gyenge oktatási eredmények – például a korai iskolaelhagyás viszonylag nagy aránya (lásd még a 2. háttérmagyarázatot) és a digitális készségek alacsony szintje – miatt a humántőke-fejlesztést szűk keresztmetszetek jellemzik. Magyarországon a tanári pálya nem vonzó, a terv az ebből fakadó tanárhíányt úgy kívánja megoldani, hogy a közoktatási rendszerben dolgozó tanárok átlagbérét a felsőfokú végzettségűek átlagbérének 59 %-áról (2022) legalább 80 %-ra emeli, valamint átképzési lehetőségeket kínál a tanárok számára. A terv a hátrányos társadalmi-gazdasági háttérrel rendelkező tanulók (köztük a romák) támogatása érdekében előmozdítja az inkluzív oktatási gyakorlatokat, pénzügyileg ösztönzi az iskolákat a szegregáció korlátozására, és a tanulók minőségi többségi oktatáshoz való hozzáféréseinek javítása érdekében előirányozza a kisebb általános iskolák felső tagozatos osztályainak a szomszédos települések nagyobb iskoláiba való integrálását. A terv várhatóan fel fogja lendíteni a digitális készségeket: a digitális oktatási megoldásokba történő beruházások keretében személyes digitális eszközökkel látja el a tanárokat és a tanulókat, valamint képzéseket biztosít a tanárok számára. A készség szint általános emelését a szakképzési iskolák – és az általuk használt digitális oktatási megoldások – fejlesztése, valamint a felsőoktatási intézményeknek a felnőttképzésbe való tervezett fokozottabb bevonása is segíteni fogja.

Az egészségügyi eredmények a humán tőke és a társadalmi fejlődés szempontjából is alapvető fontosságúak. Magyarország teljesítménye elmarad az átlagtól: egy magyar újszülött 2019-ben 61,7 egészséges életévre számíthatott, szemben a 64,6 éves uniós átlaggal. Így e mutató fokozatos javulása ellenére egy átlagos magyar még mindig arra számíthat, hogy három évvel a rendes nyugdíjkorhatár elérése előtt egészségügyi problémákkal fog szembesülni. Az egészségügyi ágazat átfogó reformja várhatóan javítja a lakosság általános egészségi állapotát, és ezáltal növeli a munkavállalók rendelkezésre állását.

A terv konkrét csoportok munkaerőpiaci részvételének növelését célzó intézkedéseket is tartalmaz. Magyarország ezzel összefüggésben különösen a kisgyermekkorú gyermekgondozási létesítmények kapacitásának növelését tervezi, ami várhatóan növelni fogja a szülők, különösen a kisgyermekes nők munkaerőpiaci részvételét. Ezen túlmenően az ország leghátrányosabb helyzetű településeit célzó intézkedések célja, hogy mentorálással, célzott készségfejlesztéssel és foglalkoztatási lehetőségekkel segítsék a tartósan munkanélküli népességet.

A tőkefelhalmozáshoz hozzájárulnak majd a zöld és a digitális átállást támogató jelentős beruházások. Ezek a beruházások várhatóan fejlesztik a vállalkozások számára szükséges infrastruktúrát (például a vasúthálózatot), és elősegítik a gazdaság új technológiákra való átállását is. A hulladékgazdálkodási reformok és beruházások várhatóan hozzá fognak járulni a körforgásos gazdaság fejlődéséhez, többek között a műanyag hulladék kezelésére szolgáló új technológiák bevezetésével.

A termelékenység növekedését előmozdíthatják az innováció ösztönzésére irányuló erőfeszítések. A készségfejlesztési és felsőoktatási beruházások, valamint a K+F-hálózatok támogatása várhatóan segíteni fogja Magyarország feltörekvő innovátor státuszának javulását, amely elengedhetetlen a hosszú távú fenntartható növekedéshez. A terv olyan új nemzeti laboratóriumok létrehozását irányozza elő, amelyek várhatóan elősegítik a kutatóintézetek, felsőoktatási intézmények és vállalkozások közötti együttműködést és tudásátadást. A finanszírozandó kutatási témák némelyike várhatóan támogatni fogja az innovatív vállalkozások fejlődését, például a gépjárműiparban, a gyógyszeriparban és az információs ágazatban. A terv várhatóan a digitalizációt is támogatja majd a digitális megoldások oktatáson belüli előmozdítása és a digitális szolgáltatások fejlesztése révén, különösen az egészségügy területén. Végül, a közbeszerzési verseny növelésére irányuló erőfeszítések – például a mikro-, kis- és középvállalkozások részvételét ösztönző könnyítések – várhatóan fokozzák majd a versenyt és a termelékenység növekedését.

A terv várhatóan hozzájárul majd a közberuházások magas szinten tartásához. A közberuházások reziliensnek bizonyultak a 2020-as recesszióval szemben, és 2021-ben a GDP 6,3 %-át tették ki, ami a legmagasabb szint az EU-ban. Ez a Magyarország rendelkezésére álló jelentős uniós források felhasználásának, valamint a nemzeti finanszírozású beruházások magas szintjének volt köszönhető. Mindez összhangban állt a felzárkózó gazdaságokra jellemző nagyobb tőkefelhalmozás – például állami infrastruktúra – iránti igénnyel. Magyarország középtávon különböző gazdasági és társadalmi kihívásokkal néz szembe, beleértve a zöld és a digitális transzformációt, amelyek továbbra is jelentős közberuházásokat igényelnek (lásd még a 2.2. és a 2.3. szakaszt). A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó finanszírozás várhatóan hozzájárul a közberuházások magas arányának fenntartásához egy olyan időszakban, amikor a kormány jelentősen magasabb finanszírozási költségekkel szembesül. Az eszközből finanszírozott beruházások 2021 és 2026 között várhatóan évente átlagosan a GDP 0,7 %-át teszik majd ki (2021-es árakon). A terv nem tartalmaz közberuházási előrejelzést, de a terv hatását már figyelembe vevő 2022. évi konvergenciaprogram makrogazdasági forgatókönyve szerint a közberuházások aránya 2022 és 2026 között átlagosan a GDP 5,8 %-a lesz.

A terv várhatóan pozitívan járul majd hozzá a gazdasági növekedéshez. Magyarország nem nyújtott be a tervet figyelmen kívül hagyó közberuházási alapforgatókönyvet. A Bizottság QUEST modelljével végzett szimulációk szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozott beruházások 2025-ig 1,0–1,4 %-kal emelhetik Magyarország GDP-jének szintjét (további részletekért lásd a 2. háttérmagyarázatot). Magyarország egy input-output modell alapján részletes kvantitatív hatásvizsgálatot készített. Ez a modell a szállítói kapcsolatokat figyelembe veszi ugyan, de nem veszi figyelembe a másodlagos (például az árakra gyakorolt) hatásokat és a

nemzetközi tovaryúzó hatásokat. E különbségek miatt a számításokat nem lehet közvetlenül összehasonlítani a bizottsági szimulációkkal.

2. háttérmagyarázat: Stilizált Next Generation EU (NGEU) hatásszimulációk a QUEST használatával – Magyarország

A Bizottság QUEST modell használatával elvégzett modellszimulációi szerint az NGEU magyarországi gazdasági hatása 1,0 % és 1,4 % közötti GDP-növekedéshez vezethet.^[1] 20 év elteltével a GDP 0,4 %-kal lehet magasabb az NGEU nélküli forgatókönyvhöz képest. A hatás jelentős részét a tovagyrúzó hatások teszik ki. A szimulációk szerint ez mintegy 22 ezer új munkahely létrejöttét eredményezné. A határokon átgyűrűző GDP-hatások 2026-ban 0,4 százalékpontot tesznek ki, vagyis ennyi a tagállamok közötti szinkronizált kiadások hozzáadott értéke (2. vonal). A hatás még akkor is jelentős lenne, ha az NGEU-források végül alacsony hatásfokúnak bizonyulnának (3. vonal).^[2]

7. táblázat A QUEST-szimuláció eredményei (a reál-GDP-szint %-os eltérése az NGEU nélküli forgatókönyv értékeitől)

Forgatókönyv	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2040
Alap	0,0	0,5	1,0	1,3	1,4	1,3	1,0	0,6	0,6	0,6	0,4
<i>ebből tovagyrúzó hatás</i>	-0,3	0,0	0,2	0,2	0,4	0,4	0,4	0,3	0,2	0,2	0,1
Alacsony hatásfok	0,0	0,2	0,7	1,0	1,0	0,9	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2

Ez a stilizált szimuláció nem tartalmazza a strukturális reformok lehetséges pozitív hatását, amely jelentős lehet. Egy modellalapú teljesítményértékelés szerint Magyarország GDP-je 20 év alatt 14 %-kal növekedhetne – szemben az uniós 11 %-kal –, ha az ország olyan strukturális reformokat hajtana végre, amelyek eredményeképpen a legjobban teljesítőkhöz képest a felére csökkenne a strukturális reformok mutatói terén fennálló lemaradás.^[3]

A feltevések és a módszertan eltérései miatt **ennek a stilizált értékelésnek az eredményeit nem lehet közvetlenül összehasonlítani a magyarországi helyreállítási és rezilienciaépítési terv 4. fejezetében szereplő számokkal.**

A társadalmi kohézió erősítése

A terv számos olyan területen irányoz elő intézkedéseket, amelyeket az uniós szociális eredménytábla sürgető kihívásként azonosított. A szociális eredménytábla szerint Magyarország esetében a legnagyobb kihívás az intézményesített gyermekgondozásban részt vevő kisgyermek alacsony aránya és a lakosság digitális készségeinek alacsony szintje (lásd még: 3. háttérmagyarázat) – Magyarország terve e területeken intézkedéseket irányoz elő. Magyarországon a nemek közötti foglalkoztatási különbség mellett az intézményes gyermekgondozásban részt vevő, 3 év alatti gyermekek alacsony aránya is kulcsfontosságú tényező. A korai gyermekgondozási létesítmények fejlesztése – amelyet a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz mellett az EU kohéziós politikai alapjai is támogatnak – így várhatóan hozzájárul majd a nők foglalkoztatási rátájának növeléséhez. A digitális készségek fejlesztése szintén a terv számos beavatkozásának központi eleme. 2019-ben Magyarországon a lakosság 51 %-a nem rendelkezett alapvető digitális készségekkel, szemben az uniós 46 %-kal. A terv IKT-eszközökkel kívánja ellátni a tanárokat és a tanulókat a különböző oktatási szinteken, digitális

oktatási tartalmakat kíván fejleszteni a szakképzés és a felnőttoktatás számára, valamint elő kívánja mozdítani a digitális oktatási módszereket.

A terv várhatóan javítani fogja a hátrányos helyzetű csoportok minőségi közszolgáltatásokhoz való hozzáférését. A terv intézkedéseinek például úgy kell javítaniuk a minőségi többségi oktatáshoz való hozzáférést, hogy az átlagosnál jobban emelik a hátrányos helyzetű területeken dolgozó vagy hátrányos helyzetű tanulókkal foglalkozó tanárok fizetését, pénzügyileg ösztönzik az iskolákat a szegregáció megelőzésére, továbbá (jellemzően vidéki/hátrányos helyzetű területeken) az általános iskolák felső tagozatos osztályait a nagyobb szomszédos iskolákba integrálják. Emellett a tanulók IKT-eszközökkel való ellátására irányuló intézkedések nagyobb mértékben kedveznek az alacsony jövedelmű háztartásoknak, mivel azok kisebb valószínűséggel rendelkeznek ilyen eszközökkel. Az egészségügy területén a hálapénz gyakorlata csökkenti az alacsony jövedelmű csoportok minőségi ellátáshoz való hozzáférését. A tervben foglalt széles körű reformcsomag az egyik intézkedésével a hálapénz felszámolását célozza, és ezért büntethetővé teszi az ilyen célú kifizetések elfogadását, ugyanakkor jelentősen növeli az orvosok fizetését annak érdekében, hogy kevésbé legyenek érdekeltek a betegetől származó hálapénz elfogadásában (az orvosok fizetésének emelését nem a tervből kívánják finanszírozni). Ez várhatóan lehetővé teszi, hogy minden beteget hatékonyabb és méltányosabb módon lehessen diagnosztizálni és kezelni.

Az integrált fejlesztési program kiterjesztése várhatóan a 300 leghátrányosabb helyzetű település javára válik. Magyarország 2019-ben hosszú távú fejlesztési kezdeményezést indított (Felzárkózó települések program), amely a leghátrányosabb helyzetű településeken élőkre összpontosít, széles körű, a helyi igényekhez igazított támogatást nyújtva. Ez a támogatás magában foglalja a lakhatási helyzet javítását, a közösségek javát szolgáló naperőművek fejlesztését, az oktatást és a nonprofit szervezetek keretében végzett, a kohéziós politikai alapokból előirányzott kiegészítő beavatkozásokkal finanszírozott foglalkoztatást (szociális munka, egészségügy, koragyermekkorai nevelés és gondozás és közösségépítés). A programban jelenleg 118 település vesz részt. A terv célzott intézkedésekkel támogatja a program 300 településre (Magyarország népességének mintegy 3 %-ára) való kiterjesztését, amihez az uniós kohéziós politikából finanszírozott kiegészítő beavatkozásokat is előirányoz.

A terv a nemek közötti egyenlőség és az esélyegyenlőség területén is előirányoz néhány intézkedést. Ezen intézkedések többnyire az 1. komponenshez (Demográfia és köznevelés) kapcsolódnak, és a kisgyermekkorai gyermekgondozási létesítmények férőhelyszámának növelése révén a szülők munkaerőpiaci részvételének fokozására, valamint a szülők munka és magánélet közötti egyensúlyának elősegítésére irányulnak; illetve a 3. komponens (Felzárkózó települések) esetében integrált megközelítést alkalmazva a romákra is kiterjedő társadalmi integrációt célozzák. A 2. komponens (Magasan képzett, versenyképes munkaerő) intézkedései várhatóan a hátrányos helyzetű tanulók számára is javítják a digitális tananyagok hozzáférhetőségét. Az 5. komponens (Fenntartható zöld közlekedés) várhatóan javítani fogja egyes vasútállomások és új autóbuszok akadálymentességét a fogyatékkal élő személyek számára. Az egészségügyi reform egyes intézkedései (8. komponens – Egészségügy) várhatóan hozzájárulnak majd a fogyatékkal élő személyek jogairól szóló stratégia végrehajtásához. A legtöbb intézkedés kialakításakor és

végrehajtásakor különös figyelmet kell majd fordítani a nemek közötti egyenlőséggel és az esélyegyenlőséggel kapcsolatos hatásaikra.

A kiszolgáltatottság csökkentése és a reziliencia növelése

A zöld beruházások várhatóan erősíteni fogják a gazdasági és a környezeti rezilienciát. Magyarországot sebezhetővé teszi az energiaimporttól való függése és gazdaságának a nemzetközi energiaár-ingadozásokkal szembeni kitettsége. A terv várhatóan hozzájárul egyfelől a nap- és a szélenergia előmozdítása révén a megújulóenergia-termelés arányának növeléséhez, másfelől a megújuló energiaforrások integrációja érdekében a villamosenergia-hálózat erősítéséhez, és megkönnyíti a hálózati csatlakozások kiépítését is. A terv várhatóan hozzájárul az energiahatékonyság növeléséhez is, főként a középületek felújítása révén. Emellett a fenntartható tömegközlekedésbe való beruházások nemcsak a forgalmi torlódásokat enyhíthetik és a levegőtisztaságot javíthatják, hanem a munkaerő-mobilitást is fokozhatják.

A digitalizációba, az oktatásba és a készségekbe való beruházás, valamint az egészségügyi rendszer reformja hozzájárul a társadalmi rezilienciához. A digitális oktatási megoldások az oktatás és a felnőttképzés korszerűsítésével együtt hozzájárulhatnak a munkavállalók tovább- és átképzéséhez, valamint alkalmazkodóképességük növeléséhez. Az egészségfejlesztési kampányok, a praxisközösségeken keresztül nyújtott átfogóbb alapellátási szolgáltatások, az átszervezett és korszerűsített kórházi rendszer, valamint az egyértelmű betegutak javíthatják az egészségügyi eredményeket és növelhetik az egészségügyi rendszer hatékonyságát, egyúttal erősíthetik az egészségügyi válságok leküzdéséhez szükséges rezilienciát. Az időseket célzó egészségügyi távfelügyeleti rendszer várhatóan hozzájárul a tartós ápolás-gondozás intézményesítettségének csökkentéséhez. Az egészségügyi ellátás digitalizálása várhatóan hatékonyabbá és biztonságosabbá teszi az egészségügyi intézmények működését. A terv várhatóan közvetett módon is növeli a társadalmi rezilienciát, mivel kutatási és fejlesztési beruházásokat is előíranyoz, például az egészségügy és a környezetvédelem területén.

Kohézió és konvergencia

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz kiegészíti a magyarországi területi kohézió és konvergencia előmozdítására fordított egyéb uniós forrásokat. Magyarország az egyik fő kedvezményezettje a kohéziós politikai alapoknak, amelyek elsősorban a kevésbé fejlett régiókat célozzák. Az eszköz a reformok köre és a beruházási intézkedések földrajzi lefedettsége tekintetében rugalmasabb, így a terv Magyarországon a többi uniós beavatkozás stratégiai kiegészítéseként is szolgálhat. Egyes esetekben, például a tömegközlekedés fejlesztése kapcsán, meglehetősen nagy beavatkozásokat terveznek olyan fejlettebb területeken, ahol koncentráltan jelennek meg egyes, a gazdaság zöldítésével kapcsolatos kihívások (forgalmi torlódások és a kapcsolódó légszennyezés).

A digitális közoktatásba és egészségügyi ellátásba történő beruházások várhatóan csökkenteni fogják a minőségi közszolgáltatásokhoz való hozzáférés terén mutatkozó egyenlőtlenségeket. A vidéki, hátrányos helyzetű területeken nagyobb a valószínűsége annak, hogy hiányos az oktatási és az egészségügyi infrastruktúra, valamint tanárból és orvosból is kevés van. Ezért várhatóan e területek nyerik a legtöbbet az olyan intézkedésekből, mint az iskolák

digitális eszközökkel való ellátása és az egészségügyi szolgáltatások hatékonyabb megszervezése és jobb finanszírozása. Ezenkívül a leghátrányosabb helyzetű településekre vonatkozó integrált fejlesztési program testreszabott megoldásokat javasol a szegénység és a nélkülözés felszámolását célzó helyi szükségletekre.

3. háttérmagyarázat: Foglalkoztatási és szociális kihívások a szociális jogok európai pillérét kísérő szociális eredménytábla fényében

Szociális eredménytábla – Magyarország						
Esélyegyenlőség és hozzáférés a munkaerőpiachoz	Korai iskolaelhagyók (a 18–24 évesek %-ában) (2021)	12,0				
	Legalább alapvető digitális készségekkel rendelkezők aránya (a 16–74 évesek %-ában) (2021)	49,0				
	NEET-fiatalok (a 15–29 évesek %-ában) (2021)	11,7				
	Nemek közötti foglalkoztatási különbség (százalékpont) (2021)	10,6				
	Jövedelmi ötödök aránya (S80/S20) (2020)	4,2				
Dinamikus munkaerőpiacok és méltányos munkafeltételek	Foglalkoztatási ráta (a 20–64 évesek %-ában) (2021)	78,8				
	Munkanélküliségi ráta (a 15–74 évesek %-ában) (2021)	4,1				
	Tartós munkanélküliség (a 15–74 évesek %-ában) (2021)	1,3				
	Az egy főre eső GDHI bővülése (2018=100)	132,8				
Szociális védelem és társadalmi befogadás	A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek (%) (2020)	19,4				
	A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétt gyerekek (%) (2020)	21,7				
	A (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek hatása a szegénység visszaszorítására (az AROP %-os csökkenése) (2020)	44,1				
	Fogyatékossgal élő foglalkoztatási különbsége (arány) (2020)	31,2				
	Lakásköltség-túlterheltségi arány (a népesség %-ában) (2020)	4,9				
	Intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek aránya (a 3 év alattiak %-ában) (2020)	10,5				
	Egészségügyi ellátás iránti ki nem elégített igény, saját bevallás szerint (2019)	0,7				
Kritikus helyzet	Figyelni kell	Gyenge, de javul	Jó, de követni kell	Átlagos	Átlagosnál jobb	Legjobb között

Frissítve 2022. április 29-én. A tagállamokat a Foglalkoztatási Bizottsággal (EMCO) és a szociális védelemmel foglalkozó bizottsággal (SPC) egyeztetett statisztikai módszertan alapján sorolják be a szociális eredménytáblába. Az eredménytábla együttesen vizsgálja a mutatók szintjét és változásait a vonatkozó uniós átlagokhoz képest, és hét teljesítménycategóriába sorolja a tagállamokat. Módszertani részletek a 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésben találhatóak. Az egyének digitális készségszintjének meghatározásában 2021-ben bekövetkezett változások miatt a mutató értékelése során kivételesen csak szinteket használnak; NEET-fiatal: nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő; GDHI: a háztartások rendelkezésre álló bruttó jövedelme.
Forrás: Európai Bizottság, Eurostat

16,7 %-ról 2020-ban 27,9 %-ra), ami a szociális transzferek korlátozott újraelosztási képességére utal. Jelentős kihívást jelent a korai iskolaelhagyás magas aránya – különösen a roma népesség körében –, az egyének digitális készségeinek alacsony szintje és a felnőttoktatásban való részvétel aránya. A kisgyermekkorú nevelési és gondozási kapacitás az egyik legalacsonyabb az EU-ban: a 3 év alatti gyermekeknek csupán 16,9 %-a vesz részt intézményes gyermekgondozásban (EU: 2019-ben 35,3 %), ami negatívan befolyásolja az esélyegyenlőséget és a munka és a magánélet közötti egyensúlyt. További lépésekre van szükség a hosszú távú szociális lakhatás biztosítása és a társadalmi befogadást célzó kísérő intézkedések terén. Az alacsony képzettségűek munkanélküliségi rátája 2,5-szer, illetve hatszor magasabb, mint a közepes, illetve magas képzettségűeké, ami arra utal, hogy az aktív munkaerőpiaci politikáknak jobban kell összpontosítaniuk a továbbképzésre és az átképzésre.

Magyarország a helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében azokra a területekre kíván beruházásokat irányítani, amelyekben a szociális eredménytábla a legsürgetőbb kihívásokat azonosította az ország esetében. Az esélyegyenlőség és a munkaerőpiacra való belépés, valamint a szociális védelem és a társadalmi befogadás előmozdítása érdekében a terv a 300 leghátrányosabb helyzetű települést célzó fejlesztéseket irányoz elő a szociális és egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása érdekében. A szociális segélyek megfelelősége azonban általában véve továbbra is alacsony. Az alapellátási szolgáltatások minőségének és hozzáférhetőségének javítása érdekében beruházásokat irányoznak elő. A munkaerőpiac dinamikájának és a munkakörülményeknek a javítása érdekében Magyarország egy digitális kompetenciakeret kidolgozását és a lakosság alapvető digitális készségeinek javítására irányuló kapcsolódó képzések indítását tervezi. A terv emellett reformokat és beruházásokat irányoz elő a felsőoktatás, a szakképzés és az innováció terén, valamint beruházásokat a közoktatás digitalizációjára terén.

Magyarország viszonylag jól teljesít a szociális jogok európai pillérét támogató szociális eredménytábla számos mutatója tekintetében, ám egyes területeken még maradtak jelentős kihívások. A foglalkoztatási ráta az uniós átlag felett van, a munkanélküliség pedig jóval alatta marad. A háztartások egy főre jutó, korrigált, rendelkezésre álló reáljévedelme az uniós átlagnál gyorsabban, 2008 óta 33 százalékponttal növekedett. A nemek közötti bérkülönbség továbbra is jelentős az EU többi részéhez képest, 2019 óta pedig jelentősen az uniós átlag fölé emelkedett. Az ifjúsági munkanélküliség rátája kismértékben, a 2020. évi 12,8 %-ról 2021-ben 13,5 %-ra nőtt, de a 13,0 %-os uniós átlag közelében maradt (2021). A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok (NEET-fiatalok) aránya viszonylag alacsony – 2021-ben 11,7 % –, a nők esetében ez az arány azonban csaknem kétszer akkora, mint a férfiak esetében.

Szintén gyengék a kiszolgáltatott csoportok – köztük a romák és a fogyatékkal élők – munkaerőpiaci eredményei.

A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya csökkent, de a szegénység mélysége jelentősen romlott (a 2017. évi

Magyarország lépéseket tett a nők munkaerőpiaci részvételének javítása érdekében, különösen a koragyermekkorai nevelési és gondozási létesítmények elérhetőségének növelésével. Az intézményes gyermekgondozásban részt vevő 3 év alatti gyermekek aránya a 2017. évi 13,8 %-ról 2019-ben 16,9 %-ra nőtt, ami előrelépést jelent a barcelonai célkitűzés felé. A gyermekgondozási szolgáltatások bővítése érdekében Magyarország jelentős uniós és nemzeti forrásokat fordít új bölcsődei férőhelyek létrehozására. Helyreállítási és rezilienciaépítési tervében további beruházásokat javasol a koragyermekkorai nevelésbe és gondozásba azzal a céllal, hogy mintegy 3600 férőhellyel javítsa a kapacitást.

^[1] A szimulációk alapja: Pfeiffer, P., Varga, J. és in't Veld, J. (2021), „Quantifying Spillovers of Next Generation EU Investment” (A Next Generation EU keretében tett beruházások tovagyrűző hatásainak számszerűsítése), European Economy Discussion Paper 144. szám. Az új támogatási allokációk és a tényleges éves kiadási profilok figyelembevétele érdekében a szimulációkat aktualizálták. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz az NGEU mintegy 90 %-át teszi ki, a REACT-EU, a Horizont, az InvestEU, az IÁA, a vidékfejlesztés és a RescEU mellett.

^[2] Az alacsony hatásfokú forgatókönyv technikai értelemben az állami tőke jelentősen csökkentett kibocsátási rugalmasságából indul ki.

^[3] Varga János és Jan in 't Veld (2014), „The potential growth impact of structural reforms in the EU: a benchmarking exercise” (A strukturális reformok potenciális növekedésre gyakorolt hatása az EU-ban: benchmarkolási gyakorlat) European Economy, Economic Papers, 541. szám.

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/economic_paper/2014/pdf/ecp541_en.pdf.

A Magyarország által tervezett összes reform és beruházás figyelembevételével a magyar helyreállítási és rezilienciaépítési terv várhatóan jelentős hatást gyakorol a növekedési potenciál megerősítésére, a munkahelyteremtésre, továbbá Magyarország gazdasági, társadalmi és intézményi rezilienciájára, a szociális jogok európai pillérének végrehajtásához való hozzájárulásra, többek között a gyermekekre és fiatalokra vonatkozó szakpolitikák előmozdítása révén, valamint a Covid19-válság gazdasági és társadalmi hatásának enyhítésére, ezáltal fokozva az Unión belüli gazdasági, társadalmi és területi kohéziót és konvergenciát. Mindez „A” minősítést indokolna az RRF-rendelet V. mellékletének 2.3. pontjában foglalt értékelési kritérium tekintetében.

4.4. A jelentős károkozás elkerülését célzó elv

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló rendelet előírja, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek biztosítania kell, hogy a reformok és beruházások végrehajtására irányuló egyetlen intézkedés se vezessen a hat környezetvédelmi célkitűzés valamelyikének a taxonómiai rendelet⁸ 17. cikke értelmében vett jelentős megsértéséhez. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szemben a jelentős károkozás elkerülését célzó elvnek (a továbbiakban: DNSH-elv) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szemben a jelentős károkozás elkerülését célzó elvnek (a továbbiakban: DNSH-elv) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szemben a jelentős károkozás elkerülését célzó elvnek (a továbbiakban: DNSH-elv) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szemben a jelentős károkozás elkerülését célzó elvnek (a továbbiakban: DNSH-elv) alkalmazásáról szóló technikai iránymutatással (a továbbiakban: a DNSH-elv alkalmazására vonatkozó technikai iránymutatás⁹) összhangban a tagállamok a jelentős

⁸ A hat környezetvédelmi célkitűzés a következőket foglalja magában: (1) az éghajlatváltozás mérséklése, (2) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, (3) a vízi és tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme, (4) a körforgásos gazdaság, (5) a szennyezés megelőzése és csökkentése, valamint (6) a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása.

⁹ COM (2021) C58/01, Technikai iránymutatás a jelentős károkozás elkerülését célzó elvnek a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szemben a jelentős károkozás elkerülését célzó elvnek (a továbbiakban: DNSH-elv) alkalmazásáról.

károkozás elkerülését célzó értékelést (a továbbiakban: DNSH-értékelés) nyújtanak be, amelynek alapján a Bizottság értékeli, hogy a terv egyes intézkedései megfelelnek-e a DNSH-elvnek. Magyarország a tervben foglalt valamennyi intézkedésre vonatkozóan benyújtotta a DNSH-értékelést.

Az intézkedések kiválasztásához és megtervezéséhez használt kritériumokra vonatkozó bizonyítékok elegendőek annak megállapításához, hogy a tervben szereplő egyetlen intézkedés sem sérti meg jelentősen a környezetvédelmi célkitűzéseket. A tervben számos olyan intézkedés szerepel, amely jelentősen hozzájárul a környezetvédelmi célkitűzésekhez, illetve előreláthatólag nem vagy csak jelentéktelen mértékben gyakorol hatást azokra, ezért egyből úgy tekinthető, hogy ezek megfelelnek a DNSH-elvnek (pl. bizonyos oktatási és közigazgatási intézkedések). Más intézkedésekbe a kialakításuk során beépítenek a DNSH-követelmények tiszteletben tartására vonatkozó biztosítékokat, amelyek szükség esetén különböző mérföldkövekben és célokban is tükröződnek.

Azon intézkedések esetében, amelyekkel kapcsolatban ez jelentőséggel bír, a lehetséges káros környezeti és éghajlati hatásokat megfelelő biztosítékokkal kezelik az alkalmazandó kritériumok tiszteletben tartása érdekében. A vízgazdálkodási komponens, amely többek között új vízvezetékrendszerek és vízügyi rendszerek kiépítésére irányul, egyedi óvintézkedéseket tesz szükségessé. Magyarország várhatóan biztosítani fogja, hogy a támogatásban részesülő projektek teljes mértékben megfeleljenek a vonatkozó uniós jogszabályoknak, nevezetesen a víz-keretirányelvnek, az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelvnek, valamint a nemzeti jogszabályoknak. Magyarország kötelezettséget vállalt arra, hogy a szóban forgó intézkedések mindegyikére vonatkozóan teljes körű környezeti hatásvizsgálatot végez, és a projekteket az említett vizsgálatok megállapításaival összhangban alakítja ki. Az uniós környezetvédelmi jogszabályoknak való megfelelés biztosításának célja különösen a beruházások által érintett felszíni és felszín alatti víztestek jó ökológiai állapotának garantálása. Célja továbbá annak biztosítása, hogy az intézkedések ne befolyásolják hátrányosan a védett élőhelyeket és fajokat, és hogy az érintett Natura 2000 területek természetvédelmi célkitűzései teljesüljenek. Az említett intézkedésekre vonatkozó környezeti hatásvizsgálatnak figyelembe kell vennie az éghajlatváltozásnak a rendelkezésre álló legjobb tudományos ismeretek alapján várható hatásait is (különös tekintettel arra, hogy a beavatkozás által érintett csatornák vízellátását biztosító folyókon egyre gyakoribb és hosszabb az alacsony vízállásos időszak, ahogy azt a nemzeti alkalmazkodási stratégia is előrevetíti). Amennyiben a környezeti hatásvizsgálat olyan feltételek meghatározására tesz javaslatot, amelyek révén elkerülhető a felszíni és felszín alatti víztestek jelentős károsodása, Magyarország várhatóan vállalni fogja e feltételek és intézkedések végrehajtását. Magyarország kötelezettséget vállalt különösen arra, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési terv égisze alá tartozó beruházások által érintett víztestek 2025 végére jó állapotban lesznek. Ezenfelül a vízgazdálkodási komponensben foglalt infrastrukturális projektek terveiben lényeges természetalapú vízviSSzatartási megoldásoknak kell szerepelniük. Ezeket a követelményeket az egyes projektek vonatkozó mérföldkövei tartalmazzák.

A közlekedési ágazatra irányuló intézkedések végrehajtása során be kell tartani a DNSH-elveket. E célból az infrastrukturális munkálatokat (vasúti és kapcsolódó létesítmények, többek között épületek, parkolók és utak építését) végző vállalkozóknak biztosítaniuk kell a nem

veszélyes építési és bontási hulladék legalább 70 %-ának újrahasználatra / újrafeldolgozásra / egyéb anyaghasznosításra történő előkészítését. Emellett az építkezéseken azbesztet vagy különös aggodalomra okot adó anyagokat nem tartalmazó építőipari elemeket és építőanyagokat kell használni, és a beszerzett járműveknek (buszoknak) teljes mértékben kibocsátásmenteseknek kell lenniük.

A körforgásos gazdaságra való átállást célzó intézkedések megvalósítása során is be kell tartani a DNSH-elveket. A konkrét követelmények között szerepel az, hogy a támogatott újrafeldolgozó létesítményben végzett kémiai újrafeldolgozási folyamat során ne tüzelőanyag, hanem másodlagos nyersanyag jöjjön létre, és így a szóban forgó folyamat a hulladékokról szóló keretirányelv értelmében nem minősül energetikai hasznosításnak. Követelmény az is, hogy a beruházás keretében előállítandó és a kémiai újrafeldolgozási folyamat során felhasználandó zöld hidrogént megújuló energiaforrásból kell előállítani, az alkalmazandó uniós joggal összhangban. A követelmények között szerepel továbbá az is, hogy az üzem csak olyan műanyag hulladékot kezelhet, amely mechanikus úton nem újrafeldolgozható. Végezetül a követelményként van megfogalmazva az is, hogy amennyiben az intézkedés az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer (ETS) keretében végzett tevékenységeket is magában foglal, az ilyen tevékenységek esetében a vonatkozó referenciaértékeknél alacsonyabb előrejelzett üvegházhatásúgáz-kibocsátást kell elérni¹⁰.

Figyelembe véve a tervezett intézkedések értékelését, várhatóan a magyar helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt reformok és beruházási projektek végrehajtására irányuló egyetlen intézkedés sem okoz jelentős kárt a környezeti célkitűzések tekintetében az (EU) 2020/852 rendelet 17. cikke értelmében (a jelentős károkozás elkerülését célzó elv). Mindez „A” minősítést indokolna az RRF-rendelet V. mellékletének 2.4. pontjában foglalt értékelési kritérium tekintetében.

4.5. Zöld átállás

Éghajlat-politikai célkitűzések:

A magyar helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt, az éghajlat-politikai célkitűzésekhez kapcsolódó intézkedések értéke 2,80 milliárd EUR, azaz a terv teljes allokációjának 48,1 %-a. Ez meghaladja a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szóló rendeletben 37 %-ban meghatározott éghajlat-politikai minimumcél. Az éghajlat-politikai célkitűzésekhez való legnagyobb hozzájárulás a vasúti ágazatban végrehajtott – a vasútvonalak korszerűsítésére irányuló – beruházásokból, valamint a villamosenergia-hálózat fejlesztésén keresztül a megújuló energiába történő beruházásokból, továbbá a lakossági megújulóenergia-

---

¹⁰ Amennyiben a támogatott tevékenység nem eredményez a vonatkozó referenciaértékeknél lényegesen alacsonyabb előrejelzett üvegházhatásúgáz-kibocsátást, ismertetni kell azokat az okokat, amelyek miatt nem érhető el nagyobb kibocsátáscsökkenés. Az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer hatálya alá tartozó tevékenységek tekintetében az ingyenes kiosztásra vonatkozóan megállapított referenciaértékek az (EU) 2021/447 bizottsági végrehajtási rendeletnek megfelelően.

termelési kapacitás bővítéséhez nyújtott pénzügyi támogatásból származik. Az egyéb jelentős zöld beruházások közé tartozik az új, kibocsátásmentes buszok beszerzése, valamint egy új kémiai újrahasznosító és hidrogénüzem létesítése. A terv tartalmaz továbbá a középületek felújításába vagy új, energiahatékony épületek építésébe történő beruházásokat, nevezetesen az oktatási és az egészségügyi ágazatban.

A címkézés az RRF-rendelet VI. mellékletében meghatározott éghajlat-politikai nyomkövetési módszertan helyes alkalmazásán alapul oly módon, hogy meghatározza a beavatkozási területeket és az éghajlat-politikai célkitűzésekre szánt támogatás kiszámítására vonatkozó megfelelő együtthatókat. Az átfogó intézkedések esetében az éghajlat-politikai hozzájárulást az alintézkedések szintjén számítják ki a beavatkozási területek megfelelő kiválasztása érdekében, valamint elkerülendő az egyes intézkedések éghajlat-politikai célkitűzésekhez való általános hozzájárulásának túlbecslését. Amennyiben egy kiválasztott beavatkozási területre további egyedi feltételek vonatkoznak, azokat a vonatkozó intézkedés leírása megindokolja, és a mérföldköveknél és a céloknál megadott egyedi rendelkezések is tükrözik annak érdekében, hogy az intézkedések jellemzői megfeleljenek a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szóló rendelet VI. mellékletében meghatározott feltételeknek.

8. táblázat: Éghajlat-politikai hozzájárulás és költségek komponensenként

Komponens	Összköltség (millió EUR)	Éghajlat- politikai hozzájárulás (millió EUR)	Éghajlat- politikai hozzájárulás (az összköltség %-ában)
1. Demográfia és köznevelés	621	46	0,8 %
2. Magasan képzett, versenyképes munkaerő	692	70	1,2 %
3. Felzárkózó települések	225	30	0,5 %
4. Vízgazdálkodás	145	48	0,8 %
5. Fenntartható zöld közlekedés	1 414	1 233	21,2 %
6. Energetika – zöld átállás	1 246	1 209	20,8 %
7. Átállás a körforgásos gazdaságra	109	109	1,9 %
8. Egészségügy	1 306	55	0,9 %
9. Kormányzás és közigazgatás	66	–	–
Összesen	5 824	2 800	48,1 %

Zöld átállás

A helyreállítási és rezilienciaépítési terv hozzájárul a zöld átálláshoz, kezeli az ehhez kapcsolódó kihívásokat és jól illeszkedik az európai zöld megállapodás prioritásaihoz és annak 2030-ra vonatkozó éghajlat-politikai céltervéhez, valamint ahhoz a célkitűzéshez, hogy az EU 2050-re klímasemlegessé váljon. A zöld intézkedések kiválasztása és kialakítása tükrözi a nemzeti energia- és klímaterv (NEKT) fő prioritásait, bár a terv nem számszerűsíti a különböző intézkedések hozzájárulását. A nemzeti energia- és klímatervvvel összhangban a zöld komponensek kiterjednek a jelentős üvegházhatásúgáz-kibocsátású építőiparra és közlekedésre, és támogatják a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos kapacitás telepítését.

A terv részét képezi egy, a megújulóenergia-termeléssel és az energiahatékonysággal kapcsolatos teljes körű reformcsomag. A zöld átállás előmozdítása, a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentése, valamint az Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja okozta energiaválság közepette az energiaellátás biztonságának növelése érdekében Magyarország terve között szerepel a szabályozási rendszer átfogó reformja, amelynek keretében teljesen átalakulna az ország villamosenergia-rendszere:

- A reformcsomag egyik reformjának célja a szárazföldi szélenergiával kapcsolatos fejlesztések ösztönzése a jelenleg a szélerőművek fejlesztésének útjában álló szükségtelen akadályok felszámolása révén, különös tekintettel a szélerőműveknek a lakó- és más érintett területektől való távolságával, valamint a szélerőművek magasságával és kapacitásával kapcsolatos korlátozásokra. A reform emellett egyszerűbbé teszi az engedélyezési eljárásokat azon szélerőművek esetében, amelyeket a „megújuló energiaforrások hasznosítására kijelölt célterületként” meghatározott területeken kívánnak telepíteni.
- Egy másik reform a megújuló energia elterjedésének előmozdítását célozza oly módon, hogy a környezetvédelmi és az építési engedélyre vonatkozó eljárások integrálása, a rövidebb határidők, valamint a kis fotovoltaikus létesítmények „automatikus” engedélyezése révén javítja és lerövidíti a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos beruházások engedélyezési eljárásait. Várhatóan megszűnik az a közelmúltban bevezetett ideiglenes korlátozás is, amelynek értelmében az újonnan létesített lakossági fotovoltaikus rendszerek nem táplálhatnak be áramot a központi hálózatba.
- Egy harmadik reform keretében olyan átfogó intézkedésekre kerülne sor, amelyek célja a hálózati csatlakozás lehetőségeinek átláthatóbbá, kiszámíthatóbbá és elérhetőbbé tétele az időjárásfüggő megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos beruházások számára. Ez a reform biztosítani fogja a megkülönböztetésmentes megközelítés érvényesülését a villamosenergia-termelő technológiák tekintetében, és – a hálózat kapacitásának átmeneti korlátozottsága ellenére – több csatlakozást tesz lehetővé a kiegyenlítő kapacitásra vonatkozó egyedi követelményeket teljesítő csatlakozási kérelmek jóváhagyásának biztosításával. Meg lehet határozni a kiegyenlítő kapacitásra vonatkozó indokolt követelményeket (pl. a csatlakoztatni kívánt új kapacitásokhoz kapcsolódó tárolókapacitás tekintetében), mivel ezek célja a villamosenergia-hálózat egyensúlyának megóvása addig, amíg a rendszer üzemeltetői elvégzik a szükséges fejlesztéseket. A reform céljai között szerepel továbbá a hálózati csatlakozási eljárás átláthatóbbá tétele olyan intézkedések révén amelyek felhívják a piaci szereplők figyelmét és tájékozott döntéshozatalra ösztönzik őket. Ezek a reformok várhatóan hozzájárulnak Magyarország azon vállalásának teljesítéséhez, amely szerint 2026-ig legalább 10 000 MW-ra növeli a hálózathoz csatlakoztatható megújulóenergia-termelés teljes kapacitását.
- Egy negyedik reform új elszámolási rendszert fog biztosítani azon termelő-fogyasztók számára, akik 2023. január 1-jétől állami pénzügyi támogatásban részesülnek napelemez rendszereik telepítéséhez. Az új elszámolási rendszer szerint a termelő-fogyasztók esetében külön kerül majd elszámolásra a hálózatba betáplált villamos energia és a hálózatból fogyasztott villamos energia. Ez a rendszer várhatóan hozzájárul majd a villamosenergia-rendszer költségeinek megfelelő megosztásához.
- Végezetül egy, az energiahatékonysággal kapcsolatos reform várhatóan bevezeti azt a követelményt, hogy az épületfelújítási programoknak legalább 30 %-os energiafogyasztás-csökkenést kell elérni eredményezniük, amennyiben azokat uniós forrásokból finanszírozzák.

A tervben emellett olyan jelentős beruházások is szerepelnek, amelyek célja a megújulóenergia-termelés elterjedésének támogatása. Ide tartoznak a saját fogyasztási célú, kis méretű, háztetőre szerelt, átlagosan körülbelül 4–5 kW teljesítményű lakossági napelemes rendszerekbe történő beruházások. Az intézkedés várhatóan 34 920 háztartást fog érinteni, ezek közül legalább 11 600 háztartás számára válik majd lehetővé, hogy a napelemes rendszerek telepítése mellett nyílászárócseréhez, (maximum 14 kW-os) tárolókapacitás létesítéséhez és elektromos fűtés (a támogatásban részesülő épület műszaki állapotától függően elektromos panelek vagy hőszivattyúk) kiépítéséhez támogatást kapjon. A terv célja, hogy további 140–175 MW megújulóenergia-termelési kapacitás létrehozásával hozzájáruljon a nemzeti energia- és klímatervben meghatározott célkitűzések eléréséhez. Az intézkedések előreláthatóan hozzájárulnak a kormány azon stratégiai céljának eléréséhez, hogy 2035-re legalább 200 000 háztartás rendelkezzen átlagosan 4–5 kW teljesítményű, tetőre szerelt napelemmel. Az intézkedések segíteni fogják Magyarországot abban, hogy évente mintegy 49 720 tonnával (azaz a nemzeti kibocsátás 0,1 %-ának megfelelő mértékben) csökkentse az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását. Várhatóan hozzájárulnak majd ahhoz is, hogy a lakossági hőszivattyúk beépített kapacitása 2030-ra közel 400 MW-ra emelkedjen.

Annak érdekében, hogy a megújuló energiaforrásokból származó energiatermelési kapacitást biztonságos és rugalmas módon lehessen integrálni a villamosenergia-hálózatba, a terv támogatja a hálózatfejlesztést és a tárolólétesítmények telepítését. Energiapolitikai stratégiájával összhangban Magyarország növelni kívánja a megújuló energiaforrások részarányát energiamixében, és 2030-ra jelentősen javítani tervezi jelenlegi hazai naperőmű-kapacitását. A megfelelő hálózati hozzáférés és a szükséges hálózati kapacitás biztosítása érdekében Magyarország fejleszteni fogja az átviteli és elosztóhálózatot. Annak elősegítése érdekében, hogy az időjárásfüggő energiaforrásokból előállított villamos energiát integrálni lehessen a hálózatba, a terv földgáztárolók telepítéséhez is támogatást nyújt a piaci szereplők, az átvitelrendszer-üzemeltetők és az elosztórendszer-üzemeltetők számára egyaránt. Az átvitelrendszer-üzemeltetők és az elosztórendszer-üzemeltetők kizárólag az átviteli- vagy elosztórendszer biztonságos és megbízható üzemelésének garantálása céljából használhatják majd tároló létesítményeiket. Tároló létesítményeik nem használhatók kiegyenlítésre vagy szűk keresztmetszetek kezelésére. A terv támogatja az okosmérők felszerelését is, amelyek a fogyasztói profilok pontos meghatározásának és a villamosenergia-igény optimalizálásának eszközeként várhatóan fontos szerepet kapnak majd. Hosszú távon az okosmérők és a rájuk épülő rugalmas tarifák bevezetése várhatóan megalapozza a keresletoldali válaszlépéseket. Az okosmérőktől kapott adatokat a hálózatfejlesztési terv pontosságának javítására, valamint a rugalmas csatlakozási és üzemeltetési opciók kialakítására kell felhasználni.

A terv várhatóan hozzájárul a tiszta fűtési megoldások kialakításához a leghátrányosabb helyzetű településeken. Ez a tervek szerint a Felzárkózó települések program keretében kiválasztott leghátrányosabb helyzetű településeken belül vagy azok közelében létrehozandó kis kapacitású naperőművek telepítésének támogatása révén valósul meg. Az ezen erőművek által termelt nettó bevételt a tervek szerint a kiszolgáltatók helyzetben lévő családok fűtési célú villamosenergia-szükségletének kielégítését célzó támogatásokra fordítják, amelyeket a társadalmi és környezeti fenntarthatósági szempontok kezelése érdekében az eladósodást megelőző

megoldásokkal (pl. előrefizetős mérők) ötvöznek. Ez az intézkedés a várakozások szerint hozzájárul ahhoz, hogy a megújulóenergia-termelés terén 25 000 kWp többletkapacitás jöjjön létre.

A tervben foglalt intézkedések a meglévő épületek mélyfelújításába vagy jobb energiahatékonyságú új épületek építésébe történő beruházások révén hozzájárulnak az energiahatékonyság javításához. Ami az oktatási célokat szolgáló egyetemi épületek vagy a kórházépületek energiahatékonysági célú mélyfelújítását támogató intézkedéseket illeti, a terv kötelezettségvállalást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a felújítást követően a felújított infrastruktúrában a korábbi kibocsátáshoz képest – átlagosan és a felújított infrastruktúrára vetítve – legalább 30 %-os primerenergia-megtakarítást kell elérni. Ez a kötelezettségvállalás tükröződik a vonatkozó célértékekben. Hasonlóképpen, a kórházépületek építésére irányuló beruházásokkal összefüggésben a terv kötelezettségvállalást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy az új épületek primerenergia-szükségletének a tervek szerint legalább 20 %-kal alacsonyabbnak kell lennie a közel nulla energiaigényű épületekre vonatkozó követelménynél. A nyílászárócseréhez és fűtéskorszerűsítéshez nyújtott fent említett támogatás – amelyből 11 600 háztartás fog részesülni – várhatóan szintén hozzájárul majd az energiahatékonyság javításához. Magyarország várhatóan további eredményeket ér el az épületek energiafogyasztásának és üvegházhatásúgáz-kibocsátásának csökkentése terén azáltal, hogy a kohéziós politikai alapokból finanszírozott programok részeként a lakóépületek energiahatékonysági célú felújítására irányuló további beruházásokat támogat.

A tervben szereplő intézkedések várhatóan segítik a környezetbarát szállítási módokat térnyerését és a vasúti áruszállítás volumenének növelését. A Budapest körüli agglomerációban tervezett vasúti beruházások jóval vonzóbbá tehetik a fővárosban a városi és az elővárosi vasút igénybevételét, hozzájárulva a nemzeti célkitűzésekhez, amelyek értelmében 2040-ig a vonatokat használó utasok számát 80 %-kal kívánják növelni, és az üvegházhatásúgáz-kibocsátást évente 4 millió tonnával csökkentik. A tervek szerint más intézkedések is támogatják majd a tömegközlekedésre való átállást, így például a vasútirányítási rendszer javítása és az egységes tarifa- és utastájékoztatási rendszer bevezetése. Az új intézkedések révén várhatóan növekszik a tisztább közlekedési mód alkalmazásával szállított áruk mennyisége azáltal, hogy megszűnik az egyik TEN-T törzshálózat szűk keresztmetszete. A terv háromszáz új elektromos busz beszerzése és a régi vasúti járművek cseréje révén várhatóan hozzájárul ahhoz, hogy a települések fosszilizálóanyag-felhasználása országszerte csökkenjen, valamint lendületet kapjon az alternatív üzemanyaggal működő tömegközlekedési járművek töltőállomásainak kiépítése. E beruházásoknak és a tarifarendszer reformjának köszönhetően a közlekedési ágazat várhatóan tisztábbá, intelligensebbé, biztonságosabbá és hatékonyabbá válik.

A terv előírja a vízgazdálkodási rendszerbe történő beruházásokat és azokat kísérő reformokat is. Az új és korszerűbb vízgazdálkodási hálózatok és rendszerek – a folyók vizének átvezetésével – várhatóan javítani fogják a felszíni vízkészlet rendelkezésre állását a vízhiányos területeken. Az egyedi rendelkezések és mérőföldkövek biztosítják, hogy az intézkedések magukba foglaljanak természet alapú vízmegtartási gyakorlatokat; hogy a projektek kialakítása garantálja a környezeti hatásvizsgálatok eredményeinek és feltételeinek az uniós környezetvédelmi jogszabályokkal összhangban történő végrehajtását; hogy megadják a vonatkozó vízkivételi

engedélyeket; valamint azt, hogy megvalósuljon a beruházások által érintett felszíni és felszín alatti víztestek jó ökológiai állapota. A felszíni és felszín alatti vizekből folytatott vízkivétel monitoringrendszerének helyi és nemzeti szintű megerősítése várhatóan hozzájárul majd a túlzott és/vagy a jogosulatlan vízkivétellel összefüggő kockázatok mérsékléséhez. A terv előíranyozza továbbá a meglévő termelői társulások (az ún. „öntözési közösségek”) „fenntartható vízgazdálkodási közösségekké” történő átalakítását, az ilyen társulások feladatkörének felülvizsgálata és képzések révén annak érdekében, hogy tevékenységeik során a fenntartható vízgazdálkodási gyakorlatra összpontosítsanak.

A tervben olyan intézkedések is szerepelnek, amelyek az újrafeldolgozott anyagok nyersanyagként történő felhasználása révén várhatóan a körforgásos gazdaságra való átálláshoz is hozzájárulnak majd. Az intelligens, innovatív és fenntartható hulladékgazdálkodási ágazat és másodlagosnyersanyag-piac megerősítése a várakozások szerint szintén hozzájárul majd az éghajlat-politikai célkitűzések megvalósulásához, valamint támogatni fogja a szennyezés megelőzésére irányuló nemzeti intézkedéseket azáltal, hogy elősegíti a lerakókban elhelyezett hulladék arányának csökkenését.

Figyelembe véve az összes előirányzott intézkedés értékelését, a helyreállítási és rezilienciaépítési terv várhatóan nagymértékben jelentős hozzájárulást nyújt a zöld átálláshoz vagy az abból eredő kihívások kezeléséhez, és biztosítja, hogy a terv teljes allokációjának legalább 37 %-a hozzájáruljon az éghajlatváltozással kapcsolatos cél eléréséhez. Mindez „A” minősítést indokolna az RRF-rendelet V. mellékletének 2.5. pontjában foglalt értékelési kritérium tekintetében.

4.6. Digitális átállás

Digitális célkitűzés

A rendelet VII. mellékletében meghatározott digitális címkézési módszertan alapján a digitális átálláshoz hozzájáruló intézkedések a terv teljes allokációjának 29,8 %-át teszik ki. Ez meghaladja a 20 %-ban megállapított minimumkövetelményt. A tervben foglalt kilenc komponens közül hét hozzájárul a digitális cél eléréséhez. Az összes digitális beruházás legnagyobb részét az 1. komponens (Demográfia és köznevelés) és a 8. komponens (Egészségügy) teszi ki. Más intézkedések – többek között a digitális készségek fejlesztését, valamint a vasúti hálózat, a villamosenergia-hálózat és a közigazgatás digitalizálását célzó – szintén nagymértékben hozzájárulnak Magyarország digitális átállásához.

9. táblázat A magyar helyreállítási és rezilienciaépítési terv komponenseinek a digitális átálláshoz való hozzájárulása

Komponens	Összköltség (millió EUR)	A digitális átálláshoz való hozzájárulás (millió EUR)	A digitális átálláshoz való hozzájárulás (az összköltség %-ában)
1. Demográfia és köznevelés	621	391	6,7 %
2. Magasan képzett, versenyképes munkaerő	692	256	4,4 %
3. Felzárkózó települések	225	–	–
4. Vízgazdálkodás	145	26	0,4 %
5. Fenntartható zöld közlekedés	1 414	212	3,6 %
6. Energetika – zöld átállás	1 246	310	5,3 %
7. Átállás a körforgásos gazdaságra	109	–	–
8. Egészségügy	1 306	480	8,2 %
9. Kormányzás és közigazgatás	66	62	1,1 %
Összesen	5 824	1 737	29,8 %

Digitális átállás

A tervben előirányzott reformok és beruházások széles skálája hozzájárul a gazdaság és a társadalom digitális transzformációjához. Ahogy a 2.3. szakaszban ismertettük, Magyarország

fő digitális kihívásai közé tartozik a digitális készségszint javításának, az oktatás és az egészségügy digitalizációjának, valamint a digitális vonatkozású K+F előmozdításának szükségessége. Az EU digitális stratégiájának és a Nemzeti Digitalizációs Stratégiának megfelelően a terv várhatóan választ ad ezekre a kihívásokra.

A terv céljai között szerepel a magyar gazdaság és társadalom digitális transzformációjához elengedhetetlen digitális készségek fejlesztése. A tervben foglalt intézkedések célja a digitális oktatáshoz való szélesebb körű hozzáférés biztosítása a diákok és tanárok számára, valamint a digitális oktatási megoldások beépítése a napi oktatási gyakorlatba. Konkrétan, a terv támogatja a digitális oktatást, mivel hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók és a tanárok korszerű informatikai eszközöket használhassanak, és a tanárok képzésben részesüljenek a digitális eszközök használatáról. A hátrányos helyzetű családokban élő diákok laptopokkal való ellátása komoly segítséget jelent majd, hozzájárul a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáféréshez, és a digitalizáció révén segíti a változó társadalomba való beilleszkedésüket. Az intézkedések végrehajtása segíteni fogja a diákokat és a tanárokat a munkaerőpiacon, a felsőoktatásban és a távoktatásban szükséges digitális készségek és kompetenciák megszerzésében. Az EU digitális oktatási cselekvési tervében megfogalmazott javaslatokkal összhangban a terv támogatja az alapfokú oktatásban és a szakképzésben használható digitális tananyagok fejlesztését, továbbá a felsőoktatásban részt vevő diákok digitális készségeinek javítását. Összességében a tervben előirányzott intézkedések várhatóan hozzájárulnak majd az oktatásban részt vevők digitális készségeinek fejlesztéséhez és az oktatási rendszer minőségének javításához.

A terv a közszolgáltatások digitalizációjára irányuló intézkedéseket is tartalmaz, különösen az egészségügyi ágazat tekintetében. Az egészségüggyel kapcsolatos komponens számos olyan intézkedést tartalmaz, amelyek célja az ágazat reformja és digitalizációja. Az egészségügyi ellátás digitalizációjához kapcsolódó intézkedések olyan kezdeményezések széles körét ölelik fel, mint egy központi távdiagnosztikai központ létrehozása, mesterséges intelligencián alapuló rendszer bevezetése a mentőszolgálat számára, valamint mobiltelefonos egészségügyi alkalmazások kifejlesztése. Egy másik intézkedés az idősek számára biztosított egészségügyi távfelügyeleti rendszer létrehozásához kapcsolódik. 2030-ra a magyar lakosság közel egynegyedének életkora meghaladja a 65 évet, a 80 év feletiek aránya pedig közel 7 % lesz, aminek következtében nő a szociális ellátórendszerre, különösen az idősothonokra nehezedő nyomás. A Covid19-járvány időszakában egyértelművé vált, hogy sürgető szükség van az időseknek nyújtott segítség bővítésére. Az informatikai eszközök lehetőséget kínálnak arra, hogy a felügyeleti és gondozási feladatok jelentős részét távolról végezzék el. A tervben szereplő intézkedés célja az, hogy 2025 végére 1,5 millió időszerű vegyen részt a programban. Összességében a digitális egészségügybe való beruházások várhatóan az egészségügyi ágazat színvonalának és hatékonyságának javulását eredményezik majd.

A sikeres digitalizáció a vasúthálózat korszerűsítéséhez is elengedhetetlen. A tervben foglalt vasúti infrastrukturális beruházások között szerepel egy központi forgalomirányítási rendszer kiépítése a TEN-T vasútvonalakon és a fővárosi agglomerációban korszerűsített elővárosi vonalakon, valamint az egységes országos tarifa-, jegyértékesítési és utastájékoztatói rendszer bevezetése. Ez várhatóan elősegíti a TEN-T hálózati szakaszokon végrehajtott vasúti fejlesztések interoperabilitásának biztosítását, javítja a biztonságot, és lehetővé teszi a vasúti forgalom

hatékonyabb nyomon követését és ellenőrzését. A vasúthálózat digitalizációja a várakozások szerint javítani fogja az állomásokon és megállóhelyeken az utasok számára nyújtott szolgáltatásokat is.

Az energiaágazat digitális transzformációja számos intézkedésnek – például az intelligens átviteli és elosztóhálózatok fejlesztésére irányuló beruházásoknak és az okosmérők bevezetésének – **is központi eleme.** Innovatív műszaki megoldásokon alapuló intelligens hálózatfejlesztésre van szükség ahhoz, hogy az energiahálózat képes legyen az időjárásfüggő megújuló energiaforrásokból származó további kapacitásokat integrálni a villamosenergia-rendszerbe. A digitális technológiák alkalmazásával végzett adatelemzés javítani fogja a villamos energia kínálatának és keresletének előrejelzését és elősegíti az energiatermelés szabályozásának javulását. Ezáltal létrejönnek a szükséges feltételek ahhoz, hogy az időjárásfüggő megújulóenergia-termelés jobban integrálható legyen a villamosenergia-rendszerbe. Az okosmérők várhatóan a fogyasztói profilok meghatározásának és a villamosenergia-igény optimalizálásának eszközeként szolgálnak majd. Adatgyűjtési és kommunikációs funkcióik lehetővé teszik majd, hogy az ilyen mérőket más alkalmazási területen is hasznosítsák. A tervek szerint az átvitelirendszer-üzemeltetők megfelelő informatikai infrastruktúrát alakítanak ki ahhoz, hogy képesek legyenek a telepített intelligens mérőórákból összegyűjtött adatok felhasználására. A rugalmas tarifák alkalmazását lehetővé tevő okosmérők hosszú távon a keresletoldali válaszlépések lehetőségeinek alapját adhatják, ami hosszú távon elősegíti a villamosenergia-rendszer rugalmasságának kiépítését.

A terv előírja a vízkészlet-gazdálkodás digitális transzformációját is, oly módon, hogy valós idejű mennyiségi adatok alapján kapott méréseket biztosít a végfelhasználók számára, ami erőforrás-hatékonyabb rendszerhez vezet.

A terv tartalmaz a kormányzati IKT-megoldások és -szolgáltatások fejlesztését célzó intézkedéseket is, és ezáltal lehetőséget kínál a közigazgatás korszerűsítésére és javítására. Egy új eszközkészlet szoftver bevezetése legalább 3 000 közintézmény informatikaeszközkezelési folyamatait fogja integrálni. A nyilvános adatokhoz való hozzáférést is informatikai megoldások könnyítik majd meg, és az automatizált döntéshozatali rendszer fejlesztésének köszönhetően várhatóan bizonyos adminisztratív folyamatok is egyszerűbbé válnak, ami előnyeit a polgárok javát is élvezhetik. Az ügyészség együttműködési rendszerének korszerűsítése nem csupán informatikai fejlesztés, hanem a belső együttműködés előmozdítására irányuló ambiciózusabb kezdeményezés része is. A terv az adómegfeleléssel kapcsolatos eljárások digitális transzformációjára vonatkozó intézkedéseket is tartalmaz, amelyek révén az adóbevallás elkészítése könnyebbé, egyszerűbbé és gyorsabbá válik a vállalatok számára.

Figyelembe véve az összes előirányzott intézkedés értékelését, a helyreállítási és rezilienciaépítési terv várhatóan nagymértékben jelentős hozzájárulást nyújt a digitális átálláshoz vagy az abból eredő kihívások kezeléséhez, és biztosítja, hogy a terv teljes allokációjának legalább 20 %-a hozzájáruljon a digitális átalakulással kapcsolatos cél eléréséhez. Mindez „A” minősítést indokolna az RRF-rendelet V. mellékletének 2.6. pontjában foglalt értékelési kritérium tekintetében.

4.7. A terv tartós hatása

A helyreállítási és rezilienciaépítési terv számos különböző, az európai szemeszter keretében azonosított kihívások kezelését célzó intézkedést tartalmaz. Az intézkedések várhatóan hozzájárulnak majd a zöld és digitális átálláshoz, és erősítik Magyarországon a növekedési potenciált, a munkahelyteremtést, valamint a gazdaság és a társadalom rezilienciáját és kohézióját. A javasolt kezdeményezések és beruházások várhatóan tartós és pozitív hatást gyakorolnak Magyarország gazdaságára és társadalmára. A tartós hatás valószínűsíthetően mindenekelőtt olyan szakpolitikai területekről ered majd, amelyeken – a 4.3. szakaszban ismertetetteknek megfelelően – széles körű reformokra kerül sor.

Strukturális változások a közigazgatásban és az intézményekben

A terv célja, hogy az egészségügyi ágazatban és a közigazgatásban strukturális változások valósuljanak meg, és javuljon a hatékonyság. Az egészségügyi ágazatra vonatkozó mélyreható reformterv célja többek között az, hogy felszámolja az informális hálapénzfizetéseket, amelyek gátolták az alacsony jövedelmű népesség minőségi ellátáshoz való hozzáférését, és hozzájárulnak a betegutakkal kapcsolatos hatékonysági problémák kialakulásához. A hálapénz jelenségének sikeres felszámolása a várakozások szerint hozzájárulhat a hétköznapi korrupció visszaszorításához is. A hálapénzfizetés torzító hatásának megszűnésével átláthatóbb és hatékonyabb módon tervezhető majd a betegellátás. Az egészségügyi reformokat az egészségügyre irányuló beruházások támogatják. A reformok és beruházások említett ötvözése várhatóan lehetővé teszi a hatékonyság fokozását azáltal, hogy a megelőzésre és az alapellátásra helyezi a hangsúlyt, és észszerűsíti a kórházi hálózat struktúráját. Sikeres végrehajtásuk esetén ezek az intézkedések így várhatóan javítják az állami egészségügyi ágazat pénzügyi fenntarthatóságát, és ezzel párhuzamosan jobb egészségügyi eredmények elérését teszik lehetővé. A várakozások szerint az oktatási eredmények is javulni fognak, és az oktatás területén végrehajtott különböző reformoknak és beruházásoknak – így például a tanári szakma vonzerejének növelésére, a tanárok képzésére, a tanulók laptopokkal való ellátására, a kisebb általános iskolák felső tagozatainak nagyobb iskolákba való integrálására irányuló intézkedéseknek – köszönhetően remélhetőleg mérséklődik majd a tanulók társadalmi-gazdasági háttérének az oktatási eredményeikre kifejtett hatása. Továbbá várhatóan javulni fog a közigazgatás minősége bizonyos közigazgatási szolgáltatások digitálizálásának, valamint azon javasolt intézkedések tényleges végrehajtásának köszönhetően, amelyek a korrupció elleni küzdelemre, a közbeszerzési verseny fokozására, az igazságszolgáltatás függetlenségének megerősítésére, valamint a hatékonyságnövelés lehetőségeinek azonosítását célzó kiadási felülvizsgálatokra irányulnak. A szociális partnerek döntéshozatalba való tényleges és szisztematikusabb bevonása várhatóan szintén hozzájárul majd a szakpolitikai hibák kiküszöböléséhez és a jogszabályi módosítások társadalmi elfogadottságának növeléséhez.

Strukturális változások a szakpolitikákban

A terv előirányoz olyan intézkedéseket, amelyek révén nagyobb figyelem irányul a hosszú távú fenntarthatóságra, a digitalizációra és az inkluzivitásra. Ami a fenntarthatóságot illeti, a tervben foglalt intézkedések a szabályozási korlátok eltávolítása révén lendületet kívánnak adni a

megújuló villamosenergia-termelésnek, javítani szándékozzák a vízkészletek monitoringját, valamint a mezőgazdasági ágazatban a vízvédelemmel kapcsolatos szemléletformálást célozzák. Egy másik terv célja a nyugdíjrendszer közép- és hosszú távú költségvetési fenntarthatóságának és megfelelőségének javítása. A terv számos kezdeményezést tartalmaz a közszolgáltatások – többek között az egészségügyi ellátás – digitalizációjára, továbbá az oktatás minden szintjén a digitális készségek bővítésére. A társadalmi befogadást várhatóan elősegíti az iskolai szegregációi visszaszorítását célzó új szabályozás hatékony végrehajtása, a leghátrányosabb helyzetű településeket célzó fejlesztési program kapacitásbővítése, valamint a reformterv teljesítését követően a hatékonyabb és méltányosabb egészségügyi szolgáltatásnyújtás.

Tartós hatás

Az intézmények és szakpolitikák vázolt strukturális átalakításának célja a Magyarország előtt álló kihívások mögöttes okainak kezelése, és így várhatóan tartós hatással jár. A tervben Magyarország tízéves időhorizontra vetítve ismertette a terv hosszú távú gazdasági hatására vonatkozó becsléseket. Noha ezen előrejelzések a terv tartós pozitív hatását valószínűsítik, ezt azonban alaposabb indokolással is alá lehetett volna támasztani. Magyarország rendelkezésre bocsátotta a fő végrehajtási kockázatok és kihívások minőségi értékelését is, Magyarország 2021-ben nyilvános konzultációt folytatott a terv tervezetéről. A tervvel kapcsolatos felelősségvállalás biztosítása érdekében a végrehajtási szakaszban elengedhetetlen lesz az érdekelt felekkel – köztük a szociális partnerekkel – folytatott további konzultáció és folyamatos együttműködés.

Figyelembe véve a Magyarország által a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben előirányzott valamennyi reformot és beruházást, azok végrehajtása várhatóan mérsékelt strukturális változást és tartós hatást eredményez a közigazgatásban vagy az érintett intézményekben és/vagy a releváns szakpolitikákban. Mindez „A” minősítést indokolna az RRF-rendelet V. mellékletének 2.7. pontjában foglalt értékelési kritérium tekintetében.

4.8. Mérföldkövek, célok, monitoring és végrehajtás

A terv végrehajtásával, az eredmények monitoringjával és a jelentéstétellel megbízott szervezeti rendszer megfelelősége

Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének központi koordináló szerve (nemzeti hatóság) egyértelműen kijelölte a felelősségi köröket. A feladatok elosztása egyértelmű, és a szerepek megfelelően elkülönülnek egymástól. Az ismertetett intézkedések várhatóan megfelelő keretet biztosítanak a terv végrehajtásához, az eredmények monitoringjához és a jelentéstételhez. A terv a nemzeti hatóságot (a Miniszterelnökségen belül az uniós támogatások, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtásáért felelős helyettes államtitkárságot) határozta meg központi koordináló szervként a magyar helyreállítási és rezilienciaépítési terv és annak végrehajtása tekintetében. A nemzeti hatóság felelős a terv végrehajtásának teljes koordinációjáért, továbbá a mérföldkövek és célok teljesítése felé tett előrehaladás nyomon követéséért. Emellett koordinálja a mérföldkövekre és célokra, a kapcsolódó mutatókra vonatkozó jelentéstételt is, valamint például a végső kedvezményezettekkel kapcsolatos

adatszolgáltatást. Feladatai közé tartozik többek között az uniós és a nemzeti jognak való megfelelés biztosítása, a helyreállítási és rezilienciaépítési terv stratégiai és operatív célkitűzései teljes körű és időben történő teljesítésének a mérföldkövek és célok révén történő nyomon követése, valamint annak biztosítása, hogy a végső kedvezményezettek a finanszírozás felhasználására vonatkozó feltételeknek megfelelően valósítsák meg projektjeiket. A nemzeti hatóság felelős a helyreállítási és rezilienciaépítési terv szerinti kifizetési kérelmek előkészítéséért és benyújtásáért. Emellett feladatai közé tartozik az illetékes állami szervektől bekért és azoknak bejelentett információk alapján a kísérő vezetői nyilatkozatok aláírása is. A hatóság fogja elkészíteni a Bizottságnak benyújtandó jelentéseket. A nemzeti hatóság felelős továbbá a következőkért: hatékony belső irányítási és kontrollrendszer létrehozása, amely a szabálytalanságok megelőzését és feltárását, valamint a megfelelő korrekciós intézkedések meghozatalát szolgálja, a terv nyomán elért eredmények értékelésének biztosítása, a csalás és a korrupció elleni küzdelemmel kapcsolatos eredményes és arányos intézkedések végrehajtása az azonosított kockázatok figyelembevételével, valamint a kettős finanszírozás elkerülésének biztosítása, módszertani támogatás és iránymutatás nyújtása a végrehajtó szervek számára és munkájuk felügyelete, sablonok és egységes feltételek kidolgozása az intézkedések és a végső kedvezményezettekkel kötött támogatási megállapodások végrehajtásához, a monitoringrendszer működtetése, a különböző intézkedések végrehajtása terén elért eredmények nyomon követése, a monitoringrendszerben felhasznált adatok megbízhatóságának, hitelességének és pontosságának biztosítása, továbbá az irányítás (dokumentumalapú és helyszíni) ellenőrzésének végrehajtása.

A tervben előirányzott nyomonkövetési és jelentéstételi mechanizmusok megfelelőnek tűnnek. A különböző szervek közötti fő koordinációs és jelentéstételi mechanizmusokat általánosságban határozták meg, és azok nagymértékben a monitoring információs rendszerben rendelkezésre álló funkciókra és adatokra támaszkodnak. Ez a rendszer a Magyarország által a kohéziós politika keretében nyújtott finanszírozás végrehajtásának nyomon követésére használt, jól bevált informatikai rendszeren alapul, és a terv követelményeinek megfelelően fogják kiigazítani. A rendszer működése és üzemeltetése, valamint az informatikai rendszerbe bevitt adatok megbízhatóságát, hitelességét és pontosságát biztosító eljárások kulcsfontosságúak lesznek a mérföldkövek és célok kielégítő teljesítéséhez. Emellett a terv egyik – még az első kifizetési kérelem benyújtása előtt elérendő – mérföldkövéhez tartozik annak megerősítése, hogy a kiigazított monitoringrendszer megbízható és működőképes. Továbbá létrejön egy monitoringbizottság, amely releváns érdekelt felekből és szociális partnerekből áll és feladata a terv hatékony végrehajtásának folyamatos nyomon követése.

A mérföldkövek és célok kielégítő teljesítésével kapcsolatos eredményeket egy jól működő monitoring információs rendszerben, rendszeresen frissített adatok segítségével fogják nyomon követni. Magyarország egyedi kontrollintézkedések bevezetését tervezi az intézkedések terén elért haladás szoros nyomon követése és annak biztosítása érdekében, hogy végrehajtásuk továbbra is jó úton haladjon, és kellő időben fel lehessen ismerni a késedelmek kockázatát. A monitoring információs rendszerben tárolt adatok megbízhatóságát és hitelességét megfelelő intézkedések és többlépcsős kontrollmechanizmusok biztosítják (többek között a monitoringrendszer részét képező konzisztencia-ellenőrzések, a hivatalos adatbázisokkal kialakított interfészek, az adatminőségre vonatkozó előzetes és utólagos ellenőrzések és irányítási

ellenőrzések). A Magyarország által ismertetett ellenőrzési mechanizmusok, adatgyűjtés és kapcsolódó felelősségi körök kellően megbízhatónak tűnnek ahhoz, hogy a mérföldkövek és célok elérését követően megfelelően alátámasszák a kifizetési kérelmeket.

Mérföldkövek és célok

A terv a végrehajtási időszakra elosztott 167 mérföldkövet és 103 célt tartalmaz. A terv kilenc komponenséhez 54 reform és 31 beruházás tartozik, ezeket a végrehajtási időszak során elérendő és megvalósítandó összesen 270 mérföldkő és cél támasztja alá. A mérföldkövek és célok jelentős része a terv végrehajtási időszakának elejére és végére összpontosul. Ez jelent némi kockázatot, amelyre a magyar hatóságoknak figyelmet kell fordítaniuk.

A terv mérföldkövei és céljai megfelelő rendszert alkotnak a terv végrehajtásának nyomon követéséhez. A monitoringmutatók általánosságban kellően egyértelműek és átfogóak ahhoz, hogy a megvalósítás nyomon követhető és ellenőrizhető legyen. A választott mérföldkövek és célok az intézkedések kulcsfontosságú lépéseit, valamint a végrehajtásukhoz közvetlenül kapcsolódó konkrét eredményeket tükrözik, és azokat a magyar hatóságok ellenőrzik. A mérföldkövek és célok relevánsnak tekinthetők a terv végrehajtása szempontjából, megfelelően tükrözik a terv általános ambíciósintjét, és reálisnak tűnnek. Megállapítható, hogy jól megtervezettek, releváns, elfogadható és megbízható mutatókkal rendelkeznek, amelyek biztosítják a végrehajtás alatti megfelelő nyomon követést.

Általános szervezeti intézkedések

A terv bemutatja az abban foglalt intézkedések végrehajtásának igazgatási struktúráját. Egyértelműen meghatározza az egyes reformok és beruházások végrehajtásáért felelős intézményi szereplőket. Kijelölték a megfelelő szakminisztériumokat az egyes komponensek végrehajtásának szoros nyomon követésére és koordinálására. Ha egy komponensen belül több szakminisztérium felelős az intézkedések végrehajtásáért, a teljes komponens átfogó koordinációja és végrehajtása egyetlen szakminisztérium hatáskörébe tartozik majd. Egyes intézkedések esetében szakértői támogatás is kérhető a technikai támogatási eszköz keretében.

A nemzeti hatóság várhatóan végrehajtó szervezet is bevon bizonyos intézkedések végrehajtásába, például a nyílt pályázati felhívások útján végrehajtott beruházási intézkedések esetében, vagy olyan esetekben, amikor különleges szakértelemre van szükség. A végrehajtó szervezet alkalmasságuk, releváns szakértelmük és igazgatási kapacitásuk alapján választják ki. Amennyiben végrehajtó szervek bevonására kerül sor, azok szerepét és felelősségi körét egyértelműen, írásban meg kell határozni, és munkájukat a nemzeti hatóság fogja koordinálni és felügyelni.

A terv koordinálásában, végrehajtásában, nyomon követésében, kontrolljában és ellenőrzésében részt vevő különböző szervek részletes feladatait és felelősségi körét kormányrendelet határozza meg. Legkésőbb az első kifizetési kérelemnek a Bizottsághoz történő benyújtása előtt teljes mértékben üzemkésznek és működőképesnek kell lenniük a monitoringrendszer szükséges funkcióinak, többek között azoknak az elemeknek, amelyek a terv

végrehajtásához szükséges adatok gyűjtését, tárolását, rendelkezésre bocsátását, valamint megbízhatóságát, hitelességét és pontosságát biztosítják.

A Magyarország által a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben javasolt intézkedések – ideértve a tervezett ütemtervet, mérőföldköveket és célokat, valamint a kapcsolódó mutatókat – várhatóan megfelelőek lesznek a helyreállítási és rezilienciaépítési terv eredményes nyomon követésének és végrehajtásának biztosításához. Mindez „A” minősítést indokolna az RRF-rendelet V. mellékletének 2.8. pontjában foglalt értékelési kritérium tekintetében.

4.9. Költségszámítás

Összességében a Magyarország által a költségszámításra vonatkozóan benyújtott információk és igazoló dokumentumok jó alapot szolgáltatnak a költségbecslések észszerűségének és valóságosságának értékeléséhez. Magyarország egyedi költségbecsléseket nyújtott be a tervben foglalt minden olyan beruházásra és reformra vonatkozóan, amelyhez az eszköz keretében nyújtandó finanszírozást kér. Magyarország a költségekre vonatkozó részletes információkat az egységes mintadokumentum táblázatainak használatával nyújtotta be. Ezt a módszertan részletesebb leírását, a becsült adatok kiszámításának módját tartalmazó külön dokumentumokkal, valamint az egyes költségtételekre vonatkozó bizonyítékokat alátámasztó dokumentumokkal egészítette ki.

A költségbecslések különböző módszertanok ötvözésével készültek. Az intézkedések többségével kapcsolatban a becslések alulról építkező megközelítést követnek: a hatóságok ismertették a beruházást alkotó egységeket és azok egységköltségeit, amelyek becslései piaci árakon vagy korábbi beruházások hasonló egységköltségein, illetve indikatív ajánlatokon alapulnak. Más intézkedések esetében felülről építkező megközelítést alkalmaztak: a projekt összköltségét múltbeli hasonló, gyakran a kohéziós politikai alapokból finanszírozott projektek alapján becsülték meg, és a szükséges mértékben kiigazították. A korábbi adatokon alapuló költségbecsléseket a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozandó projekttel való összehasonlíthatóság biztosítása érdekében kiigazították. Sok esetben a kiigazítás a múltbeli beruházások óta bekövetkezett ár- és költségnövekedés alapján történő indexálást, és a terv időhorizontján várható árváltozások figyelembevételét jelenti. A keresletvezérelt rendszerek esetében, ahol a végső kedvezményezetteknek kérelmet kell benyújtaniuk a tervezett projektekkel kapcsolatban, az előzetes költségbecslések pontosabbak, mint azon intézkedések esetében, amelyeknél a projektek típusát és jellegét már kezdetben egyértelműen meghatározták. Az ilyen típusú intézkedésekhez Magyarország célértéket határozott meg a kedvezményezettek számára és a felhasználandó összegre vonatkozóan. Az intézkedések költségszámítása során a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében igényelt összeg nem tartalmazza a végső kedvezményezettek által biztosítandó saját finanszírozást.

Észszerű költségek

Magyarország összességében elegendő információt és bizonyítékot szolgáltatott ahhoz, hogy meg lehessen állapítani a terv becsült költségeinek észszerűségét. Az egyedi költségbecslések,

valamint a csatolt mellékletek és dokumentumok értékelése alapján a finanszírozásra javasolt összegek az intézkedések többsége esetében megfelelőnek bizonyultak, ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy a költségbecslések előzetes értékelésének vannak korlátai. A tervben szereplő intézkedések többsége esetében Magyarország a költségbecslések tekintetében egyértelmű és elegendő információt, bizonyítékot, költségvetési vonzatot és számítást ismertetett. Egyes esetekben a benyújtott információk kevésbé voltak egyértelműek, különösen azoknál az intézkedéseknél, amelyeknél a projekteket még nem határozták meg teljesen, és azok a végső kedvezményezettek tervezett projektekre vonatkozó pályázataitól függenek majd. Mindazonáltal nincs olyan bizonyíték, amely kétségeket ébresztene a benyújtott költségbecslésekkel kapcsolatban.

A tervben foglalt reformok és beruházások megfelelnek az RRF-rendeletben meghatározott támogathatósági kritériumoknak. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében támogatandó valamennyi költség 2020. február 1. után végrehajtott vagy végrehajtandó reformhoz és beruházáshoz kapcsolódik, és az elfogadott mérföldköveket és célokat úgy határozták meg, hogy 2026. augusztus 31. után nem kerül benyújtásra Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó finanszírozás iránti kérelem. Az áfa nem képezi a költségbecslések részét. A terv rendszeres költségeket is tartalmaz, például személyzeti költségeket és karbantartási költségeket, amelyek kellően indokoltnak és elfogadhatónak tekinthetők. A terv tartalmaz arra vonatkozó indokolást, hogy ezek a költségek elengedhetetlenek a hozzájuk kapcsolódó reformok és beruházások sikeréhez, és nem jelentenek jelentős terhet a nemzeti költségvetés számára. E költségek jelentős része ideiglenes, a nem ideiglenes költségek pedig ellensúlyozhatók a finanszírozott intézkedések sikeres végrehajtása esetén megvalósuló költségvetési megtakarításokkal. Magyarország nem nyújtotta be a költségbecslések független validálását. Mivel azonban az RRF-rendelet nem tartalmaz erre vonatkozó előírást, ez nem befolyásolja a költségbecslések észszerűségének értékelését.

Ennek ismeretében megállapítható, hogy a költségbecslések közepes mértékben észszerűek.

Valószerű költségek

Magyarország összességében elegendő információt és bizonyítékot szolgáltatott a terv becsült költségei észszerűségének megállapításához. A tervben szereplő intézkedések többsége esetében Magyarország ismertette a referenciaköltségeket, beleértve a költségtényezőkre vonatkozó múltbeli vagy összehasonlítható adatokat, a Magyarországon vagy más tagállamokban végrehajtott korábbi beruházások eredményeit, illetve korábbi pályázatok vagy indikatív ajánlatok kimenetelét. Egyes innovatív programokhoz kapcsolódóan költségbecsléseket tartalmazó tanulmányokat vagy jelentéseket nyújtottak be. A projektek összehasonlíthatósága érdekében gyakran korrekciós tényezőt állapítottak meg. Néhány esetben az értékelés alapján megállapításra került, hogy a feltüntetett árak nemzetközi összehasonlításban viszonylag magasak. Azonban a jelenlegi inflációs helyzetben ezek a magas árak az emelkedő előállítási költségek vagy az ellátási hiány hatását is tükrözhetik. Ezenkívül a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozandó projektek korábbi projektekkel történő pontos összehasonlíthatósága nem minden esetben garantálható. Ez a helyzet mindenképp a szakképző iskolák és az egészségügyi ágazat összetett infrastrukturális fejlesztése esetében. E projektekhez Magyarország összesített

költségbecslést nyújtott be, amelyben nem lehet teljes mértékben figyelembe venni a javasolt és a korábbi beruházások tartalma közötti különbségeket.

A költségbecslések valószerűségét befolyásolja a forint közelmúltbeli volatilitása, amelynek következtében nehéz megállapítani az importált beruházási javak becsült költségét. 2022 eleje óta a forint az euróhoz képest mintegy 11 %-kal leértékelődött, és árfolyama a makrogazdasági és geopolitikai fejleményektől függően jelentősen ingadozik. Annak érdekében, hogy olyan árfolyam-feltételezéseket tudjon alkalmazni, amelyeket nem befolyásolnak rövid távú ingadozások, Magyarország a költségbecslések véglegesítése előtti hat hónap alapján számított átlagárfolyamot (394,83 HUF/EUR) alkalmazott, amely azonban valamivel alacsonyabb, mint a jelen szolgálati munkadokumentum véglegesítésekor aktuális értékek.

Az előzetes költségbecslések korlátait figyelembe véve, a benyújtott bizonyítékok és a finanszírozásra javasolt összegek megfelelőnek tekinthetők, a költségbecslések valószerűsége pedig közepes mértékűnek tekinthető.

A kettős uniós finanszírozás elkerülése

Magyarország összességében elegendő információt és bizonyítékot szolgáltatott arra vonatkozóan, hogy az eszköz keretében támogatandó beruházások és reformok becsült költségeit nem finanszírozzák más uniós alapokból, és nem is tervezik más uniós alapokból finanszírozni. Összességében a terv ismerteti az egyéb uniós finanszírozási eszközökkel fennálló szinergiákat és a más uniós finanszírozási forrásoktól való elhatárolást. Számos intézkedés esetében projektszinten kell majd a végrehajtás során gondosan nyomon követni a szinergiákat, különös tekintettel a kohéziós politikai alapokra. Magyarország a monitoring célját szolgáló közös informatikai rendszert hozott létre, amely lehetővé tenné a szűrést és annak kizárását, hogy valamely kiadás esetében ugyanazon végső kedvezményezett / kedvezményezett kétszer részesüljön finanszírozásban. Emellett a kettős finanszírozás elkerülésének biztosítása céljából előirányzott intézkedések (lásd a 4.10. szakaszt) elegendőnek tűnnek a projektszintű kettős finanszírozás megelőzéséhez. A hatóságoknak azonban továbbra is fokozott figyelmet kell erre fordítaniuk és hatékonyan kell használniuk az ismertetett eszközöket.

A költségek arányossága és költséghatékonyság

A terv becsült összköltsége arányban áll a tervezett intézkedések által a gazdaságra és a társadalomra gyakorolt várható hatással. A terv várhatóan hozzájárul majd az országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások jelentős részének kezeléséhez. Emellett a terv számos olyan intézkedést tartalmaz, amelyek célja a gazdasági növekedés és a gazdasági kohézió inkluzív módon történő előmozdítása. Foglalkozik a magyar gazdaság hiányosságaival, élénkíti a növekedési potenciált, ösztönzi a munkahelyteremtést és enyhíti a válság kedvezőtlen hatásait. Ez mindenekelőtt azokban az intézkedésekben mutatkozik meg, amelyek a rendelkezésre álló gyermekgondozási szolgáltatások bővítése, az oktatási és az egészségügyi eredmények javítása, valamint az oktatásba és a kutatás-fejlesztésbe történő beruházások révén növelhetik a tényleges munkaerő-kínálatot. A terv olyan intézkedéseket is tartalmaz, amelyek célja a társadalmi kohézió és a szociális védelmi rendszerek megerősítése, ideértve a leghátrányosabb helyzetű településekre vonatkozó integrált fejlesztési programot is.

A helyreállítási és rezilienciaépítési terv becsült összköltségére vonatkozóan Magyarország által nyújtott indokolás közepes mértékben észszerű és valószerű, közepes mértékben felel meg a költséghatékonyság elvének és arányos a gazdaságra és a társadalomra gyakorolt várható hatással. Magyarország elegendő információt és bizonyítékot szolgáltatott arra vonatkozóan, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt reformoknak és beruházásoknak az eszközökből finanszírozandó becsült összköltségére nem nyújt fedezetet meglévő vagy tervezett uniós finanszírozás. Mindez „B” minősítést indokolna az RRF-rendelet V. mellékletének 2.9. pontjában foglalt értékelési kritérium tekintetében.

4.10.   Kontrollok és ellenőrzés

Egy megbízható nemzeti belső kontrollrendszernek (a csalás, a korrupció, a kettős finanszírozás és az összeférhetetlenség megelőzése, felderítése és korrekciója révén) biztosítania kell az Unió pénzügyi érdekeinek védelmét, valamint a mérföldkövek és célok alapjául szolgáló adatok pontosságát.

A belső kontrollrendszer megbízhatósága, valamint a szerepek és felelősségi körök megoszlása

Magyarország belső kontrollrendszereinek felépítése egyértelműen meghatározott és az érintett szervek szerepének ismertetése is egyértelmű. Központi koordinátorként a nemzeti hatóságot jelölték ki.

A terv egyértelműen meghatározza, hogy a súlyos szabálytalanságok megelőzése, feltárása és korrekciója a nemzeti hatóság feladatkörébe tartozik. A terv azt is részletezi, hogy mely minisztériumok felelősek a nemzeti hatóság támogatásáért és a terv egyes komponensei végrehajtásának nyomon követéséért. A nemzeti hatóság (a Miniszterelnökségen belül az uniós támogatások, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtásáért felelős helyettes államtitkárság) az alkalmazandó joggal összhangban a mérföldkövek és célok elérésére vonatkozó – dokumentumalapú vizsgálatok vagy helyszíni ellenőrzések útján végrehajtott – irányítási ellenőrzéseket fog végezni. Végrehajtó szervek vagy továbbadott támogatást kihelyező szervek részvétele esetén a (dokumentumalapú vagy helyszíni) irányítási ellenőrzéseket – hatáskör-átruházási megállapodás alapján – ezek a szervek is elvégezhetik. A nemzeti hatóság felügyeli a végrehajtó szerveket és a továbbadott támogatást kihelyező szerveket, és rendszeresen ellenőrzi azokat. A nemzeti hatóságon belül erre a célra kijelölt egység felel majd a szabálytalanságok kezeléséért, beleértve azok megfelelő nyomon követését is. Amennyiben szabálytalanság gyanúja merül fel, a nemzeti hatóságon belül az RRF Kifogás- és Szabálytalanságkezelési Osztály lesz az a szerv, amely dönt annak kezeléséről, és – amennyiben megállapítja, hogy szabálytalanság történt – a jogi következményekről. Ez az osztály foglalkozik majd a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz forrásainak felhasználásával kapcsolatban benyújtott valamennyi panasz vizsgálatával; feladatkörébe tartozik dokumentumalapú és helyszíni ellenőrzések elvégzése, valamint szükség esetén információt kérhet az RRF-intézkedéseket végrehajtó szervektől. Az osztály függetlenségének biztosítása érdekében jogszabály rögzíti, hogy a Helyreállítási és

Rezilienciaépítési Eszközből származó források felhasználásával összefüggésben a hatáskörébe tartozó szabálytalanságokra és panaszokra vonatkozó döntéseivel kapcsolatos feladatainak ellátása során nem utasítható.

Az Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság (EUTAF) a kinevezett ellenőrző hatóság, amelynek feladata a terv végrehajtásának ellenőrzése. Az EUTAF kiterjedt ellenőrzési tapasztalattal, valamint elegendő igazgatási kapacitással rendelkezik, továbbá rendszerellenőrzéseket és érdemi vizsgálatokat is végezni fog. Tekintettel az EUTAF fokozott felelősségére, Magyarország kötelezettséget vállalt arra, hogy megteszi a szükséges jogalkotási és költségvetési intézkedéseket annak biztosításához, hogy az EUTAF rendelkezzen a szükséges pénzügyi és humán erőforrásokkal, megőrizze függetlenségét, és el tudja látni feladatait. Az EUTAF a terv szerinti első kifizetési kérelem benyújtását megelőzően várhatóan hatékony ellenőrzési stratégiát dolgoz ki a nemzetközileg elfogadott ellenőrzési standardokkal összhangban. Ellenőrzései alapján összefoglalót készít a nemzeti hatóság számára a végrehajtott ellenőrzésekről, amelyet a Bizottságnak benyújtandó kifizetési kérelmekhez csatolnak. Az ellenőrzési stratégia végleges változatának elkészítése a terv egyik mérföldköve, amelyet az első kifizetési kérelem benyújtása előtt el kell érni, és amely az első kifizetés feltétele.

A terv végrehajtásában bármely szinten részt vevő személyeknek el kell kerülniük a (vélt) összeférhetetlenséget, amelyet egy újonnan létrehozott Belső Ellenőrzési és Integritási Igazgatóság (BEII) ellenőriz majd. Az érintett személyzetnek rendszeresen nyilatkoznia kell érdekeltégeiről, és jelentenie kell a tudomására jutó összeférhetetlenséget vagy annak kockázatát. Az első kifizetési kérelem benyújtása előtt létre kell hozni az új BEII-t az uniós támogatás végrehajtásáért felelős minisztériumon belül. A BEII feladata lesz az összeférhetetlenségi nyilatkozatok valóságának rendszeres ellenőrzése. A BEII a nemzeti hatóságtól függetlenül működik majd. Tevékenységét az újonnan létrehozott Integritás Hatóság és a terv végrehajtásának ellenőrzésével foglalkozó hatóság (EUTAF) felügyeli.

A kontrollrendszerek és más releváns intézkedések megfelelése

A terv hozzájárul az Unió pénzügyi érdekeinek védelméhez azáltal, hogy megerősíti a korrupcióellenes keretet, és biztosítja a feltárt szabálytalanságok megfelelő – többek között az igazságszolgáltatási rendszeren keresztül történő – nyomon követését és szankcionálását. A terv számos olyan intézkedést tartalmaz, amelyek a korrupcióellenes keret megerősítésére irányulnak, így többek között a független nem kormányzati szervezetek nagymértékű bevonásával működő Korrupcióellenes Munkacsoport létrehozásával, a korrupciós esetek kezelésével összefüggésben a nyomozó hatóságok és az ügyészség elszámoltathatóságának megerősítésével, valamint a közérdekű adatok átláthatóságának és hozzáférhetőségének javítása révén a független felügyelet szigorításával. Emellett a független Integritás Hatóság létrehozása várhatóan eredményesebbé teszi az uniós támogatások végrehajtásával – és különösen a közbeszerzésekkel – kapcsolatos csalás, összeférhetetlenség és korrupció, valamint egyéb jogsértések és szabálytalanságok megelőzését, felderítését és korrekcióját. Végezetül, az igazságszolgáltatási

rendszer megerősítése biztosítani fogja, hogy a feltárt szabálytalanságokat az igazságszolgáltatás hatékonyan kezelje, ezáltal biztosítva azok korrekcióját és az adófizetők érdekeinek védelmét.

A jelek szerint a végső kedvezményezettek adatainak gyűjtésére, tárolására és rendelkezésre bocsátására vonatkozó intézkedések és mechanizmusok megfelelőek. Az RRF-rendelet 22. cikke (2) bekezdésének d) pontja előírja a tagállamok számára, hogy ellenőrzés és kontroll céljából gyűjtsék a végső kedvezményezettek, a szerződő felek, az alvállalkozókra és a tényleges tulajdonosokra vonatkozó adatokat. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz magyarországi végrehajtásával kapcsolatos információgyűjtést a FAIR-EUPR monitoring- és információs rendszere fogja biztosítani, amelyet a kohéziós politikai alapok végrehajtásának nyomon követésére fejlesztettek ki. Magyarország elegendő biztosítékot nyújtott arra vonatkozóan, hogy megfelelő és rendszeres ellenőrzésekre kerül majd sor a monitoringrendszerben levő adatok minőségének, megbízhatóságának és hitelességének biztosítása érdekében. Az említett intézkedések közé tartoznak az informatikai rendszer által végzett automatikus konzisztencia- és logikai ellenőrzések, amelyek megakadályozzák, hogy ugyanazon igazoló dokumentumokat kétszer fel lehessen tölteni, továbbá az egyes fő jellemzők összhangjának, valamint a hivatalos közigazgatási adatbázisokkal való integráltságnak az ellenőrzése (amely biztosítja az egyszeri adatszolgáltatás elvének betartását és azt, hogy a rendszer csak hivatalos adatokat használ). A nyújtott információk különböző kontrolljai és a célzott ellenőrzések várhatóan megfelelő bizonyosságot biztosítanak.

Magyarországnak gyors és hatékony hozzáférést kell biztosítania az adatokhoz. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz magyarországi végrehajtásában, nyomon követésében, kontrolljában és ellenőrzésében részt vevő szervek ezzel kapcsolatos szerepét és kötelezettségeit a tervek szerint jogalkotási aktusban határozzák meg. Ezt a terv végrehajtásában, ellenőrzésében és kontrolljában részt vevő szervek szerepéről és feladatairól szóló kormányrendelet hatálybalépésére vonatkozó mérőföldkő, valamint az adattárrendszerrel kapcsolatos mérőföldkő irányozza elő; ezeket az első kifizetési kérelem benyújtása előtt el kell érni.

Magyarország kötelezettséget vállalt arra, hogy rendszeresen és hatékonyan használni fogja a Bizottság által biztosított ARACHNE adatbányászati és kockázatértékelési eszközt. Várhatóan hatályban lesznek olyan részletes szabályok, amelyek biztosítják, hogy kéthavonta adatok széles körét töltsék fel a rendszerbe, és különböző kontroll- és ellenőrző hatóságok rendszeresen használják az Arachne eszköz által generált kockázati pontszámítást és figyelembe vegyék azt kontrolljaik és ellenőrzéseik során. Azt is biztosítani kell, hogy a különböző végrehajtó és ellenőrző szervek szisztematikusan nyomon kövessék majd az Arachne eszköz által jelzett kockázatokat, és ennek során olyan kötelező erejű eljárási iránymutatást kövessenek, amely ismerteti, hogy e szerveknek milyen intézkedéseket kell tenniük abban az esetben, ha az Arachne eszköz kockázatokat jelez. Az Arachne eszköz használatára vonatkozó gyakorlati intézkedések megfelelőségét az ellenőrző szerv külön ellenőrzi majd.

Ennek megfelelően az ellenőrzésre és kontrollra vonatkozó – többek között az első kifizetési kérelem benyújtása előtt elérendő – célzott mérőföldköveket határoztak meg annak biztosítása érdekében, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközre Magyarországon alkalmazott belső

kontrollrendszer eredményesen megelőzze, feltárja és korigálja a csalást, a korrupciót, az összeférhetetlenséget, a kettős finanszírozást és az egyéb szabálytalanságokat. E mérföldkövek kielégítő teljesítése kellő bizonyosságot nyújt arra, hogy Magyarország eleget tesz az Unió pénzügyi érdekeinek védelmére vonatkozó jogi kötelezettségének. Figyelembe véve az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerről szóló (EU, Euratom) 2020/2092 rendelet (a feltételrendszerről szóló rendelet) 6. cikke szerinti eljárásban Magyarország esetében feltárt rendszerszintű szabálytalanságokat, hiányosságokat és gyengeségeket, jelentős számú mérföldkövet határoztak meg, amelyeket a terv szerinti első kifizetési kérelem benyújtása előtt el kell érni.

Összességében Magyarországnak a csalás, a korrupció és az összeférhetlenség megelőzésére, valamint az alkalmazandó jognak való megfelelés biztosítására irányuló eljárásai átfogónak tűnnek, feltéve, hogy az ellenőrzésre és a kontrollra vonatkozó valamennyi célzott mérföldkő kielégítően teljesül. Az intézményi keret különböző kontroll- és ellenőrzési szintjeinek várható megfelelése, az uniós támogatás magyarországi végrehajtására és felhasználásának ellenőrzésére vonatkozó követelmények jelentős szigorítására irányuló, várható jogszabályi és gyakorlati rendelkezések, valamint a Magyarország által vállalt kiegészítő intézkedések alapján megállapítható, hogy az intézkedésekről észszerűen feltételezhető, hogy a terv végrehajtása során hatékonyan megelőzik, feltárják és korigálják a csalást, a korrupciót, az összeférhetetlenséget és az egyéb szabálytalanságokat.

A kettős uniós finanszírozás elkerülését célzó intézkedések megfelelése

A terv egyértelműen ismerteti a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból és programokból származó kettős finanszírozás feltárását és elkerülését célzó intézkedéseket. A kettős finanszírozás elkerülése – amelyet egy közös informatikai rendszer segítségével szoroson nyomon követnek majd – a nemzeti hatóság felelősségi körébe tartozik. Magyarország részletesen meghatározza a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és a kohéziós politikai programokból származó finanszírozási források közötti fő határvonalakat.

Emellett a különböző finanszírozási ágak között koordináció is zajlik. Konkrétan, a nemzeti hatóság fogja koordinálni a kohéziós politikával kapcsolatos kiadások és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel kapcsolatos kiadások tervezését és végrehajtását. Ennek keretében mindkét finanszírozási ág tekintetében rendszeresen sor kerül majd irányítási és szakértői szintű konzultációra. A tervek szerint további koordinációt biztosít majd a Fejlesztéspolitikai Koordinációs Bizottság, amely az uniós forrásokból társfinanszírozott fejlesztési programokat koordináló kormányzati előkészítő és döntéshozó szerv.

Végül, Magyarország a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel kapcsolatos kiadásait ugyanazon informatikai rendszeren (FAIR/EUPR) keresztül fogja nyomon követni, mint amelyet a kohéziós politikai kiadások összefüggésében használ. Ez lehetővé teszi, hogy egyetlen adatbázisban kísérje figyelemmel az intézkedéseket, ami megkönnyíti az esetleges átfedések és a kettős finanszírozás azonosítását. Emellett a hatóságok rendszeresen használni fogják a Bizottság

Arachne kockázatértékelési eszközét mindkét finanszírozási forrás esetében, ami szintén hozzájárul az esetleges kettős finanszírozás kockázatainak azonosításához.

A tervben ismertetett intézkedések elegendőnek és megfelelőnek tűnnek a kettős finanszírozás lehetőségének kizárásához.

A kontrollfunkcióval kapcsolatos jogi felhatalmazás és igazgatási kapacitás

Magyarország terve bizonyítékot tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a terv végrehajtásának (az intézkedéseknek és az azokhoz kapcsolódó beruházásoknak vagy reformoknak) a kontrolljáért felelős minisztériumok és szervek megfelelő jogi felhatalmazással (hatáskörrel) rendelkeznek e feladatok elvégzéséhez. Ezt a 373/2022. sz. kormányrendelet fogja meghatározni. A nemzeti hatóság 71 fős létszáma és a személyzethez rendelt feladatoknak a tervben ismertetett meghatározása megfelelőnek tűnik. Biztosított a funkciók megfelelő belső elkülönítése is. A szakminisztériumokban további 50 közalkalmazott foglalkozik majd a nemzeti hatóság munkájának támogatásával, hogy biztosítsa a különböző intézkedések végrehajtásának nyomon követését és komplementaritását. Azokat a végrehajtó szerveket, amelyekre a nemzeti hatóság bizonyos végrehajtási feladatait átruházták, szakértelmük és a feladataik ellátásához rendelkezésre álló igazgatási kapacitás alapján választották ki, és e szervek a nemzeti hatóság folyamatos felügyelete alatt állnak.

Az EUTAF a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz ellenőrzésével kapcsolatos feladatok mellett számos további feladatot is ellát majd, így az (EU, Euratom) 2020/2092 rendeletben meghatározott feltételrendszer szerinti eljárás keretében Magyarország által tett kötelezettségvállalásokhoz kapcsolódó feladatokat is. Az EUTAF várhatóan megfelelő erőforrásokkal fog rendelkezni, hogy kellő időben és hatékonyan tudja ellátni kibővült feladatait. E célból a terv kiegészült egy mérföldkövel, amelyet a terv szerinti első kifizetési kérelem benyújtása előtt el kell érni.

A Magyarország által a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben javasolt, az eszközökből származó források felhasználása során a korrupció, a csalás és az összeférhetetlenség megelőzését, feltárását és korrekcióját célzó intézkedések, többek között az eszközökből és más uniós programokból származó kettős finanszírozás elkerülésére irányuló intézkedések, megfelelőnek tekinthetők, feltéve, hogy az első kifizetési kérelem benyújtása előtt eléri az ellenőrzésre és a kontrollra vonatkozóan meghatározott mérföldköveket. Mindez „A” minősítést indokolna az RRF-rendelet V. mellékletének 2.10. pontjában foglalt értékelési kritérium tekintetében.

4.11. Koherencia

Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési terve kilenc koherens komponenst tartalmaz, amelyek támogatják a Covid19-válság által a gazdaságra, a foglalkoztatásra és a társadalomra gyakorolt kedvezőtlen hatás enyhítésére irányuló célkitűzés elérését és hozzájárulnak

a zöld és digitális átálláshoz. Ugyanakkor a tervben szereplő intézkedések – az európai szemeszter keretében Magyarországnak címzett országspecifikus ajánlásokkal összhangban – várhatóan hozzájárulnak a magyar kormány hosszú távú gazdaságpolitikai célkitűzéseinek megvalósításához.

Minden komponens következetes intézkedéscsomagok köré épül, és a tervben foglalt reformok és beruházások egyaránt kölcsönösen erősítik vagy kiegészítik egymást.

Egymást kölcsönösen erősítő intézkedések

A terv koherens és átfogó reform- és beruházáscsomagot ismertet, amelynek elemei kölcsönösen erősítik egymást. A 8. komponens (Egészségügy) esetében a kórházi hálózat átszervezése (az integrált betegutakkal rendelkező megyei szintű kórházi hálózatok létrehozása) kiegészül a kórházakra irányuló – többek között energiahatékonysági célú felújítást, új, modern egészségügyi berendezések beszerzését és e-egészségügyi szolgáltatások kidolgozását magukban foglaló – beruházásokkal, valamint az alapellátási szolgáltatások terén végrehajtandó reformokkal és beruházásokkal. A 6. komponens (Energia – zöld átállás) egymást erősítő reformokat és beruházásokat foglal magában: a terv részét képezi egy olyan beruházási intézkedés, amely a napelemek lakóházakban való telepítésének támogatására irányul, kiegészítő elemként pedig tartalmaz egy olyan reformot, amelynek célja hatékonyabb közigazgatási és jogi keret létrehozása a megújulóenergia-projektek megvalósításának és a villamosenergia-hálózattal való összekapcsolásának felgyorsítása érdekében. Az 1. komponens (Demográfia és köznevelés) reformok és beruházások kombinációjából áll, amelyek célja a tanári szakma vonzerejének növelése többek között az állami oktatásban a tanárok fizetésének növelésével, a tanárok laptopokkal való ellátásával, valamint a tanárok és az iskolavezetők készségeinek megerősítését célzó képzések biztosításával.

A terv tartalmaz komponenseken átvélő, egymást erősítő intézkedéseket is, amelyek eltérő szempontok alapján fogják majd kezelni ugyanazt a kihívást. Az 1. komponens (Demográfia és köznevelés) tartalmaz olyan intézkedéseket, amelyek célja a gyermekgondozási létesítményekben biztosított helyek számának növelése, ami várhatóan javítani fogja a szülők, és elsősorban a nők foglalkoztatási lehetőségeit. A 2. komponens (Magasan képzett, versenyképes munkaerő) egyik intézkedése a felnőttképzés digitális tananyagok révén történő fejlesztésére és előmozdítására irányul, ami várhatóan szintén javítja a munkaerő foglalkoztathatóságát. Ami az energiaügyet illeti, a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képezik olyan intézkedések, amelyek beruházási támogatást nyújtanak mind a lakó-, mind a középületek, mindenekelőtt az oktatási és egészségügyi létesítmények energiahatékonysági célú beruházásaihoz. Hasonlóan, a 6. komponens (Energia – zöld átállás) és a 3. komponens (Felzárkózó települések) egyaránt támogatja a megújuló villamosenergia-termelési kapacitások kiépítését napelemek telepítése révén; a 3. komponens intézkedései az alacsony jövedelmű háztartásokra összpontosítanak, így azok várhatóan kiegészítik és megerősítik a megújuló energiaforrások elterjesztését azáltal, hogy kezelik a hátrányos helyzetű települések előtt álló konkrét akadályokat. Végezetül, a terv egészére

jellemző a digitális transzformáció szisztematikus előmozdítása digitalizációs kezdeményezések formájában megvalósuló reformok, valamint az IKT-berendezésekbe és készségfejlesztésbe történő beruházások ötvözésével például az oktatás, az egészségügy, az energiaügy, a közlekedés és a közigazgatás terén.

Az intézkedések komplementaritása

Szinergiák figyelhetők meg a különböző komponensek között és az egyes intézkedések között is. Ezek sok esetben kiegészítik egymást. Például a 3. komponens (Felzárkózó települések) intézkedései átfogó módon kiegészítik egymást, és a hátrányos helyzetű települések esetében célzott megközelítést biztosítanak a más komponensekben szereplő intézkedésekhez. A szóban forgó komponenshez tartozó intézkedések ugyanazon kihívások – így a szegénység, a rossz életkörülmények és a munkalehetőségek leghátrányosabb helyzetű településeken jellemző hiánya – kezelésére irányulnak. Az intézkedések magukban foglalnak infrastrukturális beruházásokat, mint a rossz állapotú lakások felújítása, új szociális lakások építése, valamint a humán tőkébe – például készségfejlesztésbe és a közösségorientált pedagógiába – történő beruházásokat.

A teljes tervet tekintve egyes komponensek egymást kiegészítő célokat szolgálnak. A különböző komponensek várhatóan szinergiákat is teremtenek. A 9. komponens (Kormányzás és közigazgatás) például számos olyan intézkedést tartalmaz, amely a közbeszerzési verseny javítására irányul. Mivel a tervek szerint a többi komponenshez tartozó beruházások megvalósítása közbeszerzés útján történik majd, a közbeszerzések hatékonysága várhatóan kiegészítő hatást jelent több más komponens esetében. Egyes reformok – például a 9. komponens azon intézkedései, amelyeknek célja a döntéshozatal minőségének és átláthatóságának javítása – várhatóan minden területre kiterjedő horizontális hatást gyakorolnak a jogszabályok minőségére és hatékonyságára. A 9. komponens célja továbbá a közkiadások minőségének javítása kiadási felülvizsgálatok révén, ami hozzájárulhat olyan hatékonysági előnyök azonosításához, amelyek jobb közszolgáltatásokhoz vagy költségmegtakarításokhoz vezethetnek. Ezek a felülvizsgálatok kiegészítik az 1. és 8. komponenshez tartozó reformokat és beruházásokat, amelyek intézményi átszervezéseket irányoznak elő az oktatás és az egészségügy területén. Továbbá a 2. komponens keretében több tematikus területen sor kerül az alkalmazott kutatás-fejlesztés finanszírozására, ami hozzájárulhat mindenekelőtt a 2., 4., 6. és 8. komponens céljainak eléréséhez.

Figyelembe véve a Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési tervében foglalt valamennyi komponens minőségi értékelését, egyéni súlyát (fontosság, relevancia, pénzügyi allokáció) és kölcsönhatásait, megállapítható, hogy a reformok és közberuházások végrehajtására vonatkozóan a tervben meghatározott intézkedések közepes mértékben koherensek. Mindez „A” minősítést indokolna az RRF-rendelet V. mellékletének 2.11. pontjában foglalt értékelési kritérium tekintetében.

MELLÉKLET – Éghajlat-politika és digitális címkézés

Megjegyzés: bár Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének összköltsége meghaladja a Magyarországnak nyújtandó vissza nem térítendő pénzügyi támogatás teljes összegét, Magyarország biztosítani fogja, hogy az alábbi táblázatban említett intézkedésekkel kapcsolatos valamennyi kiadást – mint az éghajlat-politikai és digitális célkitűzésekhez hozzájárulókat – teljes mértékben a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozzák.

Terület = beavatkozási terület

Együtthatható = Az éghajlatvédelmi célkitűzésekhez és a digitális átálláshoz nyújtott támogatás kiszámításának együtthathatója az RRF-rendelet VI. és VII. melléklete alapján

Intézkedés vagy részintézkedés azonosítója	Intézkedés vagy részintézkedés elnevezése	Költségvetés (millió EUR)	Éghajlat-politika		Digitalizáció	
			Terület	Együtthatható %	Terület	Együtthatható %
C1.R1	21. századi technológiai környezetre épülő, versenyképes köznevelés	391			012	100 %
C1.I4.1	Új bölcsődei helyek létrehozása – meglévő épületek felújítása/bővítése	16	026	40 %		
C1.I4.2	Új bölcsődei férőhelyek létrehozása – új épületek	98	025b.	40 %		
C2.R1.1	A felsőoktatási képzések ágazati modernizációja – informatikai szolgáltatások és alkalmazások	0,5			012	100 %
C2.R1.2	A felsőoktatási képzések ágazati modernizációja – a digitális tartalmak előállításának és terjesztésének támogatása	0,03			021a.	100 %
C2.I1.1	A felsőoktatás intézményi innovációja és tevékenységeinek erősítése – digitális tananyagok kidolgozása	23			108	100 %
C2.I1.2	A felsőoktatás intézményi innovációja és tevékenységeinek erősítése – mikrotanúsítványok	23			021a.	100 %
C2.I2.1	A felsőoktatási intézmények infrastruktúrájának korszerűsítése és digitalizációja – kapacitásfejlesztési tevékenységek, beleértve	7			016	40 %

Intézkedés vagy részintézkedés azonosítója	Intézkedés vagy részintézkedés elnevezése	Költségvetés (millió EUR)	Éghajlat-politika		Digitalizáció	
			Terület	Együttható %	Terület	Együttható %
	képzések és készségfejlesztési tevékenységek szervezését					
C2.I2.2	A felsőoktatási intézmények infrastruktúrájának korszerűsítése és digitalizációja – digitális eszközök	76			012	100 %
C2.I2.3	A felsőoktatási intézmények infrastruktúrájának korszerűsítése és digitalizációja – energiahatékonysági célú felújítások	41	026a.	100 %		
C2.I2.4	A felsőoktatási intézmények infrastruktúrájának korszerűsítése és digitalizációja – új épületek	5	025b.	40 %		
C2.I3.1	Digitális tantervek kidolgozása a szakképzés számára – digitális tananyagok	42			108	100 %
C2.I4.1	Szakképzési infrastruktúra a 21. században – energiahatékonysági célú felújítások	22	026a.	100 %		
C2.I4.2	Szakképzési infrastruktúra a 21. században – IKT-eszközök beszerzése	17			108	100 %
C2.I5.1	A Központi Vizsgaközpont kialakítása – energiahatékonysági célú felújítások	5	026a.	100 %		
C2.I6	Nemzeti kutatás-fejlesztési laboratóriumok létrehozása	184			021	40 %
C3.I2	Közösségi megújulóenergia-termelés és -felhasználás a hátrányos helyzetű településeken	30	029	100 %		
C4.R1	Szemléletformálás	0,1	040	40 %		
C4.I1.1	Főművi vízpótlórendszerek építési munkái, új hálózatok és rendszerek kialakítása	112	040	40 %		
C4.I1.2	Főművi vízpótlórendszerek építése, új hálózatok és rendszerek kialakítása – helyi szintű monitoringrendszer	0,6			055	100 %
C4.I2	Monitoringrendszer létrehozása	25			055	100 %

Intézkedés vagy részintézkedés azonosítója	Intézkedés vagy részintézkedés elnevezése	Költségvetés (millió EUR)	Éghajlat-politika		Digitalizáció	
			Terület	Együttható %	Terület	Együttható %
C4.I3	Természetvédelem	7	040	40 %		
C5.R1	Egységes országos autóbuszos és vasúti tarifa-, menetjegy- és utastájékoztató rendszer kiépítése a Nemzeti Tömegközlekedési Hatóság által	23	070	40 %	070	100 %
C5.I1.1	Az elővárosi vasúti hálózat kapacitásainak bővítése – vasúti infrastruktúra	554	069a.	100 %		
C5.I1.2	Az elővárosi vasúti hálózat kapacitásainak bővítése – multimodális csomópontok	31	079	40 %		
C5.I1.4	Az elővárosi vasúti hálózat kapacitásainak bővítése – vasúti jelző- és irányítórendszer	113	070	40 %	070	100 %
C5.I2.1	Vasúthálózati szűk keresztmetszet kiváltása az Almásfüzitő–Komárom TEN-T folyosón	51	067	100 %		
C5.I2.2	Vasúthálózati szűk keresztmetszet kiváltása a Békéscsaba-Lökösháza TEN-T folyosón	372	067	100 %		
C5.I3.1	A kibocsátásmentes autóbuszos közlekedés fejlesztése – elektromos buszok	143	074	100 %		
C5.I3.2	A kibocsátásmentes autóbuszos közlekedés fejlesztése – töltőállomások	16	077	100 %		
C5.I4	Központi forgalomirányítás kiépítése TEN-T vasútvonalakon	76	070	40 %	070	100 %
C6.I1	Átviteli rendszer-üzemeltető és elosztó rendszer-üzemeltetők klasszikus és intelligens hálózatfejlesztései	415	033	100 %	033	40 %
C6.I2.1	Lakossági napelemes rendszerek támogatása és fűtés-korszerűsítés – szolárpanelek, tárolóegységek és hőszivattyúk	410	029	100 %		

Intézkedés vagy részintézkedés azonosítója	Intézkedés vagy részintézkedés elnevezése	Költségvetés (millió EUR)	Éghajlat-politika		Digitalizáció	
			Terület	Együttható %	Terület	Együttható %
C6.I2.2	Lakossági napelemes rendszerek támogatása és fűtés-korszerűsítés – felújítások	61	025	40 %		
C6.I3	Energiatárolók telepítése átvitelrendszer-üzemeltető és elosztórendszer-üzemeltető társaságoknál	147	033	100 %	033	40 %
C6.I4	Hálózati energiatárolók telepítése energiapiaci szereplőknél	157	033	100 %	033	40 %
C6.I5	Okosmérők elterjesztése	56	033	100 %	033	40 %
C7.I1	Az intelligens, innovatív és fenntartható hulladékgazdálkodási ágazat és másodnyersanyag-piac megerősítése	109	045a.	100 %		
C8.I1.1	A 21. századi egészségügy feltételeinek kialakítása – új létesítmények	137	025b.	40 %		
C8.I2	Az egészségügy digitális átalakulásának támogatása	250			095	100 %
C8.I3	Idősgondozási távfelügyelet	229			095	100 %
C9.R8	Az ügyészség együttműködési rendszereinek korszerűsítése a korrupciós gyakorlatok kezelése érdekében	9			011c.	100 %
C9.R14.2	Képzési és támogatási rendszer a mikro-, kis- és középvállalkozások számára a közbeszerzésben való részvételük fokozása érdekében – digitális készségek fejlesztése	0,8			108	100 %
C9.R28	Adataalapú döntéshozatal és jogalkotási folyamat támogatása a hatékonyság és átláthatóság növelése, valamint a szabálytalanságok kockázatának csökkentése érdekében	4			011	100 %

Intézkedés vagy részintézkedés azonosítója	Intézkedés vagy részintézkedés elnevezése	Költségvetés (millió EUR)	Éghajlat-politika		Digitalizáció	
			Terület	Együttható %	Terület	Együttható %
C9.R29	Az automatikus közigazgatási döntéshozatali rendszer kiterjesztése a hatékonyság és átláthatóság növelése, valamint a szabálytalanságok kockázatának csökkentése érdekében	6			011	100 %
C9.R30	A közszolgáltatások hatékonyságát növelő nemzeti informatikai eszközzelési rendszer megerősítése	42			011	100 %